

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MÜKERREM KAMİL SU'NUN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülnur GÜNDOĞAN

Balıkesir, 2018

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MÜKERREM KAMİL SU'NUN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gölnur GÜNDÖĞAN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Mustafa ÖZSARI

Balıkesir, 2018

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda 201412511009 numaralı Gülnur Gündoğan'ın hazırladığı "Mükerrem Kamil Su Hayatı ve Edebi Kişiliği Üzerinde Bir Araştırma" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 2.9.03.2018 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/ ~~OY ÇOKLUĞU~~ ile karar verilmiştir.

Başkan *Prof. Dr. Kahraman BOJTANCI*

[Signature]

Prof. Dr. Mustafa ÖZARSLAN

Üye (Danışman) *[Signature]*

[Signature]
Üye Doç. Dr. Şerife Çagın

Üye

Üye

Üye

Üye

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylıyorum.

29.03/2018
Halil İbrahim Şahin
Doç. Dr. Halil İbrahim ŞAHİN
Müdür

ÖN SÖZ

Mükerrem Kamil Su'nun Hayatı ve Edebi Kişiliği Üzerinde Bir Araştırma başlıklı bu çalışmada Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının önde kadın romancılarından Mükerrem Kamil Su'nun biyografik hayatı ve yazı hayatı ele alınmıştır.

1904'te Bursa'da dünyaya gelen Mükerrem Kamil Su, eğitimini İstanbul'da tamamlamıştır. Çapa Kız Muallim Mektebi'nden mezun olan romancı, Balıkesir'e öğretmen olarak tayin olur. Hayatının bir kısmını Balıkesir'de geçiren yazar, eserlerinden önemli bir bölümünü de yine Balıkesir'de yayımlamıştır. 1939'dan sonra Ankara'ya tayin edilen yazar, ömrünün sonuna kadar Ankara'da yaşamıştır. Mükerrem Kâmil Su'nun yazı hayatına Balıkesir'de başlaması ve ilk edebî çevresinin Balıkesir'de oluşması, bu araştırmanın, aynı zamanda çıkış noktasını meydana getirmektedir. Balıkesir edebî çevrelerinde yetişen, ardından Ankara'ya giderek edebî ve kültürel çalışmalarını Başkent'te sürdüren Mükerrem Kâmil Su'nun hayatı ve yazı hayatını ayrıntılı bir şekilde ele almayı amaçlayan bu çalışma bir giriş ve üç bölümden oluşmaktadır.

Araştırmanın giriş bölümünde problemin tanımı, çalışmanın amacı, önemi, sınırları, çalışma ile ilgili kuramsal çerçeve, konuya dair daha önce yapılmış araştırmalar, yöntem vb. bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın birinci bölümü Mükerrem Kâmil Su'nun Hayatı başlıklı bölümdür. Bu bölümde, önce Mükerrem Kâmil'in ailesi, doğumu, eğitim hayatı hakkında eldeki kaynaklar ölçüsünde bilgi verilmiş, daha sonra yazarın memuriyet hayatı ve son yılları ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümü Mükerrem Kâmil Su'nun yazı hayatına ayrılmıştır. Uzun bir yazı hayatı olan yazarın yazıları kitap hâlinde yayımlanmış eserleri ile

gazete ve dergi sayfalarında tefrika olarak kalan eserlerinden hareketle tespit edilmiş ve söz konusu yazılar değerlendirilmiştir. Mükerrerem Kâmil Su'nun yazıları ele alınırken, yazarın yazı hayatında karakteristik özelliklere sahip olan Balıkesir Yılları ve Ankara Dönemi şeklinde ayrı başlıklar altında ele alınmıştır.

Araştırmamızın son bölümünde, Mükerrerem Kâmil Su'nun eserlerinin kronolojik bir listesi verilmiştir. Söz konusu liste düzenlenirken, yazarın eserlerinin ilk yayımlanma tarihleri esas alınmıştır. Böylece Mükerrerem Kâmil Su'nun edebî ve gayri edebî eserlerinin tam bir listesi oluşturulmaya çalışılmıştır. Bununla beraber söz konusu listenin, Mükerrerem Kâmil Su'nun eserleri ile ilgili son liste olduğunu söylemek fazla iyimserlik olur. Bütün çabalarımıza rağmen, oldukça velut bir yazar olan Mükerrerem Kâmil Su'nun eserlerinin tamamının listemizde yer aldığını söyleyemiyoruz. Çünkü her türlü gayretimize rağmen, göremediğimiz bir dergi ve gazetede Mükerrerem Kâmil Su'nun herhangi bir eserin yayımlanmış olma ihtimali daima göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bakımdan üçüncü bölümde vermiş olduğumuz kronolojik listenin geliştirilmesi mümkündür.

Araştırmamız gelişim sürecinde pek çok kurum ve kişinin katkıları oldu. Çalışmamız süresinde kaynakların temininde, ağırlıklı olarak Balıkesir İl Halk Kütüphanesi, İzmir Milli Kütüphanesi ve Ankara Milli Kütüphanesi arşivlerinden yararlanılmıştır. Söz konusu kütüphane çalışanlarının nazik yardımlarından dolayı kendilerine öncelikle teşekkür ederim. Bu çalışmada, konunun tespitinden bitişine kadar benden desteğini esirgemeyen ve bilgi birikimiyle katkı sağlayan danışman hocam Prof. Dr. Mustafa Özsarı'ya da teşekkürü bir borç bilirim.

Gülnur GÜNDOĞAN

ÖZET

MÜKERREM KAMİL SU'NUN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

GÜNDOĞAN, Gülnur

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa ÖZSARI

2018, 116 Sayfa

1904-1997 yılları arasında yaşayan ve eserlerini ağırlıklı olarak Atatürk ve İnönü dönemlerinde yayımlayan Mükerrerem Kâmil Su, Cumhuriyet döneminde adından sıklıkla söz edilen bir kadın romancımızdır. 1922-1939 yılları arasında Balıkesir ve ilçelerinde yaşayan Mükerrerem Kâmil Su, aynı zamanda söz konusu dönemde Balıkesir'in kültür ve edebiyatında da önemli bir yer edinmiştir. Balıkesir'de bir yandan romanlarını yazan Mükerrerem Kâmil Su öte yandan Balıkesir'de çıkan çeşitli dergilerde makale, hikâye ve deneme türünde eserler neşretmiştir. Bu bakımdan özel anlamda Balıkesir'in genel anlamda devrinde gelişen genel Türk edebiyatında adından söz edilen Mükerrerem Kâmil Su'nun nasıl bir edebî kişilik olduğunun araştırılması gereğinden hareketle böyle bir Yüksek Lisans tez çalışması yapılmıştır. Tez çalışmamızda ilk olarak Mükerrerem Kâmil Su'nun ailesi ve çocukluğu, ardında eğitim hayatı, evlilikleri ve memuriyet hayatı üzerinde durulmuştur; ikinci olarak da yazı hayatı; ilk yazıları, Balıkesir dönemi, Ankara dönemi, son yazıları ve eserleri olarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mükerrerem Kâmil Su, Cumhuriyet Devri, Balıkesir, roman, kısa hikâye

ABSTRACT

A RESEARCH ON THE LIFE AND LITERARY PERSONALITY OF MÜKERREM KAMİL SU

GÜNDOĞAN, Gülnur

Graduate Thesis, Department of Turkish Language and Literature,

Adviser: Prof. Dr. Mustafa ÖZSARI

2018, 116 pages

Mükerrem Kamil Su, living between the years 1904-1997 and publishing her Works mainly in the term of Atatürk and İnönü, is our female novelist whose name was frequently cited in Republican Period. Living in Balıkesir and its districts between the years 1922-1939, Mükerrem Kamil Su took a significant place in Balıkesir's culture and literature at that time again. Writing her novels in Balıkesir on the one hand, Mükerrem Kamil Su published kind of Works as articles, stories and trials in various magazines in Balıkesir on the other hand. Therefore, in special for Balıkesir and in general for Turkish literature improving at that time, it was necessary to make a research about how a literary person Mükerrem Kamil Su was. Forth his reason, that master's thesis work was done. In our master's thesis work, firstly, Mükerrem Kamil Su's family and childhood and then her education life, marriages and duty life are emphasized. Secondly; her writing life, first essays, Balıkesir period, Ankara period, her last articles and works are researched.

Key Words: Mükerrem Kamil Su, The Republic Period, Balıkesir, novel, short story

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Amaç.....	2
1.3. Önem.....	3
1.4. Sınırlılıklar.....	3
2. İLGİLİ ALAN YAZIN.....	4
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	4
2.2. İlgili Araştırmalar.....	5
3. YÖNTEM.....	6
3.1. Araştırmanın Modeli.....	6
3.2. Bilgi Toplama Kaynakları.....	6
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	12
4.1. Mükerrerrem Kamil Su'nun Hayatı.....	12
4.1.1. Ailesi, Doğumu ve Çocukluğu.....	12
4.1.2. Eğitim Hayatı.....	14
4.1.3. Evlilik Hayatı ve Çocukları.....	16
4.1.4. Memuriyet Hayatı.....	17
4.1.5. Emekliliği.....	22
4.1.6. Ölümü.....	23
4.2. Yazı Faaliyeti.....	24
4.2.1. İlk Yazıları.....	24
4.2.2. Balıkesir Yılları: Millî Romantik Dönemi.....	25
4.2.3. Ankara Dönemi: Bireysel Problemler ve Çelişkiler Dönemi.....	30
4.2.4. Son Yazıları.....	37
4.3. Mükerrerrem Kamil Su'nun Eserlerinin Kronolojisi.....	40

5. SONUÇ.....	62
KAYNAKÇA.....	66
EK 1: NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ	70
EK 2: ALKİM DERGİSİ, BALIKESİR , 1937 - 1938	75
EK 3: MÜKERREM KAMİL SU'YA AİT RESMİ BELGELER.....	81
MÜKERREM KAMİL SU'YA AİT ÖRNEK METİNLER.....	86
BAYRAĞIMA	86
KÖYE DOĞRU.....	87
ÇÖZÜLMELER	100

KISALTMALAR

A.g.e.	: Adı geçen eser
Ank.	: Ankara
Ans.	: Ansiklopedi, ansiklopedisi
Apt.	: Apartman
bk.	: Bakınız
bs.	: Baskı, basım
C	: Cilt
Dr.	: Doktor
ed.	: Edebiyat, editör
İst.	: İstanbul
Mah.	: Mahalle, mahallesi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
M	: Miladi
MF. V.	: Maarif Vekâleti
MKS	: Mükerrerem Kâmil Su
Prof. Dr.	: Profesör Doktor
R	: Rumi
s.	: Sayfa
S	: Sayı
s.	: Sayfa sayısı
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TV	: Televizyon
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
Uzm.	: Uzman
vb.	: ve başkası, ve başkaları, ve benzeri, ve benzerleri, ve bunun gibi
vd.	: ve devamı, ve diğerleri.
Yay.	: Yayını, yayınları

1. GİRİŞ

1.1. Problem

Bu çalışmada ele aldığımız temel problem, Mükerrerem Kamil Su'nun hayatı ve eserlerinin incelenmesidir. Cumhuriyet döneminde yaşamış bir kadın yazar olan Mükerrerem Kamil Su'nun yazdığı eserleriyle edebi anlayışını ve Türk edebiyatındaki yerini belirlemek araştırmamızın bir diğer problemini oluşturmaktadır. Çalışmada öncelikle Mükerrerem Kamil Su'nun hayatıyla ilgili bilgiler verilmiştir. Ardından yazarın çeşitli gazete ve dergilerde çıkan edebi ve gayri edebi eserlerini inceleyerek sanatçının edebi anlayışına dair belirli bir bakış açısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Böylece, Mükerrerem Kâmil'in Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı içindeki yeri belirli açılardan ortaya konulmuştur.

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı gerek sanatçı çokluğu, gerekse konu çeşitliliği bakımından oldukça zengin bir dönemdir. Bu dönemde üretken ve başarılı olan sanatçılar, Türk kültürü ve edebiyatının gelişmesine ciddi katkılar sunmuşlardır. Söz konusu büyük sanatçıların önemli bir kısmı çeşitli akademik ve popüler nitelikli çalışmalara konu olmuşlardır. Dolayısıyla, bu sanatçılar hakkında akademik ve popüler pek çok çalışma yapılmıştır. Fakat bu tanınmış şair ve yazarların yanında gün yüzüne çıkmayı bekleyen, yaşadığı dönemde belli bir edebi anlayışı olan şair ve yazarımızın olduğu da bilinen bir gerçektir.

Bu çalışmada ele alınan Mükerrerem Kamil Su da hem epeyce eser yayımlamış, hem de eğitimci kişiliğiyle Türk edebiyatına ve kültürüne ciddi katkılarda bulunmuş bir sanatçıdır. Bütün bu faktörler göz önüne alınarak,

çalışmamızda Mükerrerrem Kamil Su'nun hayatının ve edebi kişiliğinin incelenmesi kararlaştırılmıştır. Yazarın gerek Balıkesir çevresinde gerekse Ankara'da yaptığı edebî ve kültürel çalışmalar ele alınmış, böylece onun eserleri ve sanatçı kişiliği ortaya çıkarılmıştır.

Yazarın edebî yönü ortaya koyulurken, onun hayatını bir bütün olarak değerlendirilmiştir. Bütün bu sebepler göz önüne alınarak, önce çalışmamızda sanatçının biyografik hayatına yer verilmiştir.

Araştırmanın “Bulgular ve Yorumlar” bölümünde Mükerrerrem Kamil Su'nun hayatı, ulaşabildiğimiz edebi eserleri, çeşitli gazete ve dergilerde çıkan yazıları ve kitapları incelenmiştir. Son olarak, Mükerrerrem Kâmil'in eserlerinin bir kronolojisi verilmiştir.

Böylece çalışmanın asıl problematiğini oluşturan Mükerrerrem Kamil Su'nun hayatı ve edebi kişiliği incelenmiştir ve sanatçının Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında yeri tespit edilmeye çalışılmıştır.

1.2. Amaç

Çalışmamızda amaç, Mükerrerrem Kamil Su'nun hayatı ve edebi kişiliği üzerine bir inceleme yaparak, Mükerrerrem Kamil'in Türk edebiyatındaki yerini belirlemeye çalışmaktır. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap bulmaya çalışılacaktır:

- 1) Mükerrerrem Kamil Su kimdir?
- 2) Mükerrerrem Kamil Su nasıl bir aileye sahiptir?
- 3) Mükerrerrem Kamil Su nasıl bir eğitim almıştır? Onun aldığı eğitimin sonraki dönemlerine etkisi olmuş mudur?
- 4) Mükerrerrem Kamil Su hangi mesleğe mensuptur? Bu meslek onun edebî kişiliğimin gelişiminde etkili midir?
- 5) Mükerrerrem Kamil Su nerelerde yaşamıştır? Yaşadığı yerlerle eserleri arasında bir ilişki var mıdır?

- 6) Mükerrerrem Kamil Su hangi süreli yayınlarda eserler yayımlamıştır. Bu eserlerinin hangileri kitaplaşmış hangileri kitap olarak yayımlanmamıştır?
- 7) Mükerrerrem Kâmil Su'nun edebî kişiliği hangi aşamalardan geçerek meydana gelmiştir?
- 8) Mükerrerrem Kamil Su'nun bütün eserlerinin kronolojik listesi var mıdır?

1.3. Önem

Temel amaçta da belirtildiği gibi bu çalışma, Mükerrerrem Kamil Su'nun hayatını ve edebî kişiliğini yakından inceleyerek, onun Türk edebiyatındaki yerini belirlemek için yapılmıştır.

Türk edebiyatına yeni edebî şahsiyetleri kazandırmak için yapılan biyografi çalışmalarına daha fazla ağırlık verilmelidir. Yapılan bu çalışmalar sayesinde sadece birinci sınıf sanatçılar değil, aynı zamanda ikinci veya üçüncü derece sanatçıların da edebî ve kültürel kişilikleri ortaya konulmuş olacak, böylece doğru bir edebiyat tarihinin yazılmasına katkı sağlanacaktır.

Balıkesir kültürel çevresinde edebî ürünleriyle tanınan sanatçının edebî hayatı üzerinde şimdiye kadar fazla durulmamıştır. Bu çalışmayla sanatçının hayatı ulaşılabildiği kadarıyla birçok yönden incelenmiş ve edebî kişiliği ortaya çıkarılmıştır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu çalışma, Cumhuriyet dönemi kadın romancılarının önde gelen isimlerinden birisi olan Mükerrerrem Kamil Su'nun hayatı, edebî şahsiyeti ve eserlerinin kronolojik bir listesi ile sınırlıdır.

2. İLGİLİ ALAN YAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu araştırmada M¼kerrem Kamil Su'nun hayatı ve edebi kişiliği incelenirken sanatçının eserlerinin yayımlandığı gazete ve dergiler ile yazarın bizzat kendisi tarafından düzenlenip yayımlanan kitapları göz önüne alınmıştır. Yani araştırmamız bir monografi araştırmasıdır.

Bu tür araştırmalarda genel olarak öncelikle sanatçının ailesi, çocukluğu, eğitim hayatı, iş hayatı ve sosyal çevresine yer verilmiştir. Sonrasında ise sanatçının eserleri belirli bir sırayla analiz edilmiştir. Yayımlanma sırasına göre tasnif edilen roman, hikâye ve diğer yazılarının tema ve biçim özelliklerine ait bilgiler verilmiştir. Son olarak bütün eserlerinin kronolojik listesi verilmiştir.

Bu kuramsal çerçeve dikkate alınarak, yaptığımız çalışmada önce M¼kerrem Kamil Su'nun hayatı ve edebi şahsiyeti ile ilgili bilgiler verilmiştir. Hayatıyla ilgili bilgiler verilirken ailesi, doğumu ve çocukluğu, eğitim hayatı, evlilik hayatı ve çocukları, memuriyet hayatı - Balıkesir yılları, Ankara dönemi- emekliliği ve ölümü ele alınmıştır.

M¼kerrem Kamil Su'nun edebi eserlerinden bahsederken önce gazete ve dergilerde yayımlanmış edebi eserleri toplanmıştır. Bunlar yıllara göre sınıflandırılmıştır. Ardından sanatçının gazete ve dergilerde çıkan yazılarıyla kitapları hakkında kısa bir değerlendirilme yapılmıştır. Son olarak da bütün eserlerinin kronolojik listesi verilmiştir.

Bu çalışmayla Mükerrerrem Kamil Su'nun biyografik hayatı ve edebî kişiliği eldeki veriler ve belgeler ışığında ortaya çıkarılmış, onun Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatındaki yeri belirlenmiştir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde Mükerrerrem Kamil Su ile ilgili yapılan çalışmalar değerlendirilmiştir.

Ahmet KABAKLI, *Türk Edebiyatı*, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul, 2004. Ahmet Kabaklı'nın bu çalışmasında Mükerrerrem Kamil Su'nun hayatına ve yaşadığı edebi döneme ait bilgiler mevcuttur.

Alemdar YALÇIN, *Siyasal ve Sosyal Değişmeler Açısından Cumhuriyet Dönemi Türk Romanı (1920-1946)*, Bu kitapta Mükerrerrem Kamil Su'nun hayatına ait bilgiler yer almaktadır.

Ali ALGÜL, *Mükerrerrem Kamil Su'nun Romanları ve Romancılığı*. Bu çalışma bir yüksek lisans tezidir. Söz konusu tezde Mükerrerrem Kamil'nun yaşadığı edebi dönem hakkında kısa bir bilgi verilmiş, ardından yazarın romanları özetlenmiştir. Çalışma Mükerrerrem Kâmil Su'nun hayatı, edebî kişiliği ve eserlerinin tam bir listesinin verilmesi amacıyla oldukça uzaktır.

İnci ENGİNÜN, *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*. Çalışmada Mükerrerrem Kamil Su'nun hayatı hakkında kısa bilgiler aktarılmıştır.

N. Ziya BAKIRCIOĞLU, *Başlangıcından Günümüze Türk Romanı*. Bu çalışmada Mükerrerrem Kamil Su'nun bir kısım eserlerinin tarihi belirtilmiştir.

Nurdan FAKI, *Mükerrerrem Kamil Su ve Çocuk Edebiyatı*. Bu çalışmada Mükerrerrem Kamil Su'nun hayatı anlatılmış, ardından yazarın çocuklar için yazdığı eserleri analiz edilmiştir. Tezin son kısımlarında Mükerrerrem Kamil Su'ya ait resmi belgeler yayımlanmıştır.

3. YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu çalışma bir monografi araştırması ve sanatçının eserlerinin listelenmesinden oluşmaktadır. Araştırmanın monografi bölümünde sanatçının hayatıyla ilgili bilgiler verilmiştir. Kronoloji bölümünde ise sanatçının başlangıcından son yayımladığı eserine kadar yazılarının künye bilgilerine içeren bir liste vardır.

3.2.Bilgi Toplama Kaynakları

Bu çalışmada başvurduğumuz temel kaynaklar sanatçının eserlerinin yer aldığı gazeteler, dergiler ile yayımladığı kitaplarıdır. Bunun yanında, sanatçının hayatıyla ilgili bilgileri öğrenmemize yardımcı olan, eserlerini tahlil etmemize, yorumlamamıza ve sonuca ulaşmamıza yardımcı olan birçok bilgi kaynağından yararlandık. Bu bilgi kaynaklarını şöyle sıralayabiliriz:

Mükerrem Kamil Su'nun tezde yararlanılan eserlerinin yer aldığı ve Mükerrem Kamil Su ile ilgili bilgiler edindiğimiz gazete ve dergiler:

- Kaynak dergisi (Balıkesir)
- Türk Dili gazetesi (Balıkesir)
- Hayat Mecmuası (İstanbul)
- Yarım Ay dergisi (İstanbul)

- Resimli Ay dergisi (İstanbul)
- Cumhuriyet gazetesi (İstanbul)
- Hürriyet gazetesi (İstanbul)
- Ulus gazetesi (Ankara)
- Son Posta gazetesi (İstanbul)
- Okul ve Öğretmen (İstanbul)

Mükerrem Kamil Su'nun tezde yararlanılan kitapları ve yayımlanan yazıları:

- *Bir Avuç Kül*, İstanbul, Semih Lütfi Kitabevi, 1944
- *Dinmez Ağrı*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1937
- *Sus Uyanmayın*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1938
- *Ateşten Damla*, İstanbul, Semih Lütfi Kitabevi, 1942
- *İstiranca Eteklerinde*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1939
- *Meksika Bataklıklarında*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940
- *Batı Hikâyesi Parmak Çocuk*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940
- *Yuvasız Çocuk*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940
- *Sakarya Yollarında*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940
- *Doğan'ın Kamp Hatıraları*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940
- *Okumağa Başladım*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940.
- *Çırpınan Sular*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1941
- *Ateşten Damla*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1942
- *Sızı*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1943
- *Uyuyan Hatıralar*, İstanbul, İnkılâp Yayınevi, 1944
- *Uzaklaşan Yol*, İstanbul, İnkılâp Yayınevi, 1944
- *Gizlenen Acılar*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1944
- *Büyük Rüzgâr*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1945
- *Kaybolan Ses*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1945
- *İnandığım Allah*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1946
- *Bir Avuç Hatıra*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1947
- *İhtiras*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1948
- *Tarih, V. Sınıf*, Ankara, MEB Yayınları, 1952
- *Resimli Yurttaşlık Bilgisi Orta 1-2* İstanbul, Bir Yayınevi, 1953,

- *Gençliğimin Rüzgârı*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1955
- *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, İstanbul, Kanaat Yayınları, 1957
- *Özlediğim Kadın*, İstanbul, Türkiye Yayınevi, 1958
- *Aynadaki Kız*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1962
- *Ayrı Dünyalar*, İstanbul, Arkın Kitabevi, 1964
- *Ben ve O*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1970
- *Malazgirt Zaferi*, Ankara, MEB Ankara Halk Eğitim Genel Müdürlüğü, 1971
- *Tarihte Türk Kadını*, Ankara, MEB Ankara Halk Eğitim Genel Müdürlüğü, 1971
- *Küçük Dünyalar*, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1972
- *Mutluluk*, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1972
- *Olaylar Gemisi*, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1973
- *Milli Destanlarımızdan: Oğuz ve Ergenekon Destanı*, Şereflikoçhisar, Yatılı Bölge Okulu Basımevi, 1973
- *Kurtuluş Savaşı Başlarken*, Ankara, MEB Halk Eğitimi Yayınları, 1974
- *Millet Malı*, Ankara, MEB Halk Eğitimi Yayınları, 1975
- *Ata'nın Romanı*, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1977
- *Karakız*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1977
- *Atatürk Bizimle*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1979
- *En Büyük Türk'ten Bize*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri. Şti., 1981
- *Vatan Toprağı*, Ankara, Kurtuluş Yayınları, 1982
- *Masal Dünyası*, İstanbul, Damla Yayınları, 1982
- *Ortaöğretim Kurumları TC İnkılâp Tarihi*, Ankara, MEB Yayınları, 1982
- *Lise ve Dengi Okullar İçin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük*, İstanbul, Milli Eğitim Basım, 1984
- *Dragos'ta Tatil*, İstanbul, İnkılâp Yayınevi, 1985
- *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi ve Atatürkçülük*, Ankara, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, 1986

Mükerrem Kamil Su'nun, tezimizde yararlandığımız süreli yayınlardaki yazıları şunlardır:

- Mükerrem Kâmil SU, "Bayrağıma", Gençler Yolu, nr. 71, 30 Nisan 1932, s.8.

- Mükerrem Kâmil SU, “Köye Doğru”, Gençler Yolu, nr.72-73-74, 15 Mayıs-15 Haziran 1932.
- Mükerrem Kâmil SU, *İnkılâbın Yeni Bir Temeli: Halkevi*, Kaynak, nr. 1, Şubat 1933, s. 26-27
- Mükerrem Kâmil SU, “nk Kadınsın”, Kaynak, nr.2, 19 Mart 1933, s.51
- Mükerrem Kâmil SU, *İşte*, Kaynak, nr.3, 19 Nisan 1933, s.87-88
- Mükerrem Kâmil SU, “Kalbimi Seriyorum”, Kaynak, nr. 22, İkinci teşrin 1934, s.482
- Mükerrem Kâmil SU, “Kocam Taşlaştı”, Kaynak, nr. 19-20, Ağustos/Eylül 1934, s.446-447
- Mükerrem Kâmil SU, “Kadın Anne Olunca”, Türk Dili, nr. 9787-88, İkinci teşrin 3,5 1935, s. 3
- Mükerrem Kâmil SU, “Bir ocuğum Olsaydı”, Kaynak, nr. 33, 29 Ekim 195-35, s.777-7778
- Mükerrem Kâmil SU, “Bursa İpeklileri”, Türk Dili, nr. 9822-9823, Birinci kanun 14-15 1935, s.3
- Mükerrem Kâmil SU, “Kadın”, Kaynak, nr.37, 19 Şubat 1936, s. 27
- Mükerrem Kâmil SU, “Sevdiğim Kız Vatansızdı”, Yarım Ay, nr.21, 1936, s.16-17
- Mükerrem Kâmil SU, “Bu Oyun Bir Hatıraya Bağlıdır”, Yarım Ay, nr. 1, Ağustos 1936, s. 16-17
- Mükerrem Kâmil SU, “Yanılmayan Sevgi”, Yarım Ay, nr.60, 1 Ağustos 1937, s.2-3,23
- Mükerrem Kâmil SU, *Altı Eylül Kurtuluş Bayramı Münasebetiyle Halkevinde Verilen Söylevlerden*, Kaynak, nr. 56, 19 Eylül 1937, s. 212-213
- Mükerrem Kâmil SU, “Kalbim İkiye Bölündü”, Yarım Ay, nr. 94, 15 İkinci kanun 1939, s 8-9
- Mükerrem Kâmil SU, “Dağınık Hisler”, Cumhuriyet, 5 Ekim 1941, s.2
- Mükerrem Kâmil SU, “Mazinin Kadını”, Yarım Ay, nr. 143, 15 Şubat 1942, s. 4-5
- Mükerrem Kâmil SU, “Denize Küskün”, Cumhuriyet, 7 Eylül 1942, s. 2
- Mükerrem Kâmil SU, “Gizli Günahlar”, Yarım Ay, nr. 171, 15 Nisan 1943, s. 4-5,11

- Mükerrerem Kâmil SU, “Böylesi Daha İyi”, Son Posta, nr. 5637+144, 8 Eylül 1946 Pazar, s. 5,8
- Mükerrerem Kâmil SU, “Çözümler”, Ulus, nr. 9156, 12 Ocak 1947 Pazar, s.9
- Mükerrerem Kâmil SU, “Apartman Katları”, Ulus, nr. 9580, 14 Mart 1948 Pazar, s. 9
- Mükerrerem Kâmil SU, *Günah Yolu*, Hayat Mecmuası’nda 1971-1974 yıllarında tefrika edilmiştir fakat kitap halinde neşredilmemiştir.

Mükerrerem Kamil Su hakkında bilgi veren diğer kaynaklar:

- Ahmet KABAKLI, *Türk Edebiyatı*, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul, 2004
- Alemdar YALÇIN, *Siyasal ve Sosyal Değişmeler Açısından Cumhuriyet Dönemi Türk Romanı (1920-1946)*, Akçağ Yayınları, 2006
- Ali ALGÜL, *Mükerrerem Kamil Su’nun Romanları ve Romancılığı*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010
- Büyük Larouse Sözlük ve Ansiklopedisi, cilt 17, s.10840, 1993
- Cenk KIRÇAK, *İkinci Bahar- Mükerrerem Kamil Su ile Bir Röportaj*, TRT Ankara Radyosu, 1992
- Cumhuriyet, “30 Yıl Boyunca Anadolu’ya Işık Götürdü” , 5 Aralık 1994, s.20
- Cumhuriyet, “Eğitimci Su Öldü”, 24 Temmuz 1997, s.3
- Enver NACI, *Kadın Romancılar: Mükerrerem Kamil Su*, Yarım Ay Dergisi, , nr.128, 1 Mart 1941s.11,23
- G. ARKIN, *Mükerrerem Kamil Su ile Bir Mülakat*, Yarım Ay, nr.55,15 Mayıs 1937, s.8-9,27
- İhsan IŞIK, *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi*, Ankara, Elvan Yayınları, 2002
- İnci ENGİNÜN, *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2013
- N. Ziya BAKIRCIOĞLU, *Başlangıcından Günümüze Türk Romanı*, İstanbul, Ötüken Yayınları, 2009
- Nihat Sami BANARLI, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi* , İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1987

- Nurdan FAKI, *Mükerrem Kamil Su ve Çocuk Edebiyatı*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2010
- TDV İslam Araştırmaları Merkezi,
<http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrmetin.php?idno=070462>
- <http://www.biyografya.com/biyografi/5036>
- Yeni Rehber Ansiklopedisi, 5. Cilt, s. 208

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Mükerrerrem Kamil Su'nun Hayatı

Mükerrerrem Kamil Su, idealist bir Cumhuriyet dönemi yazarı ve öğretmenidir. Kendisini yazmaya ve öğrencilerine adayan yazar, yıllarını üretmek ve etrafına ışık saçarak geçirmiştir. Yazarın 21 romanı, çocuklar için kaleme aldığı çeşitli temalarda ve türlerde 19 kitabı, 8 ders kitabı, 2 hikâye kitabı vardır. Bunların dışında Mükerrerrem Kâmil Su'nun hikaye, roman ve köşe yazıları şu gazete ve dergilerde yayımlanmıştır; *Gençler Yolu, Kaynak, Türk Dili, Yarım Ay, Okul ve Öğretmen, Resimli Ay, Cumhuriyet, Son Posta, Ulus, Hürriyet, Hayat, Tasvir ve Zafer*. Ayrıca romanları bu süreli yayınlarda tefrika edilmiştir. Yaşadığı dönemin ruhunu hem yaşantısında hem de yazılarında yansıtan Mükerrerrem Kamil Su, bilhassa Atatürk ve İnönü dönemlerinde okurlarının ve öğrencilerinin yetişmesinde ciddi katkıları olan bir idealist yazar olarak karşımıza çıkar. Onun nasıl bir edebî ve kültürel kişiliğe sahip olduğunu anlamak için, yazarın biyografik hayatına bakmak gerekir.

4.1.1. Ailesi, Doğumu ve Çocukluğu

Mükerrerrem Kamil Su, eski Nafia Nezareti müfettişlerinden merhum Halil Hulusi Bey ve Hatice Hanım'ın kızıdır¹. Yazar, kendisiyle yapılan bir mülakatta

¹Enver Naci, *Kadın Romancılar: Mükerrerrem Kamil Su, Yarım Ay Dergisi*, nr.128, 1 Mart 1941, s.11,23

1904 yılında Bursa'da² doğduğunu söyler. Bu bilgi, Mükerrerem Kâmil Su'nun resmi nüfus bilgileriyle de örtüşmektedir. Nitekim Mükerrerem Kâmil Su, resmî nüfus kayıtlarına göre 1 Temmuz 1904 tarihinde Bursa'da dünyaya gelmiştir³. Bununla beraber, resmî nüfus kayıtlarına ait bilgilerin, yazarın kesin doğum tarihi olduğu konusunda şüphelerimiz vardır. Çünkü nüfus idarelerinin mutlak uygulamalarına göre, ilgili nüfus idaresi tarafından doğum tarihi tam belli olmayan kişiler nüfusa kayıt edilirken, söz konusu kişinin ocak – temmuz arasını kapsayan yılın birinci döneminde doğduğu tahmin ediliyorsa, onun doğum tarihi 1 Temmuz'a; kişinin temmuz- aralık ayları arasında doğduğu tahmin ediliyorsa, bu durumda kişinin doğum tarihi 1 Ocak'a yazılırdı. Bu bakımdan Mükerrerem Kâmil Su, resmî nüfus bilgilerinde yazan 1 Temmuz tarihine biraz kuşkuyla yaklaşmak gerekir. Fakat elimizde nüfus kayıtları, pasaportu, öğretmen kimlik bilgileri dışında başka bir resmi kaynak olmadığından dolayı, biz yazarın doğum tarihini 1 Temmuz 1904 olarak kabul ediyoruz. Ancak otobiyografik olarak yazdığı hikaye türündeki *Karakız* adlı kitapta Mükerrerem Kamil Su, okula gidebilmesi için yaşının 2 sene büyüdüğünü belirtmektedir. Bunu dikkate alınacak olursak doğum tarihi 1906 tarihine tekabül etmektedir.⁴

Mükerrerem Kâmil Su'nun çocukluk günlerine dair fazla bir bilgimiz mevcut değildir. Bununla beraber yazarın çocuklar için yazdığı *Karakız*⁵ adlı hikâyeye tarzında yazılmış bir kitabında, onun çocukluk hayatına dair bazı ipuçları vardır. Otobiyografik bir hikâyeye kitabı olan *Karakız*'da, Azize adlı küçük bir kız çocuğunun çocukluk yıllarına dair bilgi bulunmaktadır. Hikâyede geçen Azize, Bursa'da ailesiyle yaşayan beş altı yaşlarında bir çocuktur. Büyük bir evde annesi, babası, kardeşi Nezihe, haminnesi, Gülsüm ninesi, dedesi, halası Şükran birlikte yaşarlar. *Karakız*'da Azize'nin dedesinin Rumeli göçmenlerinden olduğuna dair bilgi verilir. Kısa bir süre İstanbul'da yaşayan Azize, babasının vefatı üzerine, Bursa'ya Hacı Dede'sinin yanına gider. Azize'nin annesi, eşinin vefat etmesinden sonra, yeni bir evlilik yaparak Hacı Dede Efendi'nin konağından ayrılır. Nezihe de konaktan ayrılarak, Bursa'da başka bir eve taşınır. Daha sonra Azize İstanbul'a gider ve eğitimini halasının gözetiminde İstanbul'da yatılı olarak tamamlar.

² Cenk Kırçak, *İkinci Bahar- Mükerrerem Kamil Su ile Bir Röportaj*, TRT Ankara Radyosu, 1992

³ Ek 1 Nüfus Kayıt Örneği

⁴ Mükerrerem Kamil Su, *Karakız*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1977, s. 103

⁵ Su, s. 5-7

Karakız isimli hikaye kitabında geçen Azize karakteri ile Mükerrerem Kâmil Su'nun gerek İstanbul gerekse Bursa'daki hayatı bazı açılardan örtüşmektedir. *Karakız*'dan hareketle söylemek gerekirse, Mükerrerem Kâmil Su zorlu bir çocukluk hayatı geçirmiş olmalıdır. Babasının ölümü, annesinin ikinci evliğini yapması ve sonrasında halasının gözetiminde yatılı bir okulda eğitimine devam etmesi, onun kişilik özelliklerini epeyce etkilemiş olmalıdır.

4.1.2. Eğitim Hayatı

Mükerrerem Kamil Su, çocukluğundan itibaren okula ve okumaya ilgi duymuştur. Henüz okul çağına gelmeden, sokak kapısını açık buldukça, kaçıp evine en yakın mektebe giden Mükerrerem Kamil Su'yu, babası Halil Hulusi Bey, erkenden okula vermek mecburiyetinde kalmıştır.⁶ O zaman Mükerrerem Kamil Su'nun devam ettiği mektep İstanbul'daki Taşmektep'tir.

İstanbul'da Sultanahmet Parkı'nın tam karşısında bulunan Taşmektep'in diğer adı Cevri Kalfa Mektebi'dir. 1800'lü yıllarda kurulan mektep, Cumhuriyet döneminde ilkokul olarak hizmet vermeye devam etmiştir.⁷ Bu mektebin Mükerrerem Kâmil Su'nun eğitim hayatında ayrı bir yeri vardır.

Mükerrerem Kamil Su, Taşmektep'ten mezun olunca, büyük olasılıkla halası Çapa Kız Muallim Mektebi'ne kaydettirmek istemiştir. Fakat, başlangıçta okul idaresi Mükerrerem Kamil Su'nun yaşının küçük olmasını gerekçe göstererek, onu okula almamıştır. Bunun üzerine, Mükerrerem Kâmil Su epeyce üzülmüş, hatta üzüntüden hastalanmıştır. Onun bu hasasiyetini fark eden halası, yeğeninin yaşını büyüterek Çapa Kız Muallim Mektebi'ne yazdırmıştır⁸. Böylece Mükerrerem Kâmil Su'nun Çapa Kız Muallim Mektebi macerası başlamıştır.

⁶Enver Naci, *Kadın Romancılar: Mükerrerem Kamil Su, Yarım Ay Dergisi*, , nr.128, 1 Mart 1941s.11,23

⁷ Bk. TDV İslam Araştırmaları Merkezi, <http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrmetin.php?idno=070462>

⁸ Enver Naci, *Kadın Romancılar: Mükerrerem Kamil Su, Yarım Ay Dergisi*, nr.128, 1 Mart 1941s.11,23

Çapa Kız Muallim Mektebi'nin hem yazarımızın hayatında ayrı bir yerinin olması hem de Türk eğitim tarihinde, özellikle de kadınların eğitiminde önemli bir eğitim kurumu olması gibi sebepler göz önünde bulundurularak, bu okul hakkında kısa bir bilgi vermekte yarar vardır. Çapa Kız Muallim Mektebi, önceki ismiyle Dârümuallimât, 1870 yılında açılmıştır. Bu okul, ilk ve orta öğretim kız okullarına öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulmuştur. Osmanlı Devleti'nde, kızlar için ilk İptidaiye (İlkokul) ve Rüştiye (Ortaokul) okulları, 1858 yılında eğitim öğretime başladı. 1869 Maarif-i Umûmiyye Nizamnamesi'nde (Genel Eğitim Yönetmeliği'nde), eğitim veren bu okullara öğretmen yetiştirilmesi gerekti. Bunun için bir kız öğretmen okulunun açılması planlanmıştır. Nitekim 1870'te, Dârümuallimât adıyla, İstanbul'da Sultanahmet'te bir konak, okul haline getirilmiş ve eğitime başlamıştır. Bu ilk kız öğretmen okulu, Dârümuallimât-1 Sıbyan ve Dârümuallimât-1 Rüştiye kısımlarından oluşmaktadır. Bununla birlikte bu bölümler de Müslim ve Gayrimüslim olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Sıbyan muallimliğinin öğretim süresi iki ve Rüştiye muallimliğinin eğitim öğretim süresi dört yıldır. 1893'te gerçekleşen bir düzenleme ile okula 6 yıl öğretim süreli ihtiyat bölümü eklenmiştir. İhtiyat bölümü, rüştiye düzeyindedir ve Dârümuallimât'a öğrenci yetiştirmektedir. İhtiyattan yahut kız rüştiyelerinden mezun olanlar Dârümuallimât'a sınavsız kabul edilmektedir. Diploması olmayanlar da sınava alınmaktadır. Bu öğrenciler başarı düzeylerine göre sıbyan veya rüştiye şubelerine ayrılmıştır. Ekonomik durumu yeterli olmayan öğrencilere, şuan ki öğrenci kredisi benzeri maaş bağlanmıştır. 5 yıllık zorunlu hizmet karşılığında verilen bu ücretin, zorunlu hizmeti yerine getirmeyenlerden iadesi istenmektedir.

Çapa Kız Muallim Mektebi'nin eğitim ve öğretim programında, o zamanki isimleriyle, ulûm-ı diniyye, kırâat-ı Türkiyye, Arabî, Farisî, lisan-ı Osmanî ve imlâ, inşâ-yı Türkî, kavâid ve imlâ, imlâ ve inşâ, resim, sülüs, rık'a, dikiş, makina, nakış, coğrafya, tarih-i Osmanî, hesap dersleri okutulmaktadır. Okul, ilk mezunlarını 1872-73 öğretim yılında vermiştir.

Dârümuallimât 1918'de Çapa'daki Derviş Paşa Konağı'na taşınmıştır. Söz konusu okul bu tarihten sonra Çapa Kız Muallim Mektebi olarak tanınmıştır. Aynı zamanda yatılı bir mektep hâline getirilen okulun eğitim süresi 5 yıldır. 1918'deki büyük Fatih yangını esnasında okul binası da yanmış, Dârümuallimât, Çapa'daki yeni binasına taşınmıştır. 1922'de Maarif Vekâleti'ne

bağlanan Dârümuallimât, 1924'te Kız Muallim Mektebi olarak yeni ismiyle hizmet vermeye devam etmiştir.⁹ İşte Mükerrerem Kâmil Su, Türk eğitim tarihinde, özellikle de kadınların eğitiminde önemli bir yeri olan bu okulda okumuştur.

Çapa Kız Muallim Mektebi'nde, yazar boyunun küçük ve biraz sıska olması sebebiyle 'Küçük Mükerrerem' diye tanınmıştır.¹⁰

Okul yıllarında çevresi tarafında sevilen bir isim olan Mükerrerem Kâmil Su'nun okuduğu okul da aynı zamanda devrin en iyi eğitim veren öğretmen okullarından birisidir. Yazarın, aynı zamanda arkadaşlarıyla iletişimi de son derece kuvvetlidir. Bu sayede birçok arkadaşına sahip olmuştur. Okul yılları savaş dönemine denk gelmiştir. Yazar, savaş yıllarında okumanın zorluklarını da fiilen yaşamıştır. Hatta bazı zamanlarda ekmek bulduğuna bile sevinecek noktaya gelmiştir.¹¹ Mükerrerem Kâmil Su, zorlu bir eğitim sürecinin arkasından 1922'de iyi bir derece ile Çapa Kız Muallim Mektebi'nden mezun olmuştur¹².

4.1.3. Evlilik Hayatı ve Çocukları

Mükerrerem Kâmil Su, hayatı boyunca iki defa evlilik yapmış ve ilk evliliğinden iki çocuğu olmuştur. İlk olarak 1925'te Bursa'da Süleyman Saadettin Tanaydı ile evlenmiştir. Süleyman Saadettin Tanaydı'nın babası İbrahim Nazmi Bey, annesi ise Zeynep Hanım'dır. Süleyman Saadettin Tanaydı ziraat mühendisidir ve 22 Aralık 1960 tarihinde vefat etmiştir.

Resmi nüfus bilgilerinden anlaşıldığı kadarıyla, yazarın oğlu Sedat, Balıkesir'in Burhaniye kazasındaki bir evde 15 Mayıs 1926 yılında doğmuştur. Kızı Selma Serap ise yine aynı ilçede 1927'de dünyaya gelmiştir. Yazarın ilk evliliği

⁹Bk. Yeni Rehber Ansiklopedisi, 5. Cilt, s. 208

¹⁰Enver Naci, *Kadın Romancılar: Mükerrerem Kamil Su, Yarım Ay Dergisi*, nr.128, 1 Mart 1941s.11,23

¹¹ Cenk Kırçak, *İkinci Bahar- Mükerrerem Kamil Su ile Bir Röportaj*, TRT Ankara Radyosu, 1992

¹² Büyük Larouse Sözlük ve Ansiklopedisi, cilt 17, s. 10840, 1993

yaklaşık üç - dört yıl sürmüştür.¹³ Bilemediğimiz bir sebepten dolayı, Süleyman Tanaydı'dan ayrılmış, kızı Serap babası ile oğlu Sedat da kendi yanında kalmıştır.

Mükerrem Kamil Su, Süleyman Saadettin Tanaydı'dan ayrıldıktan sonra, muhtemelen Edremit'teyken tanıştığı ünlü yerel tarih araştırmacısı Kâmil Su ile evlenmiştir. 12 Eylül 1933 tarihinde gerçekleşen bu evlilik, onun hayatına ayrı bir değer katmış olmalıdır.

Yukarda belirtildiği gibi Kâmil Su çalışkan bir tarih öğretmenidir. Aynı zamanda ciddi bir araştırmacı olan Kâmil Su, Edremit tarihine dair yaptığı kapsamlı araştırmalarıyla tanınmaktadır. 1 Temmuz 1909'da Bulgaristan'da doğan Kamil Su, ailesiyle birlikte Türkiye'ye göç etmiştir. İlk ve orta öğrenimini, Manisa'da tamamlayan Kâmil Su, 1932'de İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümü'nden mezun olmuştur. Edremit Ortaokulu ve Balıkesir Lisesi'nde bir süre tarih öğretmenliği yapan Kâmil Su, büyük olasılıkla Edremit'te, Mükerrem Kâmil Su ile karşılaşmış olmalıdır. 1934'te soyadı kanunu ile birlikte Su soyadını alan Mükerrem-Kâmil çifti 1938'den sonra Ankara'ya yerleşmiştir. Kâmil Su çeşitli devlet görevlerinden bulunduktan sonra, 28 Mart 1984'te vefat etmiştir.¹⁴ Mükerrem Kamil Su, ilk evliliğinden olan kızını ve oğlunu sırasıyla 1969 ve 1975'te kaybetmiştir.¹⁵

4.1.4. Memuriyet Hayatı

Mükerrem Kamil Su her şeyden evvel bir öğretmendir. O, Atatürk döneminin idealist ruhunun tipik bir temsilcisidir. Yaşadığı dönemin koşulları, tanık olduğu tarihsel süreç onun hayatını büyük ölçüde etkilemiştir. Yazar, kendi neslinin hemen tamamında olduğu gibi, vatan ve millet mefhumlarında oldukça derin bir hassasiyete sahiptir. Dolayısıyla, genelde memuriyet hayatını, özelde öğretmenliğini değerlendirirken, bu hususları daima göz önünde bulundurmak gerekir.

¹³ Nurdan Fakı, *Mükerrem Kamil Su ve Çocuk Edebiyatı*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2010

¹⁴ <http://www.biyografya.com/biyografi/5036>

¹⁵ Ek-1 Nüfus Kayıt Örneği

Mükerrem Kâmil Su'nun memuriyet hayatının önemli bir kısmı öğretmenlik mesleğinde geçmiştir. Onun memuriyet hayatında Balıkesir ve Ankara'daki çalışmaları bazı tipik özellikler göstermektedir. Bu bakımdan yazarın memuriyet hayatı Balıkesir Dönemi ve Ankara Yılları olmak üzere iki başlık altında değerlendirilmiştir.

4.1.4.1.Balıkesir Dönemi

Mükerrem Kamil Su, Çapa Kız Muallim Mektebi'nden mezun olduktan sonra, 1922'de ilk olarak Balıkesir'in Burhaniye ilçesine tayin edilmiştir. Yazar, Çapa Kız Muallim Mektebi'ni, yatılı olarak okuduğu için aynı zamanda mecburî hizmet yükümlüğüne sahiptir ve Burhaniye'de mecburi hizmete de başlamıştır. Burhaniye'ye ilk atandığı yıllarda, henüz genç bir öğretmen olan yazar, biraz da minyon tipli bir yapıda olduğundan çoğu öğrencileri ve meslektaşları tarafından öğrencilerle karıştırılmıştır. O yıllarda Türkiye'de öğretmen sayısı oldukça az olduğundan, Mükerrem Kâmil Su daha Burhaniye'ye atanır atanmaz, başöğretmen/müdür olarak görevlendirilmiştir.

Mükerrem Kâmil Su'nun Burhaniye'de öğretmenlik mesleğindeki çalışmaları kısa sürede ilçenin maarif müdürünün de dikkatini çekmiştir. Çalışma azmi sayesinde aynı zamanda velilerin ve öğrencilerin de sempatisini kazanan yazar, büyük bir gayretle görev yaptığı okulun eksikliklerini tamamlamıştır. Bunun üzerine terfian Edremit Ortaokulu'na tayin olan Mükerrem Kâmil Su, bir süre de Edremit'te çalışmıştır¹⁶.

Mükerrem Kamil Su, Türkiye'de karma eğitime geçildiği dönemde öğretmenlik mesleğine başlamıştır. Böyle bir dönemin olası zorluklarını mesleğine karşı olan sevgisi ve dikkatiyle aşmaya çalışmıştır. Hem kız öğrencilerin, hem de erkek öğrencilerin alışkın olmadıkları karma eğitim modeline, onların uyum sağlamasında Mükerrem Kâmil Su'nun önemli katkıları olmuştur. Yazar, öncelikle öğrencileri arasındaki arkadaşlık bağlarını kuvvetlendirmeye çalışmıştır. Onun bu

¹⁶ Bk. Cenk Kırçak, *İkinci Bahar- Mükerrem Kamil Su ile Bir Röportaj*, TRT Ankara Radyosu, 1992

tavrı öğrencilerini etkilemiş ve öğrencileri Mükerrerrem Kamil Su'ya saygı ve sevgilerini daima göstermiştir¹⁷. Mükerrerrem Kamil Su'nun mesleğine olan saygısı ve öğrencilerine yönelik sevgisi, velilere de yansımış, bilhassa Burhaniye'de veliler gönüllü olarak okulun tamirat ve tadilat işlerinde her zaman yardımcı olmuşlardır¹⁸.

Burhaniye ve Edremit'te bir süre çalışan Mükerrerrem Kâmil Su, daha sonra Balıkesir merkez ilçedeki Gazi İlkokulu'na tayin edilmiştir. Günümüzde, Balıkesir'de Edremit Caddesi'nde Gazi Bulvarı'nda bulunan ve Gazi İmam-Hatip Ortaokulu olarak faaliyet gösteren bu okula Mükerrerrem Kâmil Su müdür muavini olarak atanmıştır. Aynı zamanda okulun müzik derslerine de giren Mükerrerrem Kâmil Su, daha sonra yine Balıkesir merkez ilçenin tanınmış ilkokulları olan Kayabey ve Altıeylül ilkokullarında başöğretmen olarak çalışmıştır. 1936 yılında Ankara Gazi Terbiye Enstitüsü'nde açılan Türkçe - Edebiyat sınavlarında başarılı olan yazar, aynı yıl Türkçe öğretmeni olarak Balıkesir Lisesi'ne tayin edilmiştir.¹⁹ Bu yıllarda Balıkesir Lisesi öğretmenlerinin çıkardığı *Alkım* dergisinde de Mükerrerrem Kâmil Su'nun makale ve denemeleri yayımlanmıştır.²⁰

Mükerrerrem Kâmil Su'nun hayatında, Balıkesir'in ayrı bir yeri vardır. Yazar, hayatının en özel ve verimli yıllarını Balıkesir'de geçirmiştir. Çok sevdiği öğretmenlik hayatına Balıkesir'de başlamış, Balıkesir'de evlenmiş ve burada anne olmuştur. Bu bakımdan Balıkesir onun edebî ve kültürel hayatında ayrı bir yere sahiptir. Yazar, Balıkesir döneminde bir yandan öğretmenlik yaparken, öte yandan *Kaynak, Türk Dili, Yarım Ay, Okul ve Öğretmen, Resimli Ay* gibi süreli yayınlarda makale, deneme, hikâye ve roman türlerinde eserler yayımlamıştır. Özellikle Balıkesir Halkevi'ndeki çalışmalarıyla, Mükerrerrem Kâmil Su Balıkesir'in aydın muhitinde adından sıklıkla söz edilen bir isim olmayı başarmıştır. Cumhuriyet döneminin topluma sunduğu yeni hayatın, toplum tarafından benimsenmesi ve kabulü sürecine Mükerrerrem Kâmil Su, yazılar ve yaşam biçimiyle dikkat çekici katkılar sunmuştur. Bir müddet Balıkesir Halkevi Temsil Şubesi komite başkanlığını yürüten Mükerrerrem Kâmil Su, bu görevi esnasında Balıkesir'de verilen tiyatro

¹⁷ Bk. A.g.e.

¹⁸ Bk. A.g.e.

¹⁹ Enver Naci, *Kadın Romancılar: Mükerrerrem Kamil Su, Yarım Ay Dergisi*, nr.128, 1 Mart 1941s.11,23

²⁰ Alkım Balıkesir Lisesi, nr.18-22, 1937-1938 (Ek 2)

temsillerin seçimi, oynanması aşamalarında etkili isimlerden birisi olarak karşımıza çıkar. Dolayısıyla yazar, bilhassa Halkevi bünyesindeki çalışmalarıyla Balıkesir kültür hayatının biçimlenmesinde epeyce katkı sunmuştur. Bunlara ilâve olarak romanlarından birkaçında mekân olarak Balıkesir'i tercih etmiştir. *Ayrı Dünyalar*²¹, *Ben ve O*²², *Ateşten Damla*²³ ve *Çırpınan Sular*²⁴ isimli romanlarında mekân Balıkesir'dir. Bu durum Mükerrerem Kâmil Su'nun Balıkesir yöresini ve Balıkesir insanını edebî metinlerinde bir repertuar malzemesi olarak kullandığını göstermektedir.

4.1.4.2. Ankara Yılları

Mükerrerem Kâmil Su, Türkçe öğretmeni olarak Balıkesir Lisesi'nde iki ders yılı çalışmıştır. Yazar, 1939 yılında Ankara'ya tayin edilmiştir. Ankara'daki görevi Cebeci Ortaokulu Türkçe öğretmenliğidir. Fakat yazar Cebeci Ortaokulu'nda fazla kalmamış, iki aylık bir süreden sonra öğretmenlikten istifa etmiş ve Almanya'ya gitmiştir. Mükerrerem Kamil Su'nun Almanya'ya gitmesinin sebebi, eşi Kâmil Su'nun 'Türk ve İslam Sanatı' üzerinde ihtisas yapmak için Almanya'ya gönderilmesidir. Almanya'da ilk olarak Berlin'e giden Mükerrerem Kâmil Su, Berlin'de birkaç ay Almanca kursuna katılmıştır. Onun, dil kursuna katılmaktaki amacı, Türkiye'de yapılacak olan dil sınavlarından başarılı olarak okullarda "İsan hocalığı" yapma diplomasını almaktır. Fakat Ekim 1939'da İkinci Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine, Mükerrerem Kâmil Su ve eşi Kâmil Su, Türkiye'ye dönmüşlerdir²⁵ Döndükten sonra Ankara Cebeci Ortaokulu'ndaki öğretmenlik görevine devam eden yazar, bir süre yine Ankara'da Dördüncü Ortaokul'da çalışmıştır. Ardından Ankara Kız

²¹ *Ayrı Dünyalar*, İstanbul, Arkın Kitabevi, 1964

²² *Ben ve O*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1970

²³ *Ateşten Damla*, İstanbul, Semih Lütfi Kitabevi, 1942

²⁴ *Çırpınan Sular*, İstanbul, Semih Lütfi Kitabevi, 1941

²⁵ Enver Naci, *Kadın Romancılar: Mükerrerem Kamil Su, Yarım Ay Dergisi*, , nr.128, 1 Mart 1941s.11,23

Lisesi'ne tayin edilen Mükerrerem Kâmil Su, 15 yıl bu okulda öğretmenlik mesleğini sürdürmüştür²⁶.

Yazarın Balıkesir'de başlamış olduğu roman yazarlığı macerası, Ankara'da da devam etmiştir. Mükerrerem Kamil Su, romanın mahiyeti konusunda kendisini sorguladığı ve kalıcı roman yazamayacağını düşündüğü bir esnada, öğrencisi Ankara Milli Kütüphane müdürü Müjgan Cunbur²⁷ ile karşılaşır. Müjgan Cunbur ile sohbetleri, yazara roman yazma konusunda ayrı bir cesaret vermiştir. Gerek Müjgan Cunbur'un teşvik edici sohbetleri, gerekse diğer karşılaştığı okurların ve etkili isimlerin yazar hakkındaki övücü sözleri, Mükerrerem Kâmil Su'yu roman yazma konusunda daha da cesaretlendirmiştir²⁸. Böylece yazar, tam da roman yazmayı bırakmayı düşündüğü bir anda okurlarından ve sosyal çevresinde edindiği olumlu izlenim sayesinde, yeniden edebî faaliyete hız vermiştir.

1956 yılına kadar yaklaşık 34 yıl öğretmenlik yapan Mükerrerem Kâmil Su, öğretmenlik mesleğini çok sevmektedir. Kendisi gerek öğrencileri gerekse meslektaşları tarafından sevilen ve saygı duyulan bir isimdir. Kendisiyle yapılan bir mülakatta öğretmenlikle ilgili düşüncelerini açıklamıştır. O, öğretmenliği ve mesleğini anlatırken, çocukla çocuk olan bir öğretmen olmayı tercih ettiğini, meslekte başarılı olmasının en önemli sebebinin yukarıda ifade edilen özelliği olduğunu vurgulamıştır. Öğrencileriyle ders dışı faaliyetlerde de daima bir arada olmayı tercih eden yazar, öğrencilerinin kendisine her türlü problemlerini rahatlıkla anlatabildiklerini belirtir. Hatta öğrencileri, onu ailelerinden biri olarak görmüşlerdir.²⁹ Bütün bu özellikler, Mükerrerem Kâmil Su'nun öğretmenlikte başarılı olmasının sırrını açıklığa kavuşturmaktadır.

Mükerrerem Kamil Su, öğretmenlik mesleğinde başarılı olmanın ilk şartının öğrencileri anlamaya çalışmak ve onları sevmek olduğunu kanaatindedir. O, öğrencilerini kendi çocuklarının yerine koymuş, onlara sadece bir öğretmen değil, bir anne şefkatiyle yaklaşmayı tercih etmiştir ve öğrencileri arasında herhangi bir ayırım yapmamıştır, hepsine eşit davranmıştır. Bu özellikleri sayesinde, öğrencilerinin nezdinde önemli bir yer edinmiştir. Mükerrerem Kamil Su, evde ve günlük hayatta

²⁶Bk. Cenk Kırçak, *İkinci Bahar- Mükerrerem Kamil Su ile Bir Röportaj*, TRT Ankara Radyosu, 1992

²⁷ Daha fazla bilgi için bk. <http://www.biyografya.com/biyografi/13541>

²⁸Bk. Cenk Kırçak, *İkinci Bahar- Mükerrerem Kamil Su ile Bir Röportaj*, TRT Ankara Radyosu, 1992

²⁹ Bk. A.g.e.

yaşadığı sıkıntıları okulun kapısından girdiğinde unutmuştur ve iş hayatına aksettirmemiştir. Öğrencileri, kendisinin bütün derdini tasasını unutturmuştur.³⁰ Bin kere de dünyaya gelse öğretmen olmak istemiş. Kendi çocuklarını da öğrencisi olarak kabul etmiştir.³¹ Yazar, öğretmenlik mesleğine olan sevgisini her fırsatta dile getirmiştir.

4.1.5. Emekliliği

Mükerrem Kâmil Su, Ankara Kız Lisesi'ndeki görevinden 1956 yılında emekliye ayrılmıştır. Yazar, emekliliğinde de boş durmamış, edebî ve kültürel düzeydeki çalışmalarını bu dönemde de sürdürmüştür.³² Nitekim Mükerrem Kâmil Su, emekliliğinden sonra Ankara Radyosu'nda çalışmaya başlar. Mükerrem Kâmil Su Ankara Radyosu'ndaki çalışmaları esnasında başından geçen bir olayı şöyle nakleder:

“İlk gün çocuklar orda. Can Akbel, Erhan İmset, Kartal Tibet ordalar. Bana yabancı yabancı baktılar. Çocuklar dedim bir saat var yayının başlamasına. Ben sizi dinliyorum, siz masal müzik, hikâye, bilmece ne varsa anlatın bu saati boş geçirmeyelim. Sonra buluşur toplanır programı yaparız, dedim. Çocuklar da Ayşe Ablâ'nın hayranı, beni yadırgadılar. Hisediyorum. O korku böylece geçti. Ondan sonra işte programlar yaptık. Buluştuk çocuklarla beraber çok güzel işbirliği yaptık. Devlet Tiyatroları'nın ünlü sanatçısı ve rejisörü Mahir Canova memlekete efektin ne olduğunu öğreten rahmetli Tahsin Töre zincirlerle, sularla, sürahilerle, kibrit kutularıyla aklınıza ne geliyorsa çer çöple yaptığı efektleri ve birbirinden değerli harika çocuklarla on yılı geçen bir süre radyo çalışması yaptık. Çok bilgi toplandı. O kadar kalabalık olurdu ki Basın Yayın Genel Müdürü rahmetli Halime Alayurt “Ben de orada olduğumda dinleniyorum.” derdi. Bir gün de Radyo müdürü gelip de bir numaralı stüdyonun kapısını açtığım vakit “Gurur duyuyorum, mutluluk duyuyorum.” derdi. “Bu ne canlılık hareket çocuklar birleşmişler, kaynaşmışlar hep beraber yaşıyorlar. Bütün programları beraber yürütüyorlar.” derdi.

O tarihe kadar 10 Kasım'larda yalnız ajans haberleri verilir posta kapanırdı. Ben “Atatürk'ü sevmek Atatürk'ü anmak, susarak olmaz. Biz bir program yapmalıyız.” dedim. Israrı zor oldu. Rahmetli Menderes'e kadar intikali oldu. Adnan Menderes de izin veririm ama Mükerrem Hanım bir yanlış yaparsa sonunu kendi

³⁰ Bk. A.g.e.

³¹Bk. A.g.e.

³² Bk. Ali Algül, Mükerrem Kamil Su'nun Romanları ve Romancılığı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010

düşünsün, demiş. Biz bir program yaptık. Öyle bir program ki doğumundan Dolmabahçe Sarayı'ndan alınışına, sevdiği askerlerin çektiği top arabasına bütün bahçelerden toplanmış güllerin köprüye yerlere serildiği bunların üzerinden Gülhane Parkı'na kadar oradan Ertuğrul yatına geçinceye kadar, İzmit'ten beyaz trene binişine kadar ve Ankara'ya yollanışına kadar ellerinden çıralarla fenerlerle binlerce yüz binlerce halkın gözyaşları arasında uğurlanışına ve sevgili Ankara'sına kavuşuncaya kadar, öyle bir program... Hayatımda hiçbir iş yapmamış olsaydım o programı yapmak bana kâfi mutluluğu verirdi."

Bir süre Ankara Radyosu'nda kadınlarla ilgili haftada iki üç gün öğleden evvel Kadın Saati programı hazırlayıp sunan yazar, geceleri de saat 10.00'da kısa dalgadan Türk Edebiyatı'nda/ Edebiyatımızda Portreler başlıklı bir program hazırlayıp sunmuştur. Bu program, bilhassa yurtdışındaki Türkler üzerinde de etkilidir.³³

Görüldüğü gibi, Mükerrerem Kâmil Su, emeklilik döneminde de boş durmamış, eğitim ve kültür sahasındaki çalışmalarını Ankara Radyosu'nda sürdürmüştür. Aynı zamanda eserlerini yayımlama çalışmalarına da devam eden yazar, emeklilik döneminde gazetelerde yayımladığı köşe yazılarını kitap hâlinde toplayarak bunları yeniden yayımlamıştır.

4.1.6. Ölümü

Mükerrerem Kamil Su, hayatının son dönemlerinden Ankara'dan İstanbul'a taşınmıştır. 1995–1997 yılları arasında İstanbul'daki torunu Mehmet Ali Bey'in gözetiminde Dragos'ta kalmıştır. Çocukları Selma Serap (öl. 1969) ve Sedat'ın (öl. 1975) mezarları Ankara'da olduğundan, yazar, sürekli kendisinin de Ankara'ya götürülmesini istemiştir. Hayattayken kendisine Cebeci Mezarlığı'nda mezar yeri satın alan Mükerrerem Kâmil Su, 23 Temmuz 1997'de³⁴de, İstanbul Çapa Tıp Fakültesi Hastanesi'nde, 93 yaşındayken vefat etmiştir. Ölüm sebebi olarak Kronik Myelosifer Lösemi gösterilmiştir. Cenazesi torunu Mehmet Ali Tanaydı tarafından Ankara'ya nakledilen Mükerrerem Kâmil Su, Ankara Cebeci Mezarlığı'na

³³ Cenk Kırçak, *İkinci Bahar- Mükerrerem Kamil Su ile Bir Röportaj*, TRT Ankara Radyosu, 1992

³⁴ Ek-1 Nüfus Kayıt Örneği

defnedilmiştir³⁵. Yazarın ölüm haberi, Cumhuriyet gazetesinin 24 Temmuz 1997 tarihli nüshasında “Eğitimci Su Öldü” başlığıyla verilmiştir. Söz konusu haberde Mükerrerem Kâmil’in aynı zamanda basın şeref kartı sahibi olduğu belirtilmiştir.³⁶

4.2.Yazı Faaliyeti

Mükerrerem Kâmil Su’nun yazı faaliyetinin gelişim sürecini, yazılarının içeriğindeki karakteristik değişimleri dikkate alarak, dört aşamada değerlendirmek mümkündür. Bu dönemler içerisinde küçük bir tasnif yaparken yazdığı tüm yazılar yerine, dönemini yansıtan ve öne çıkan eserlere kısaca değinildi. Eserlerinin tamamının kronolojisine ise sonunda yer verildi.

4.2.1. İlk Yazıları

Mükerrerem Kâmil Su’nun yazı hayatının başlangıcını, yazarın Çapa Kız Muallim Mektebi’ndeki öğrencilik yıllarına kadar götürmek mümkündür. Henüz bir lise talebesiyken, belki de duygu yoğunluğunun etkisiyle, şiirle daha yakından ilgilenen sanatçı, lisenin son yıllarına doğru hikâye yazmaya yönelmiştir. Nitekim Mükerrerem Kâmil Su’nun o yıllarda yazdığı “Çingenenin Aşkı” başlıklı hikâyesinin öğretmenleri tarafından çok beğenildiği ve okulun öğretmenler odasında, bütün öğretmenlerin dinleyeceği şekilde yüksek sesle okunduğu bilinmektedir.³⁷

Lise yıllarında Mükerrerem Kâmil Su’ya edebiyat sevgisini ilk aşılamanı kişilerden birisi edebiyat öğretmeni Süleyman Şevki Bey’dir. Süleyman Şevki Bey, edebiyata yönelik üstün yeteneğini fark ettiği Mükerrerem Kâmil Su’ya şu nasihatle bulunmuştur. “*İstikbalde seni sanatkârlar arasında göreceğime itimadım var. Fakat on, on beş sene okuduktan sonra yazmağa ve neşretmeye başla, istidadını boş yere öldürme!*”³⁸Süleyman Şevki’nin ifadelerinden Mükerrerem Kâmil Su’nun edebiyat

³⁵ Nurdan Fakı, *Mükerrerem Kamil Su ve Çocuk Edebiyatı*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2010

³⁶ Eğitimci Su Öldü, *Cumhuriyet*, 24 Temmuz 1997, s.3

³⁷Enver Naci, *Kadın Romancılar: Mükerrerem Kamil Su, Yarım Ay Dergisi*, nr.128, 1 Mart 1941s.11,23

³⁸ Naci, s.11,23

sanatına yeteneği olduğu, fakat kendisini yetiştirmek için uzunca bir süre çabalaması gerektiği anlaşılmaktadır. Nitekim Süleyman Şevki, genç öğrencisi Mükerrerem Kâmil Su'nun yetenekli olduğunu, onun geleceğin Halide Edip'i olabileceğini zaman zaman ifade etmiştir. Süleyman Şevki Bey'in ve diğer öğretmenlerinin teşvikiyle, edebiyata biraz daha eğilen Mükerrerem Kâmil Su, lisenin ilk yıllarında yazmaya başladığı şiir türünde eser vermeyi bırakmış, yerine kendi tabiriyle "ufak tefek hikâyeler" yazmaya başlamıştır.³⁹ Bu hikâyelerin daha sonra yayımlanıp yayımlanmadığını bilemiyoruz. Fakat kendisiyle yapılan röportajlardan ve yazara dair bilgi veren kaynaklardan anladığımız kadarıyla, Mükerrerem Kâmil Su'nun ilk yazı hayatı İstanbul'da Çapa Kız Muallim Mektebi'nde başlamış olmalıdır. Çapa Kız Muallim Mektebi'nden mezun olan ve ilk tayini Balıkesir'e çıkan sanatçı, yazı hayatına da Balıkesir'de devam etmiştir.

4.2.2. Balıkesir Yılları: Millî Romantik Dönemi

Daha önce belirtildiği gibi, ilk öğretmenlik yıllarını Balıkesir'in Burhaniye ve Edremit kazalarında geçiren Mükerrerem Kamil Su, Edremit ve Burhaniye'de zengin bir edebiyat ve kültür çevresiyle karşılaşmıştır. O yıllarda Balıkesir'in söz konusu kazalarında Fahir İz⁴⁰ (edebiyat öğretmeni ve araştırmacı), Ömer Bedrettin⁴¹ (Kaymakam), Ruhi Naci⁴² (Sağdıç) (gazeteci ve yazar), Kâmil Su (Tarih araştırmacısı) gibi isimler çeşitli görevlerle bulunmaktadır. Bunlardan tarih öğretmeni Kâmil Su'nun, Mükerrerem Kâmil Su'nun gerek edebî hayatının gelişiminde, gerekse özel hayatında ayrı bir yeri vardır. Kâmil Su, Mükerrerem Kâmil Su'yu yazı yazmaya teşvik etmiş, yazarın yazma yeteneği olduğu halde Mükerrerem Kamil Su'nun tembelliğinin buna engel olduğunu belirtmiştir⁴³. Kâmil Su'nun bu

³⁹ Cenk Kırçak, *İkinci Bahar/Mükerrerem Kamil Su ile Bir Röportaj*- TRT Ankara Radyosu, 1992

⁴⁰ Daha fazla bilgi için bk. İhsan Işık, *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi*, Ankara, Elvan Yayınları, 2002, s. 517

⁴¹ Daha fazla bilgi için bk. Işık, s. 960

⁴² Daha fazla bilgi için bk. Zekeriya Özdemir, *Adramyttion'dan Efeler Toprağı Edremit'e*, Ankara, Kanomat Ltd. Şti., 2000, s.536

⁴³ "...Beni yazıya sevk eden Kamil'dir. O, yazıya istidadım olduğu halde tembelliğimin buna mani olduğunu bir gün söyleyivermişti. Tembel kelimesi gücüme gitti. Nöbetçi olduğum gece sabaha kadar uyku uyumadan müsveddeler halinde kaybolan (Sevgim ve İstirabım)'ı yeniden yazdım.(*Kadın Romancılar: Mükerrerem Kamil Su*, Enver Naci, *Yarım Ay Dergisi*, nr.128, 1 Mart 1941s.11,23)"

tavri, Mükerrerem Kamil Su'nun başlangıçta hoşuna gitmese de, zamanla onu yeniden yazı yazmaya teşvik edici bir faktör olmuştur.

4.2.2.1.Mensur Şiirleri

Yazarın görebildiğimiz ilk yazısı ve mensur şiiri, 1932'de Balıkesir'de yayımlanmakta bulunan bir dergi olan *Gençler Yolu* dergisinde çıkan "Bayrağım" adlı metindir. Mensur şiir tarzında yazılan söz konusu yazıda bayrak sevgisi, millet sevgisi ve millî mücadele ruhu anlatılmaktadır⁴⁴.

4.2.2.2.Piyesleri

1932'de *Gençler Yolu* dergisinde "Köye Doğru" başlıklı bir piyes yayımlayan Mükerrerem Kâmil Su'nun bu piyesinde de vatan sevgisi ele alınmaktadır⁴⁵.

4.2.2.3.Hikayeleri

1933 yılında yazdığı "Unutmak İşte" adlı hikâyede konusu aşkı unutmaya çalışmak olsa da, yasak aşkın zararları ve unutulmaya çalışılması anlatılmıştır.⁴⁶

1935 yılında yayımlanan "Bir Rüya Gördüm" başlıklı hikâyesinde ayrılık temasını ele alan sanatçı, söz konusu hikâyede kadının aşkı değil de parayı tercih ettiğinde düştüğü mutsuzluğu anlatır. Hikâye, para-aşk çatışması üzerine kurgulanmıştır. Bunlara ilâve olarak yazar, yine aşk "Kadın Anne Olunca"⁴⁷, ayrılık "Bir Çocuğum Olsaydı"⁴⁸, kadın "Bursa İpeklileri"⁴⁹ vb. temalarda hikâyeler yazıp yayımlamaya devam etmiştir.

⁴⁴ Bk. Mükerrerem Kâmil, *Bayrağım*, *Gençler Yolu*, nr. 71, 30 Nisan 1932, s.8.

⁴⁵ Bk. Mükerrerem Kâmil, *Köye Doğru*, *Gençler Yolu*, nr.72-73-74, 15 Mayıs-15 Haziran 1932.

⁴⁶ *Unutmak İşte*, *Kaynak*, nr.3, 19 Nisan 1933, s.87-88

⁴⁷ "Kadın Anne Olunca", *Türk Dili*, nr. 9787-88, İkinci teşrin 3,5 1935, s. 3

⁴⁸ "Bir Çocuğum Olsaydı", *Kaynak*, nr. 33, 29 Ekim 195-35, s.777-7778

⁴⁹ "Bursa İpeklileri", *Türk Dili*, nr. 9822-9823, Birinci kanun 14-15 1935, s.3

Mükerrem Kamil Su'nun daha sonraki yıllarda edebî eserlerinin konuları gittikçe artarak genişlemiştir. Bu arada, yazar, yazıları ve romanlarıyla Türkiye genelinde epeyce şöhrete de ulaşmıştır. Örneğin 1936 yılına kadar daha çok Balıkesir'de yayımlanan dergi ve gazetelerde edebî eser neşreden Mükerrem Kamil Su, bu yıldan sonra Türkiye geneline yayın yapan İstanbul gazete ve dergilerinde de edebî ve gayri edebî yazı ve makaleler yayımlamıştır. Nitekim söz konusu dönemde Mükerrem Kâmil Su, Balıkesir'de çıkan *Kaynak* dergisi ve *Türk Dili* gazetesinin yanı sıra, aynı dönemde *Yarım Ay*, *Okul ve Öğretmen*, *Resimli Ay* gibi dergilerde hikâyeler ve makaleler yayımlamıştır. Bu dönemde yazar, yazılarında yine önceki dönemlerinde olduğu gibi, vatan, millet, kadının değeri vb. toplumsal konu ve temaları ele aldığı gibi, aşk, ihtiras, aldatma gibi bireysel konu ve temalarda da edebî ve gayri edebî metinler yazmıştır. “Sevdiğim Kız Vatansızdı” adlı hikâyesinde vatan aşkını konu edinen yazara göre, vatanını sevmeyen insandan âşık olmaz.⁵⁰Yine “Bu Oyun Bir Hatıraya Bağlıdır” adlı hikâyesi konusunu eski bir anıdan alır. En ufak bir oyun maziye hatırlatabilir.⁵¹ Bu hikâyesi ve bunun gibi birkaç hikâyesi *Bir Avuç Kül* isimli hikâye kitabında daha sonra yayımlanacaktır.⁵²

1937 yılında yazdığı Mükerrem Kâmil Su'nun “Yanılmayan Sevgi” adlı hikâyesinde ideal aşk ve evlilik konuları ele alınmıştır⁵³.

4.2.2.4.Romanları

Mükerrem Kamil Su, hikâye ve deneme yazarlığına devam ederken kendindeki istidadı fark eden çevresinin telkinlerine kayıtsız kalmayarak 1934'te *Sevgim ve İstirabım* başlıklı romanını İstanbul'da bulunan İnkılâp Kitabevi'nden neşreder. *Sevgim ve İstirabım* adlı romanının teması aşk ve savaştır. Romanda nişanlısını savaşa gönderen kızın hüznü hayata hikâyesi anlatılır. Milli romantik bir anlayışla kaleme alınan *Sevgim ve İstirabım*, Mükerrem Kamil Su'nun yazı hayatının

⁵⁰ “Sevdiğim Kız Vatansızdı”, *Yarım Ay*, nr.21, 1936, s.16-17

⁵¹ “ Bu Oyun Bir Hatıraya Bağlıdır”, *Yarım Ay*, nr. 1, Ağustos 1936, s. 16-17

⁵² *Bir Avuç Kül*, İstanbul, Semih Lütfi Kitabevi, 1944

⁵³ “Yanılmayan Sevgi”, *Yarım Ay*, nr.60, 1 Ağustos 1937, s.2-3,23

daha sonraki dönemleri için önemli ipuçları içeren bir romandır. Bu yıllarda yazar deneme ve hikâyeler yayımlamaya devam etmiştir⁵⁴.

Mükerrem Kamil Su, *Sevgim ve İstirabım* ile büyük başarı elde ederek okur çevresince beğenilir. Yazma yetisinin kendisindeki en büyük cevher olduğuna kendisinin inandığı gibi, edebiyat dünyası da bu cevherin varlığına inanmıştır. Yazar, 1935 yılına geldiğinde *Bu Kalp Duracak* başlıklı bir roman daha yayımlamıştır. Mükerrem Kâmil Su'nun *Bu Kalp Duracak* adlı romanının teması da aşktır. Sevgi ve Bilge isimdeki iki kardeşin hayatları konu edinilmiştir. İmkânsız aşklarla karşılaşan bireylerin acı verici duygusal durumları işlenmiştir.

Mükerrem Kamil Su, 1937 yılında da Balıkesir'deki yazı hayatına aynı hızla devam etmiştir. *Dinmez Ağrı* başlıklı romanını bu dönemde yayımlayan sanatçı, söz konusu romanda aşk ve savaş ilişkisi üzerinde durur. Romanda vatan uğruna feda edilen aşkın ve ardından gelen zaferin hikâyesi anlatılır.⁵⁵ *Dinmez Ağrı* adlı roman Atatürk döneminin millî romantizm anlayışına uygun olarak yazılmış romanlarının tipik bir örneği olarak kabul edilebilir. Sanatçı, aşk, evlilik, vatan sevgisi ve toplumsal hayat, öğretmenlik gibi dönemin millî romantizm akımının temsilcilerinin sevdiği konuları eserlerinde sıklıkla işlemiştir.

Mükerrem Kamil Su için 1938 yılı Balıkesir'de son senesi olmuştur. Bu yıl da onun yazı hayatı için oldukça verimlidir. Yazarın 1938'de yayımlanan yazılarına baktığımızda, söz konusu yazılar içerik ve tür bakımından daha önceki yıllarda yazdığı yazılarla büyük ölçüde benzer nitelikli yazılardır. Sanatçı, aşk, evlilik, vatan ve toplumsal hayatın çeşitli boyutları gibi konuları eserlerinde işlemeye devam etmiştir. Örneğin *Sus Uyanmasın*⁵⁶ başlıklı romanı ile *Ateşten Damla*⁵⁷ başlıklı romanı bu türden eserlerdir. *Sus Uyanmasın* adlı romanında kadının evi terk edişi işlenir. Kapıldığı yasak aşk onun çocuğundan uzaklaşmasına ve ailesinin dağılmasına sebep olur.

⁵⁴ *Sevgim ve İstirabım*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1934, "Kalbimi Seriyorum", *Kaynak*, nr. 22, İkinci teşrin 1934, s.482, "Kocam Taşlaştı", *Kaynak*, nr. 19-20, Ağustos/Eylül 1934, s.446-447

⁵⁵ *Dinmez Ağrı*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1937

⁵⁶ *Sus Uyanmasın*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1938

⁵⁷ *Ateşten Damla*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1942

4.2.2.5.Köşe Yazıları

1933 yılında Balıkesir Halkevi tarafından yayımlanan *Kaynak* dergisinde şiir ve yazılarını neşreden Mükerrerem Kâmil Su'ya bu dönemde Balıkesir Halkevi Başkanı Esat Adil Bey'in (Müstecaplıoğlu) önemli teşvik ve tavsiyeleri olmuştur. Türkiye'deki sosyalist düşüncenin gelişim seyrinde önemli bir aktör olan Esat Adil Müstecaplıoğlu⁵⁸, Mükerrerem Kâmil Su'yu Balıkesir döneminde etkileyen önemli isimlerden birisidir.

Mükerrerem Kâmil Su'nun 1933 yılında *Kaynak* dergisinde neşredilen "İnkılâbın Yeni Bir Temeli: Halkevi" adlı yazısı Gazi Mustafa Kemal'in istediği gibi bir gençlik için, onun isteği doğrultusunda kurulan halkevini anlatan bir denemedir. "Çünkü Kadınsın" adlı denemede konusunu kadından alan yazar, kadınlara inanmayan ve onlardan kaçan birinin düşüncelerini paylaşmaktadır.⁵⁹

1936 yılında kaleme aldığı "Kadın" adlı denemesinde Mükerrerem Kâmil Su, kadın meselesini ele almıştır. Söz konusu denemede kadının kutsal bir varlık olduğu fikri esas alınmıştır.⁶⁰

Balıkesir'in tanınmış ve saygı değer edebiyat öğretmenlerinden birisi olarak tanınan yazar, milli gün ve haftaların da vazgeçilmez konuşmacılarından birisi olmuştur. Nitekim 6 Eylül Balıkesir'in kurtuluş gününde konuşmalar yapmış, bu konuşmalarının metinleri, Balıkesir Halkevi'nin yayın organı olan *Kaynak* dergisinde neşredilmiştir. Bu nutuklarında birisi de 1937'de "Altı Eylül Kurtuluş Bayramı Münasebetiyle Halkevinde Verilen Söylevlerden" başlıklı metindir. Yazar, söz konusu yazısında 6 Eylül'ün Balıkesir'in yerel tarihi açısından önemi üzerinde durmuş, kurtuluş mücadelesinde askerler kadar annelerin de olağanüstü gayretini vurgulamıştır⁶¹.Kısaca Mükerrerem Kamil Su, idealist bir öğretmendir. Bunu hikâyelerine ve romanlarına da yansıtmıştır.

⁵⁸ Daha fazla bilgi için bk. Emin Karaca, *Unutulmuş Sosyalist Esat Adil: Esat Adil Müstecaplıoğlu'nun Hayatı, Mücadelesi ve Eserleri*, Belge Yayınları, 2008

⁵⁹ *İnkılâbın Yeni Bir Temeli: Halkevi, Kaynak*, nr. 1, Şubat 1933, s. 26-27, *Çünkü Kadınsın*, *Kaynak*, nr.2, 19 Mart 1933, s.51,

⁶⁰ "Kadın", *Kaynak*, nr.37, 19 Şubat 1936, s. 27

⁶¹ "Altı Eylül Kurtuluş Bayramı Münasebetiyle Halkevinde Verilen Söylevlerden", *Kaynak*, nr. 56, 19 Eylül 1937, s. 212-213

Toparlamak gerekirse, Balıkesir dönemi, Mükerrerem Kâmil Su'nun hemen hemen en verimli dönemidir. Bu dönemde yazar, hem bireysel hem de toplumsal konularda yazılar yayımlamıştır. Balıkesir'de roman, hikâye, deneme ve makaleler yayımlayan yazar, yazılarını hem *Türk Dili, Gençler Yolu, Kaynak* gibi Balıkesir'in yerel süreli yayınlarında, hem de öte yandan *Yarım Ay, Resimli Ay, Cumhuriyet, Okul ve Öğretmen* gibi Türkiye genelinde dağıtılan dergi ve gazetelerde de edebi eser neşretmeye devam etmiştir. Aşk, evlilik, vatan sevgisi, kahramanlık gibi konularda eser veren sanatçının Balıkesir dönemini “Milli Romantik Dönemi” olarak tanımlamak mümkündür.

4.2.3. Ankara Dönemi: Bireysel Problemler ve Çelişkiler Dönemi

Mükerrerem Kâmil Su, 1939 yılında Ankara'ya tayininden sonra Balıkesir'de yazmakta olduğu yerel gazete ve dergilerde yazı yayımlamayı bırakmıştır. Bu arada şöhrete kavuşan yazar, 1939'dan itibaren İstanbul ve Ankara'da çıkan süreli yayınlarda eserlerini yayımlama imkânı bulmuştur. Bu dönemde bir yandan roman, çocuk ve ders kitapları yayımlamayı sürdüren yazar, öte yandan *Hürriyet, Cumhuriyet, Resimli Ay, Yarım Ay, Son Posta, Ulus, Zafer* ve *Tasvir* gibi ulusal dergi ve gazetelerde yazılar neşretmeye devam etmiştir. Çalışmamız esnasında *Tasvir* ve *Zafer* gazetelerine ulaşamadığımızdan; ulaştığımız kısımlarının taramaya elverişli olmamasından dolayı incelemesi yapılamamıştır.

4.2.3.1. Piyesleri

Ankara Radyosu'nda çalıştığı esnada radyo için yazdığı piyesler Milli Eğitim Bakanlığı Radyo Çocuk Saati Bürosu (1952 ve 1953 yıllarında)'nun hazırladığı *Radyo Çocuk Piyesleri* adlı 2 eserde Mükerrerem Kâmil Su'ya ait 6 adet piyes yer almaktadır⁶²:

1. Bir Ad Koyma Töreni

⁶²Nurdan Fakı, *Mükerrerem Kamil Su ve Çocuk Edebiyatı*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2010

2. Bu Vatan Hepimizin
3. Kahramanlar Mektebi
4. Küçük Oğul
5. Senin Gibi Bir Anne
6. Toplantı Dönüşü

4.2.3.2. Hikâyeleri

Eserlerini incelediğimizde 1939 yılı yazar için üretkenlik bakımından çok verimli bir dönem değildir. Yazarın 1939'da daha sayısal açıdan daha az eser yayımlamasının sebebi aynı yıl içinde Almanya'ya seyahat etmesinden kaynaklanmış olmalıdır. Mükerrerem Kâmil Su, bazı hikâye ve romanlarını bu yurtdışı seyahatinden ilhamla yazmıştır. Örneğin “Kalbim İkiye Bölündü”⁶³ başlıklı hikâyesinde Mükerrerem Kâmil Su, Almanya'da âşık olan gençleri anlatır. Bu yıl kaleme aldığı yazılar aşk ve evlilik konularını içermektedir.

Hikâyelerine verilecek örneklerden biri de 1941'de yazdığı “Dağınık Hisler”dir.⁶⁴ “Dağınık Hisler” adlı hikâyenin konusu evlilik ve ayrılıktır. Hikâyede babasını yıllar sonra bulan bir kızın maceraları anlatılır.

1942'de yazdığı “Mazinin Kadını”⁶⁵ adlı hikâyesinin konusu aşktır. Hikâyede mazideki aşkın gün yüzüne çıkması anlatılmaktadır. “Denize Küskün”⁶⁶ adlı hikâyesinin konusu çocuktur. Hikâyede kahramanın çocuğunu yutan denize olan küskünlüğü anlatılmaktadır.

Yazarın 1943'te kaleme aldığı hikâyelerinden birisi de *Yarım Ay* mecmuasında yayımlanmıştır. “Gizli Günahlar”⁶⁷ başlıklı bu hikâyenin konusu evlilik ve aldatmadır. Hikâyede aldatılan kadının intikamı anlatılmaktadır.

1944'te bazı hikâyeleri *Cumhuriyet*'te yayımlanmış olan hikâye kitabı *Gizlenen Acılar*⁶⁸ isimli kitabı çıkmıştır. Yine aynı yıl *Bir Avuç Kül*⁶⁹ isimli hikaye

⁶³ *Kalbim İkiye Bölündü*, *Yarım Ay*, nr. 94, 15 İkinci kanun 1939, s 8-9

⁶⁴ *Dağınık Hisler*, *Cumhuriyet*, 5 Ekim 1941, s.2

⁶⁵ “Mazinin Kadını”, *Yarım Ay*, nr. 143, 15 Şubat 1942, s. 4-5

⁶⁶ “Denize Küskün”, *Cumhuriyet*, 7 Eylül 1942, s. 2

⁶⁷ *Gizli Günahlar*, *Yarım Ay*, nr. 171, 15 Nisan 1943, s. 4-5,11

⁶⁸ *Gizlenen Acılar*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1944

kitabı yayımlanmıştır. Mükerrerem Kamil Su, çoğu hikâyelerini bu iki kitapta toplamıştır.

1946 yılında yazar, *Son Posta* isimli gazetede hikâyelerini neşretmeye başlar. Ankara’da kendi dünyasına kapanan yazar, duygusal dünyasının yansıması olan aşkı burada işlemeye devam eder. Buna örnek olabilecek hikâyelerinden biri de “Böylesi Daha İyi”dir.⁷⁰ “Böylesi Daha İyi” adlı hikâyesinin konusu evlilik ve aşktır. Hikâyede eski karısını unutamayan adamın değişimi anlatılmaktadır.

Mükerrerem Kamil Su, 1947’de *Son Posta* dışında hikâyelerinin hemen tamamını *Ulus* gazetesinde neşretmeye başlar. Bunlardan biri de “Çözümler”⁷¹’dir. “Çözümler” adlı hikâyesinin konusu toplumsal sorunlardır. Yazara göre ilişkilerdeki vakalar aslında toplumsal çözümleri yansıtmaktadır.

1948 yılında *Ulus* gazetesinde başka yazılar da yayımlamaya devam eder. Burada yazdığı hikâyelerin konuları aşk, evlilik ve toplumsal konular üzerinedir. Yazarın yaşamının bir kesitini örnekleyen hikâyelerden biri de “Apartman Katları”dır.⁷² “Apartman Katları” adlı hikâyesinin konusu apartman yaşamıdır. Hikâyede tabandan tavana sosyal yaşam anlatılmaktadır. Apartman, toplayıcı, kendi içinde ayırıştırıcıdır. İş adamı da aynı binada yaşar, hizmetçi de aynı binada yaşar. Sosyal statü bakımından sınıflar göz önünde sergilenmektedir.

4.2.3.3. Romanları

Edebî eser yayımlamaya başladığı ilk zamanlardan 1939’a kadar geçen sürede adından daima söz ettiren yazar, ulusal düzeyde de belirli bir noktaya gelmiştir. Yazarın *Istiranca Etekleri*⁷³ adlı romanı 1939 yılında İstanbul Semih Lütfü Kitabevi’nden yayımlanır. *Istiranca Eteklerinde* adlı romanının konusu aşk ve ailedir. Romanda eşine haksızlık yaparak aldatan kocanın dağıttığı yuvası ve harcanan hayatlar anlatılır. Romanda mekân olarak Balkanlar, Paris ve İstanbul seçilir. Ankara döneminde gerek ulusal gazete ve dergilerde eserler neşretmesi,

⁶⁹ *Bir Avuç Kül*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1944

⁷⁰ “Böylesi Daha İyi”, *Son Posta*, nr. 5637+144, 8 Eylül 1946 Pazar, s. 5,8

⁷¹ “Çözümler”, *Ulus*, nr. 9156, 12 Ocak 1947 Pazar, s.9

⁷² “Apartman Katları”, *Ulus*, nr. 9580, 14 Mart 1948 Pazar, s. 9

⁷³ *Istiranca Eteklerinde*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1939

gerekse romanlarının tanınmış yayınevleri tarafından yayımlanması gibi hususları dikkate alırsak, Mükerrerem Kâmil Su'nun 1940'lı yıllardan sonra eserlerinden ve gazete yazılarından belirli ölçüde telif ücreti aldığını tahmin edebiliriz. Bununla beraber yaptığımız taramalarda, Mükerrerem Kâmil Su'nun kitap neşri veya gazete yazılarından para kazanıp kazanmadığına dair herhangi bir bulguya rastlayamadık.

Mükerrerem Kamil Su, 1941 yılında da toplumsal konulardan uzaklaşmaya başlamış, eserlerinde evlilik, aşk, çocuk gibi bireysel konu ve temaları ele almıştır. Yazar bu yıl *Çırpınan Sular*⁷⁴ isimli bir roman neşretmiştir. *Çırpınan Sular* adlı romanının konusu aşktır. Romana göre aşk uğruna ödenen bedeller dönüp dolaşıp yine gelip yerini bulur. Söz konusu romanda olaylar Ankara, Balıkesir ve İstanbul'da geçmiştir. Yine Balıkesir Halkevi faaliyetleri de romanda üzerinde durulan konulardır. Yazarın Balıkesir Halkevi'nde çalıştığını düşünürsek, söz konusu romandaki anlatıların kendi hayatıyla örtüşen olaylar olduğunu söylemek mümkündür.

1942 yılında daha önce de bahsettiğimiz gibi, *Ateşten Damla*⁷⁵ başlıklı roman neşredilmiştir. Bu dönemde de yazar, geleneksel olarak ele aldığı aşk, evlilik ve çocuk konularına yönelmiştir.

Mükerrerem Kâmil Su 1943 yılında da yazı yazmaya devam etmiştir. Örneğin konusu aşk olan *Sızı*⁷⁶ adlı roman bu dönemin ürünüdür. Söz konusu romanda yazar, aşk, gurur, inat vb. kavramlar arasında çatışmaya düşen kahramanların hikâyesini anlatır. Vaka, Eskişehir, Ankara ve İstanbul'da geçer.

1944'te yayınlanan iki romanı vardır. *Uyuyan Hatıralar*⁷⁷ ve *Uzaklaşan Yol*⁷⁸'dur. *Uyuyan Hatıralar* adlı romanın konusu aşktır. Romanda aşk uğruna yapılan hatalar anlatılmaktadır. *Uzaklaşan Yol* adlı romanının konusu aşktır. Romanda umutsuz aşkın acısından, gerçek sevgiye uzanan bir evlilik macerası anlatılmaktadır.

⁷⁴ *Çırpınan Sular*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1941

⁷⁵ *Ateşten Damla*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1942

⁷⁶ *Sızı*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1943

⁷⁷ *Uyuyan Hatıralar*, İstanbul, İnkılâp Yayınevi, 1944

⁷⁸ *Uzaklaşan Yol*, İstanbul, İnkılâp Yayınevi, 1944

1945 yılında Mükerrerem Kamil Su'nun eserlerine baktığımızda yine süreli yayınlarda eser verdiğini bilemiyoruz. Buna karşılık bu yıl *Büyük Rüzgâr*⁷⁹ ve *Kaybolan Ses*⁸⁰ isimli iki roman neşretmiştir. *Büyük Rüzgâr* adlı romanın konusu aşk ve ayrılıktır. Romanda aldatma ve ihanetin ilahi adaletle bir gün yüzleşeceği ve aşkın acı ile dolu olduğu anlatılmaktadır. *Kaybolan Ses* adlı romanın konusu çalınan hayatlardır. Romanda hayatın getirdiği acımasızlıklar ve kaderin göstergesi anlatılmaktadır. Romanda mekân olarak İstanbul seçilmiştir.

Yazar, bireysel konularda roman yazmaya ilerleyen yıllarda da devam etmiştir. Nitekim 1946'da çıkan *İnanmadığım Allah*⁸¹ isimli bir roman Mükerrerem Kâmil Su bireysel meseleleri el aldığı bir metindir. Romanın konusu evlilik ve ülküdür. Romana göre haksız yere alınan günahların bedeli elbet bir gün çıkacaktır.

Mükerrerem Kâmil Su, 1947 yılında *Bir Avuç Hatıra*⁸² isimli bir romanını neşreder. *Bir Avuç Hatıra* adlı romanın teması da aşktır. Romanda aşkın getirdiği birçok hata ve pişmanlıklar anlatılmaktadır. Romanda mekân olarak Almanya, Ankara ve İstanbul seçilmiştir.

1948 senesinde yazar, *İhtiras*⁸³ isimli romanını neşreder. *İhtiras* adlı romanının konusu namus hatasıdır. Romanda kaderin elinden gelen hataların çekilemez olduğu anlatılır.

1955 yılında *Gençliğimin Rüzgârı*⁸⁴ başlıklı romanı yayınlamıştır. *Gençliğimin Rüzgârı* adlı romanın konusu evlilik ve aldatmadır. Romana göre sabır her gerçeği ortaya çıkarır.

1958 yılında *Özlediğim Kadın*⁸⁵ başlıklı romanını neşretmiştir. *Özlediğim Kadın* adlı romanının konusu aşk ve hayattır. Romana göre hayatın getirdiği zorluklar karşısında roman kahramanlarında umutsuz, karamsar bir eda vardır. Fakat kahramanların beklemediği bir zamanda mutluluk kapılarını çalar. Mekân olarak Ankara seçilmiştir. Türk Ocağı'ndan ve Ankara Radyosu'ndan bahseder.

⁷⁹ *Büyük Rüzgâr*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1945

⁸⁰ *Kaybolan Ses*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1945

⁸¹ *İnanmadığım Allah*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1946,

⁸² *Bir Avuç Hatıra*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1947

⁸³ *İhtiras*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1948

⁸⁴ *Gençliğimin Rüzgârı*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1955

⁸⁵ *Özlediğim Kadın*, İstanbul, Türkiye Yayınevi, 1958

1962 yılında *Aynadaki Kız*⁸⁶ isimli romanını neşreder. *Aynadaki Kız* adlı romanının konusu aşktır. Romana göre aşk yaşanacağı zamanı bilir. Romanda mekân olarak Ankara seçilmiştir. 1964 yılında *Ayrı Dünyalar*⁸⁷ başlıklı romanını neşretmiştir. *Ayrı Dünyalar* adlı romanın konusu evlilik ve aldatmadır. Romanda evlilikte yaşanan sorunlar, farklı dünyalara geline noktalar, ayrı kuşaklar ve aldatılma anlatılmaktadır. Mekân olarak Balıkesir ve İstanbul seçilmiştir.

Yazar, 1970’li yıllarda da roman yazmaya devam etmiştir. Nitekim Mükerrerem Kâmil Su’nun 1970 yılında *Ben ve O*⁸⁸ başlıklı romanı yayımlanır. *Ben ve O* adlı romanının konusu aşktır. Romana göre aşk her koşulda sadakate sahiptir. Romanda mekân olarak Balıkesir ve İstanbul seçilmiştir.

4.2.3.4. Pedagojik Nitelikli Eserleri

1940 yılında Mükerrerem Kamil Su, hikâyelerinin yanında çocuk kitapları neşretmeye hız verir. *Meksika Bataklıklarında*⁸⁹, *Batı Hikâyesi Parmak Çocuk*⁹⁰, *Yuvasız Çocuk*⁹¹, *Sakarya Yollarında*⁹², *Doğan’ın Kamp Hatıraları*⁹³ ve *Okumağa Başladım*⁹⁴ başlıklı eserleri, Mükerrerem Kâmil Su’nun çocuklar için yazdığı pedagojik nitelikli metinleridir. *Meksika Bataklıklarında* adlı hikaye kitabında bir çocuğun verdiği hayat mücadelesi anlatılır. Hikâyelerini çocukları eğitime amacıyla kaleme alan yazar, onlara ailesine yardım etmek isteyen çocuğun sabırla, çalışkanlıkla nasıl başarıya ulaştığını anlatır. *Batı Hikâyesi- Parmak Çocuk* adlı kitabının konusu isminden de anlaşılacağı gibi yine çocuklardır. Yazara göre hiçbir aile çocuklarını dışlamamalı, onlara daima adil ve eşit davranmalıdır. *Yuvasız Çocuk* adlı eserinin teması tembellektir. Yazar, *Yuvasız Çocuk*’ta tembelleğin ve düşüncesizliğin getirdiği sorunları işler. *Sakarya Yollarında* adlı hikaye kitabının konusu Kuva-yi Milliye’dir. Yazar Milli Mücadele’de vatan uğruna yapılan uğraşları dile getirir. *Doğan’ın Kamp Hatıraları* adlı hikâye kitabının konusu çocuk

⁸⁶ *Aynadaki Kız*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1962

⁸⁷ *Ayrı Dünyalar*, İstanbul, Arkın Kitabevi, 1964

⁸⁸ *Ben ve O*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1970

⁸⁹ *Meksika Bataklıklarında*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, , 1940

⁹⁰ *Batı Hikâyesi Parmak Çocuk*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940

⁹¹ *Yuvasız Çocuk*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, , 1940

⁹² *Sakarya Yollarında*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940,

⁹³ *Doğan’ın Kamp Hatıraları*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940

⁹⁴ *Okumağa Başladım*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, , 1940

kamplarıdır. Hikâyeye göre çocuklar ailelerinin sözlerini dinlemelidirler ve yaramazlık yapmamalıdır. *Okumağa Başladım* adlı hikaye kitabının teması iyiliktir. Kitapta iyi çocuk olmanın yararları anlatılmaktadır.

Mükerrem Kâmil Su, 1971 yılında *Malazgirt Zaferi*⁹⁵ ve *Tarihte Türk Kadını*⁹⁶ kitaplarını yayınlamıştır. *Malazgirt Zaferi* adlı çocuk kitabının konusu ismindeki gibi Malazgirt Zaferi'dir. Pedagojik içerikli bu kitapta Anadolu'ya Türklerin nasıl geldiği anlatılmıştır. *Tarihte Türk Kadını* adlı tarih ve genel kültür kitabının konusu Ulun Hatun, Türkan Hatun ve Nene Hatun'dur. Kitapta Türk kadınının gücü anlatılmaktadır.

Mükerrem Kâmil Su, pedagojik içerikli yazılarını 1970'li yıllarda seri hâlinde yayımlamaya devam etmiştir. Nitekim yazarın 1972 yılında *Küçük Dünyalar*⁹⁷ ve *Mutluluk*⁹⁸ başlıklı kitapları yayımlanmıştır. *Küçük Dünyalar* adlı çocuk kitabının konusu çocuk kampıdır. Kitapta ikiz kardeşlerin birbirini bulması ve yer değiştirerek ailelerine oynadıkları oyun anlatılmaktadır. *Mutluluk* adlı çocuk kitabının konusu çocukların yaz tatilidir. Kitaba göre mutluluk, sevdiği insanlarla güzel zaman geçirmektir.

1973'te *Olaylar Gemisi*⁹⁹ ve *Milli Destanlarımızdan: Oğuz ve Ergenekon Destanı*¹⁰⁰ başlıklı çocuk kitaplarını neşretmiştir. *Olaylar Gemisi* adlı çocuk kitabının konusu aile ve arkadaşlıktır. Kitapta Türk kültürünün yabancı birine aktarılması anlatılmaktadır. *Milli Destanlarımızda Oğuz ve Ergenekon Destanı* adlı tarih ve genel kültür kitabının konusu Oğuz ve Ergenekon destanlarıdır. Bu kitapların yazılma amacı milli tarih bilincini oluşturmaktır.

4.2.3.5.Genel Kültür ve Ders Kitapları

Mükerrem Kamil Su, 1950'li yıllardan sonra yazı yazma faaliyetini biraz yavaşlatmıştır. Gerek kendi özel yaşamındaki nedenler, gerek radyoda ve okulda

⁹⁵ *Malazgirt Zaferi*, Ankara, MEB Ankara Halk Eğitim Genel Müdürlüğü, 1971

⁹⁶ *Tarihte Türk Kadını*, Ankara, MEB Ankara Halk Eğitim Genel Müdürlüğü, 1971

⁹⁷ *Küçük Dünyalar*, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1972

⁹⁸ *Mutluluk*, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1972

⁹⁹ *Olaylar Gemisi*, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1973

¹⁰⁰ *Milli Destanlarımızdan: Oğuz ve Ergenekon Destanı*, Şereflikoçhisar, Yatılı Bölge Okulu Basımevi, 1973

çalışmaya devam etmesi onun yazma serüvenini biraz da olsun etkilemiş, yazı yazması da yavaşlamıştır. Bu dönemden sonra onun hem hayatını, hem eserlerini incelediğimizde çocuklara ve onların eğitimine daha çok önem verdiğini görüyoruz. 1952 yılında *5. Sınıflar İçin Tarih Ders Kitabı*¹⁰¹; 1953 yılında *Resimli Yurttaşlık Bilgisi Orta 1-2*¹⁰², 1957 yılında *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*¹⁰³ ders kitabını yayınlamıştır.

Yukarıda görüldüğü gibi, Mükerrerem Kâmil Su, 1939'da Ankara'ya gitmiş, edebî ve kültürel çalışmalarını başkentte sürdürmüştür. Bu dönemde, bilhassa İnönü dönemini kapsayan 1939-1950 yılları arasında yazar, devrin ruhuna bağlı kalmış, yeni bir sanat ve edebiyat anlayışı benimsemiştir. Atatürk döneminin edebiyatımıza hâkim olan milli/romantik anlayışını 1939'dan sonra yazdığı eserlerde terk eden Mükerrerem Kâmil Su, bu dönemde, aşk, evlilik, aldatma, sadakat ve sadakatsizlik gibi tamamen bireysel meselelere dönmüştür. Bununla beraber Mükerrerem Kâmil Su, belki bir öğretmen olmasının etkisiyle olsa gerek, çocuklar için hikâyeler ve başka metinler yazmayı sürdürmüştür.

Yazar, 1950'den sonra yeni bir döneme girmiş, bu dönemde roman ve hikâyeden çok edebiyat ve tarih konularında ders kitapları yazma yolunu tercih etmiştir. Bilhassa çocukların eğitimine yönelik çalışmalarıyla dikkati çeken Mükerrerem Kâmil Su, 1950'li yıllardan sonra artık, olgun bir anne, tecrübeli bir edebiyat öğretmeni ve bürokrat kimliğiyle karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla onun hayat macerasındaki bu değişim ve dönüşüm yazarın edebî eserlerine de yansımıştır.

4.2.4. Son Yazıları

4.2.4.1. Romanları

1973 yılında *Günah Yolu*¹⁰⁴ başlıklı romanı ortaya çıkar. Bu roman 1971-1974 yıllarında Hayat Mecmuası'nda tefrikalar halinde neşredilen bir çalışmadır.

¹⁰¹ *Tarih, V. Sınıf*, Ankara, MEB Yayınları, 1952

¹⁰² *Resimli Yurttaşlık Bilgisi Orta 1-2*, İstanbul, Bir Yayınevi, 1953

¹⁰³ *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, İstanbul, Kanaat Yayınları, 1957

¹⁰⁴ *Günah Yolu*, *Hayat Mecmuası*'nda 1971-1974 yıllarında tefrika edilmiştir fakat kitap halinde neşredilmemiştir.

Günah Yolu adlı romanının konusu evlilik ve sadakattir. Romana göre sabır ve beklemek, zamanla her şeyi gösterir. *Günah Yolu*, Mükerrerem Kâmil Su'nun yazdığı bilinen son romanıdır.

4.2.4.2. Pedagojik Nitelikli Eserleri

Mükerrerem Kâmil Su, 1970'li yılların ikinci yarısından itibaren, daha çok eğitici ve öğretici yazılar ve kitaplar kaleme almayı tercih etmiştir. Bu çalışmalarında Türk İstiklâl Harbi, Türk inkılapları gibi konular Mükerrerem Kâmil Su'nun sıklıkla üzerinde durduğu konulardır. Örneğin, yazar, 1974 yılında, *Kurtuluş Savaşı Başlarken*¹⁰⁵ isimli kitabını neşreder. *Kurtuluş Savaşı Başlarken* adlı çocuk kitabının konusu, adından da anlaşılacağı gibi, Kurtuluş Savaşı ve Milli Mücadele'dir. Bu kitap, Atatürk ve Milli Mücadele'yi çocuklara öğretmek amacıyla kaleme alınmıştır.

Mükerrerem Kâmil Su, 1975 yılında *Millet Malı*¹⁰⁶ isimli çocuk kitabını neşreder. *Millet Malı* adlı çocuk kitabının konusu yerli malıdır. Pedagojik nitelikli bir kitap olan *Millet Malı*, çocuklara ülkemizin değerlerini öğretmek amacıyla kaleme alınmıştır.

Mükerrerem Kâmil Su, 1977 yılında *Ata'nın Romanı*¹⁰⁷ ve *Karakız*¹⁰⁸ başlıklı çocuk kitaplarını neşreder. *Ata'nın Romanı* adlı çocuk kitabının konusu Mustafa Kemal Atatürk'tür. Kitap'ta modern Türkiye'nin kurucusu Mustafa Kemal'in hayatı roman şeklinde yazılıp sevdirmeye çalışılmıştır. *Karakız* adlı çocuk kitabının konusu hayattır. Kitap aslında yazarın çocukluğunun biyografisidir fakat Azize isimli kahraman üzerinden yazılmıştır.

1979 yılında yazar, *Atatürk Bizimle*¹⁰⁹ başlıklı kitabını neşreder. *Atatürk Bizimle* adlı çocuk kitabının konusu Atatürk'tür. Atatürk'ün hayatını anlatarak, çocuklara onu sevdirmeye çalışmıştır. Mükerrerem Kâmil Su, 1981 yılında *En Büyük Türk'ten Bize*¹¹⁰ başlıklı kitabı neşreder. *En Büyük Türk'ten Bize* adlı biyografi/çocuk

¹⁰⁵ *Kurtuluş Savaşı Başlarken*, Ankara, MEB Halk Eğitimi Yayınları, 1974

¹⁰⁶ *Millet Malı*, Ankara, MEB Halk Eğitimi Yayınları, 1975

¹⁰⁷ *Ata'nın Romanı*, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1977

¹⁰⁸ *Karakız*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1977

¹⁰⁹ *Atatürk Bizimle*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1979

¹¹⁰ *En Büyük Türk'ten Bize*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri. Şti., 1981

kitabının konusu Mustafa Kemal Atatürk'tür. Mustafa Kemal Atatürk ve yapılan inkılâplar anlatılmıştır.

1982 yılında Mükerrerrem Kamil Su, *Vatan Toprağı*¹¹¹ ve *Masal Dünyası*¹¹² kitaplarını neşreder. *Vatan Toprağı* adlı tiyatro (radyo tiyatrosu) nun konusu vatanıdır. Bu yazıda vatan ve millet fikirlerinin aşılması anlatılmıştır. *Masal Dünyası* adlı masalın konusu çocuktur. Çocuk hayallerinin gelişimi anlatılmıştır.

1985 yılında *Dragos'ta Tatil*¹¹³ neşreder. *Dragos'ta Tatil* adlı çocuk kitabının konusu iki kardeşin tatilidir. Kitapta iki kardeşin tatilde başına gelenler ve onların birbirine olan bağlılıkları anlatılmaktadır.

4.2.4.3.Genel Kültür ve Ders Kitapları

1982 yılında Mükerrerrem Kamil Su *Ortaöğretim Kurumları TC İnkılâp Tarihi*¹¹⁴ adlı ders kitabı yayınlanmıştır.

1984 yılında yazar, *Lise ve Dengi Okullar İçin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük*¹¹⁵ başlıklı kitabını neşreder. 1986 yılında *Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük*¹¹⁶ kitabını neşreder.

Son dönemlerde Mükerrerrem Kâmil Su, bir yandan telif eserlerini neşrederken, öte yandan Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın romanlarını sadeleştirmek suretiyle yeniden yayına hazırlamıştır.

Mükerrerrem Kâmil Su'nun doksanlı yıllarda telif ettiği herhangi bir roman veya araştırma kitabına rastlayamadık. Bununla beraber, Mükerrerrem Kâmil Su, yaklaşık yarım asrı geçen yazı hayatında deneme, makale, roman, hikâye, piyes, ders kitapları gibi çok farklı sahalarda eserler vermiş, önemli çalışmalara imza atmıştır. Bilhassa 1960'lı yıllardan sonra yeniden Cumhuriyet'in ilk yıllarına dönen yazar,

¹¹¹ *Vatan Toprağı*, Ankara, Kurtuluş Yayınları, 1982

¹¹² *Masal Dünyası*, İstanbul, Damla Yayınları, , 1982

¹¹³ *Dragos'ta Tatil*, İstanbul, İnkılâp Yayınevi, 1985

¹¹⁴ *Ortaöğretim Kurumları TC İnkılâp Tarihi*, Ankara, MEB Yayınları, 1982

¹¹⁵ *Lise ve Dengi Okullar İçin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük*, İstanbul, Milli Eğitim Basım, 1984

¹¹⁶ *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi ve Atatürkçülük*, Ankara, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, 1986

Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki milli romantik anlayışı yeni nesillere aktarma görevini üstlenmiştir. Yaptığı çalışmalarda, Atatürk dönemini ve Türk istiklâl harbini konu olarak ele alan Mükerrerem Kâmil Su, bu çalışmalarıyla Cumhuriyet'in kazanımlarının başta çocuklar olmak üzere gelecek nesillere aktarılmasını amaçlamaktadır. Son yıllarında yazdığı edebî metinlerin hemen tamamı güdümlü edebiyatın örnekleri sayılan Mükerrerem Kâmil Su'yu yaşadığı dönemin en çok yazan kadın romancılarından birisi olarak kabul etmek mümkündür.

4.3. Mükerrerem Kamil Su'nun Eserlerinin Kronolojisi

Mükerrerem Kâmil Su 1932'den 1986 yılına kadar geçen 54 yıl boyunca eser yayımlamıştır. Aşağıda Mükerrerem Kâmil Su'nun, söz konusu dönemde yayımladığı eserlerin kronolojik bir listesi verilmiştir. Liste kesin bir liste değildir. Bizim tespit ettiklerimizin dışında, tarafımızdan görülmeyen veya göremediğimiz bir yazısı, şiiri ve kitabının bulunma ihtimali daima vardır. Bu bakımdan verdiğimiz kronolojik liste, geliştirilmeye muhtaç olmakla beraber, Mükerrerem Kâmil Su'nun yazı faaliyetinin gelişim seyri hakkında belirli bir ipucu verebilecek nitelikte bir listedir.

1932

Bayrağıma, Gençler Yolu, nr.71, 30 Nisan 1932, Yıl 4, Cilt 4, s.8, Balıkesir (Mensur Şiir)

Köye Doğru, Gençler Yolu, nr.72, 15 Mayıs 1932, Yıl 4, Cilt 4, s.10-11-12, Balıkesir (Piyas)

Köye Doğru, Gençler Yolu, nr.73, 31 Mayıs 1932, Yıl 4, Cilt 4, s.13-14, Balıkesir (Piyas)

Köye Doğru, Gençler Yolu, nr.74, 15 Haziran 1932, Yıl 4, Cilt 4, s.12-13, Balıkesir (Piyas)

1933

İnkılâbın Yeni Bir Temeli: Halkevi, Kaynak, nr. 1, Şubat 1933, s. 26-27(Deneme)

Çünkü Kadınsın, Kaynak, nr.2, 19 Mart 1933, s.51 (Deneme)

Unutmak İşte, Kaynak, nr.3, 19 Nisan 1933, s.87-88 (Hikâye)

1934

Sevgim ve İstirabım, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1934 (Roman)

Kalbimi Seriyorum, Kaynak, nr. 22, İkinci teşrin 1934, s.482 (Deneme)

Kocam Taşlaştı, Kaynak, nr. 19-20, Ağustos/Eylül 1934, s.446-447 (Mektup)

1935

Bu Kalb Duracak, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1935(Roman)

Bir Rüya Gördüm, Kaynak, nr.30, 19 Temmuz 1935, s. 639-641 (Hikâye)

Seven Sevilen Tangosu, Türk Dili, nr.9783,İlkteşrin 25 Cuma 1935, s.3 (Hikâye)

Bir Çocuğum Olsaydı, Kaynak, nr.33, 29 Ekim 1935, s. 777-778 (Hikâye)

Kadın Anne Olunca, Türk Dili, nr.9787, İkinci teşrin 3 Pazar 1935, s.3 (Hikâye)

Kadın Anne Olunca (devamı), Türk Dili, nr.9788, İkinci teşrin 5 Salı 1935, s.3(Hikâye)

Kadın Anne Olunca (devamı), Türk Dili, nr.9789, İkinci teşrin 6 Çarşamba 1935, s.3 (Hikâye)

Bora Başlıyor, Kaynak, nr.34, 19 İkinci teşrin 1935, s. 837-838 (Deneme)

Bursa İpeklileri, Türk Dili, nr.9822, Birinci kanun 14 Cumartesi 1935, s.3 (Hikâye)

Bursa İpeklileri (devamı), Türk Dili, nr.9823,Birinci kanun 15 Pazar 1935, s.3
(Hikâye)

1936

Kadın, Kaynak, nr.37, 19 Şubat 1936, s. 27 (Deneme)

Bu Benim Romanıdır, Yarım Ay, nr.17, (tarih yok), s.14-15 (Hikâye)

Sevdiğim Kız Vatansızdı, nr.21, Yarım Ay, 1936, s.16-17 (Hikâye)

Ellerim Temizlenmiyor, Yarım Ay, nr.29, s.21-27 (Tarih yok) (Bir Avuç Kül
'de yer alır.) (Hikâye)

Annemin Sesi, Okul ve Öğretmen, nr.2, Şubat 1936, s. 106-109 (Hikâye)

Gülfem Hatun, Türk Dili, nr. 9902, 27 Mart 1936, 10. Yıl, s.3 (Hikâye)

Macide'nin İzleri, Okul ve Öğretmen, nr.4, Nisan 1936, s. 75-77 (Hikâye)

Mal Hatun, Türk Dili, nr. 9910, 7 Nisan 1936,10. Yıl, s.3 (Hikâye)

Bir Gönül Böyle Yoruldu, Türk Dili, nr. 9914, 11 Nisan 1936, 10. Yıl, s.3
(Hikâye)

Namusum Hürriyetimden Üstündür, Kaynak, nr.39, 19 Nisan1936, s. 97-99
(Hikâye)

Bu Bir Öğretmen Masalıdır, Okul ve Öğretmen, nr.5, Mayıs 1936, s. 64-68
(Hikâye)

İzmir'i Alınca, Kaynak, nr.40, 19 Mayıs 1936, s.131-134 (Hikâye)

Ülküsünün Kızı, Okul ve Öğretmen, nr.6-7, Haziran Temmuz 1936,s.103-107
(Hikâye)

Senin İçin, Resimli Ay, nr. 5, Temmuz 1936, s.21-25 (Bir Avuç Kül 'de yer
alır.) (Hikâye)

Bu Oyun Bir Hatıraya Bağlıdır, Yarım Ay Dergisi, nr. 1, Ağustos 1936,nr.36,
s.16-17 (Bir Avuç Kül 'de yer alır.) (Hikâye)

Köy Dönüşü, Okul ve Öğretmen, nr. 8, Ağustos 1936, s. 60-64 (Hikâye)

Montrö Muahedesi Münasebetiyle Şehrimize Verilen Nutuklardan, Kaynak, nr.43, 19 Ağustos 1936, s.211,213 (Söylev)

Bir Gün Dönüp Gelir mi, Yarım Ay, nr. 39, 15 Eylül 1936, s. 4,29. (Hikâye).

Küllenen Ateş, Okul ve Öğretmen, nr. 9, Eylül 1936, s. 57-60 (Hikâye)

Haşım ve Köyü, Okul ve Öğretmen, nr. 10, Birinci teşrin 1936, s.76-79 (Röportaj)

Değişen Göz Yaşları, Okul ve Öğretmen, nr. 10, Birinci teşrin 1936, s.84-87 (Hikâye)

Onun Saadeti İçin, Resimli Ay, nr. 8, Birinci teşrin 1936, s. 11-15 (Hikâye)

Bir Acı Rüya Gördük, Resimli Ay, Birinci teşrin 1936, nr.40, s.2,28 (Bir Avuç Kül 'de yer alır.)(Hikâye)

Birkaç Damla Gözyaşı, Resimli Ay, nr.9, İkinci Teşrin 1936, s. 4-6 (Bir Avuç Kül 'de yer alır.) (Hikâye)

Sensiz Yaşayamam, Yarım Ay, nr.41, 15 İlk Teşrin 1936,s.8-9(Bir Avuç Kül 'de yer alır.)(Hikâye)

Kanatlanan Sunam, Yarım Ay, nr.42, 1 İkinci Teşrin 1936, s.4-5,32 (Hikâye)

İsim Veremediğim Boşluk, Yarım Ay, nr.43, 15 İkinci Teşrin 1936,s14-15 (Bir Avuç Kül 'de yer alır.)(Hikâye)

Kadınlık Silahımı Bıraktım, Resimli Ay, nr.10, 1 İlk Kanun 1936, s. 26- 30 (Hikâye)

Onörümü Arıyorum, Yarım Ay, nr.45, 15 İlk Kanun 1936, s.4-5 (Hikâye)

1937

Dinmez Ağrı, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1937 (Roman)

Halkevi Çalışmaları: Namık Kemal Gecesi, Kaynak, nr.47, 19 Birinci kanun 1937,s.367,376 (Söylev)

- Üç Yılbaşı, Yarım Ay, nr.46, 1 İkinci Kanun 1937, s.4-5,30 (Hikâye)
- İsmi Sen Ver, Resimli Ay, nr. 11, 1 İkinci Kanun 1937, s.8-10 (Hikâye)
- Yeni Yıla Girerken, Okul ve Öğretmen, nr.11, İkinci kanun 1937, s. 101-104 (Hikâye)
- Bütün Bir Kalb, Yarım Ay, nr.47, 15 Ocak 1937, s.2-3 (Hikâye)
- Ülküm, Okul ve Öğretmen, nr.12, Şubat1937, s.176-179 (Hikâye)
- Erkek Aldatır, Resimli Ay, nr.12, Şubat 1937, s.10-13 (Hikâye)
- Gönül Düğümü, Yarım Ay, nr.49, 15 Şubat 1937, s.4-5,32 (Hikâye)
- Gökler ve Bulutlar, Yarım Ay, nr.50, 1 Mart 1937, s.12-13 (Bir Avuç Kül ‘de yer alır.) (Hikâye)
- Adı Çiçek, Resimli Ay, nr.13, 13 Mart 1937, s.20-22 (Hikâye)
- Köy Öğretmeni, Okul ve Öğretmen, nr. 13, Mart 1937, s. 250-252(Hikâye)
- Ne Mutlu Manisa’ya, Yarım Ay, nr.51, 15 Mart 1937, s.10-11,26-27(Deneme)
- Yaşamaktan Korkuyorum, Yarım Ay, nr.52, 1 Nisan 1937, s.2-3(Hikâye)
- İsmi Vermeyen Kadın, Resimli Ay, nr.17, Nisan 1937, s.8-11 (Hikâye)
- Hamit, Kaynak, nr.51, 19 Nisan 1937,s.65 (Deneme)
- Gönül Sarhoşu, Yarım Ay, nr. 54, 1 Mayıs 1937, s.8-9 (Bir Avuç Kül ‘de yer alır.)(Hikâye)
- Mutluluk Madalyası, Resimli Ay, nr. 15, Mayıs 1937, s.21-24 (Hikâye)
- Mutlu Samsun, Kaynak, nr.52, 19 Mayıs 1937, s.98 (Deneme)
- Söyleyiniz Genç Kızlara, Yarım Ay, nr.56, 1 Haziran 1937, s.8-9,32(Hikâye)
- Son Heyecan, Yarım Ay, nr. 57, 15 Haziran 1937, s. 2-3. (Hikâye)
- Çocukluk Rüyası, Resimli Ay, nr.16, Haziran 1937, s. 4-7 (Hikâye)

Yanılmayan Sevgi, Yarım Ay, nr.60, 1 Ağustos 1937, s.2-3,23(Hikâye)

Günah Eskimez, Resimli Ay, nr. 18, Ağustos 1937, s.11-15 (Bir Avuç Kül ‘de yer alır.) (Hikâye)

14 Yıl Görülen Rüya, Resimli Ay, nr. 19, Eylül 1937, s.4-8 (Hikâye)

Bir Çeşme İki Akşam, Yarım Ay, nr.63, 15 Eylül 1937, s.2-3,23(Hikâye)

Başöğretmenin Sırrı, Okul ve Öğretmen, nr. – (yok), Eylül 1937, s. 347 – 350 (Hikâye)

Altı Eylül Kurtuluş Bayramı Münasebetiyle Halkevinde Verilen Söylevlerden, Kaynak, nr. 56, 19 Eylül 1937, s. 212-213 (Söylev)

Genç Türkiye Cumhuriyeti, Kaynak, nr.57, 29 Ekim 1937, s.233(Deneme)

Tarih Kongresi, Kaynak, nr. 57, 29 Ekim 1937, s. 235-236 (Anı)

Ulusal Ekonomi ve Arttırma Haftası Valimizin Bir Nutku ile Açıldı, Kaynak, nr.59,19 Aralık 1937, s.297-300 (Söylev)

Heyecan Kadını, Yarım Ay, nr.64, 1 Birinci Teşrin 1937, s.2-3 (Hikâye)

Çocuğumu Denize Attım, Resimli Ay, nr.20, İlk Teşrin 1937, s.6-9 (Bir Avuç Kül ‘de yer alır.) (Hikâye)

Bir Namusun Kurtuluşu, Resimli Ay, nr.22, Birinci Kanun 1937, s.1-6 (Hikâye)

Söyletmeyin Beni, Yarım Ay, nr. 66, 1 Kasım 1937, s.23(Hikâye)

Ülküme Bağlı Kalacağım, Okul ve Öğretmen, nr. 16, İkinci teşrin 1937, s. 615-619 (Hikâye)

Sen Benim Baharımsın, Yarım Ay, nr.69, 15 Aralık 1937, s.8-9,24(Hikâye)

1938

Sus Uyanmasın, İstanbul, Semih Lütüfi Kitabevi, 1938 (Roman)

Kızılay'ın Altmışınca Yıldönümü Münasebetiyle Söylenen Nutuklar, Kaynak, nr.60, 19 Ocak 1938,s.313-314 (Söylev)

En Büyük Ölüye, Resimli Ay, nr. 31, İlk Kanun 1938, s. 42 (Deneme)

Duvar, Resimli Ay, nr. 23, İkinci Kanun 1938, s. 3-7 (Hikâye)

Kültür Kaynağı, Kaynak, nr.61, 19 Şubat 1938, s.329 (Deneme)

Anafartalar Kahramanına, Kaynak, nr.62, 19 Mart 1938, s.361 (Köşe yazısı/Deneme)

Büyük Türk Mimarı Sinan, Kaynak, nr. 63, 19 Nisan 1938, s.377 (Köşe yazısı/ Deneme)

19 Mayıs, Kaynak, nr.64, 19 Mayıs 1938, s. 393 (Köşe yazısı/Deneme)

Derdi Söyletmeyen Sevgi, Yarım Ay, nr.71, 15 Son Kanun 1938, s.2-3,5 (Hikâye)

Sevgi Hırsızları, Yarım Ay, nr.73, 15 Şubat 1938, s.2-3 (Hikâye)

Sevgim ve Saadetimsin, Yarım Ay, nr.74, 1 Mart 1938, s.2-3,24 (Hikâye)

Gönül İşi, Yarım Ay, nr. 75, 15 Mart 1938, s.2-3,21 (Hikâye)

Onu Kurtarmak İçin, Yarım Ay, nr.77, 15 Nisan 1938, 2-3,21(Hikâye)

Tutduğum Dal Sendin, Resimli Ay, nr. 26, Nisan 1938, s. 4-7 (Hikâye)

Bir Damla Su Verin, Yarım Ay, nr.78, 1 Mayıs 1938, s.14-15,21(Hikâye)

Taşa çarpan Gönül, Yarım Ay, nr.79, 15 Mayıs 1938, s.6-7,24(Hikâye)

Karlı Pınar, Yarım Ay, nr.80, 1 Haziran 1938, s.6-7 (Hikâye)

Dönüş, Yarım Ay, nr.81, 15 Haziran 1938, s.8-9 (Hikâye)

Aşk mı Alışkanlık mı?, Resimli Ay, nr.28, Haziran 1938, s. 4-8 (Hikâye)

Saçma, Yarım Ay, nr.83,15 Temmuz 1938, s. 4-5(Hikâye)

Yanlış Adım, Yarım Ay, nr.85,15 Ağustos 1938, s.10-11 (Hikâye)

Çocuk Kampları, Yarım Ay, nr.86, 1 Eylül 1938, s.5 (Deneme)

Ayrılış, Yarım Ay, nr.89,15 Birinci Teşrin 1938, s.3 (Hikâye)

Leyleklerin Dönüşü, Yarım Ay, nr.89, 15 Birinci Teşrin 1938, s.8-9(Hikâye)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 17 Ekim 1938, s.7 (Roman -1. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 19 Ekim 1938, s.7 (Roman -2. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 20 Ekim 1938, s.7 (Roman -3. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 22 Ekim 1938, s.7 (Roman -4. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 23 Ekim 1938, s.7 (Roman -5. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 24 Ekim 1938, s.7 (Roman -6. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 26 Ekim 1938, s.7 (Roman -7. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 27 Ekim 1938, s.7 (Roman -8. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 28 Ekim 1938, s.7 (Roman -9. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 29 Ekim 1938, s.7 (Roman -10. Tefrika)

Gönül Savaşı, Yarım Ay, nr.90, 29 Birinci Teşrin 1938, s.22-23(Hikâye)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 31 Ekim 1938, s.7 (Roman -11. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 1 Kasım 1938, s.7 (Roman -12. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 3 Kasım 1938, s.7 (Roman -13. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 4 Kasım 1938, s.7 (Roman -14. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 5 Kasım 1938, s.7 (Roman -15. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 6 Kasım 1938, s.7 (Roman -16. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 7 Kasım 1938, s.7 (Roman -17. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 8 Kasım 1938, s.7 (Roman -18. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 11 Kasım 1938, s.7 (Roman -19. Tefrika)

Ateşten Damla, Cumhuriyet, 12 Kasım 1938, s.7 (Roman -20. Tefrika)
Ateşten Damla, Cumhuriyet, 15 Kasım 1938, s.7 (Roman -21. Tefrika)
Ateşten Damla, Cumhuriyet, 18 Kasım 1938, s.7 (Roman -22. Tefrika)
Ateşten Damla, Cumhuriyet, 21 Kasım 1938, s.7 (Roman -23. Tefrika)
Ateşten Damla, Cumhuriyet, 26 Kasım 1938, s.7 (Roman -24. Tefrika)
Ateşten Damla, Cumhuriyet, 27 Kasım 1938, s.7 (Roman -25. Tefrika)
Ateşten Damla, Cumhuriyet, 28 Kasım 1938, s.7 (Roman -26. Tefrika)
Ateşten Damla, Cumhuriyet, 1 Aralık 1938, s.7 (Roman -27. Tefrika)
Ateşten Damla, Cumhuriyet, 4 Aralık 1938, s.7 (Roman -28. Tefrika)
Ateşten Damla, Cumhuriyet, 5 Aralık 1938, s.7 (Roman -29. Tefrika)
Ateşten Damla, Cumhuriyet, 7 Aralık 1938, s.7 (Roman -30. Tefrika)
Ateşten Damla, Cumhuriyet, 10 Aralık 1938, s.7 (Roman -31. Tefrika)
Ateşten Damla, Cumhuriyet, 12 Aralık 1938, s.7 (Roman -32. Tefrika)

1939

İstıranca Eteklerinde, İstanbul, Semih Lütfi Kitabevi, 1939 (Roman)

Bir Yılbaşı Gecesinde, Yarım Ay, nr.93, 1 Son Kanun 1939, s.12-13
(Hikâye)

Kalbim İkiye Bölündü, Yarım Ay, nr.94, 15 İkinci Kanun 1939, s.8-9
(Hikâye)

Gönül Eğlencesi, Yarım Ay, nr.95, 1 Şubat 1939, s.6-7 (Hikâye)

Sendeleme, Yarım Ay, nr.96, 15 Şubat 1939, s.4-5 (Hikâye)

Hasret, Cumhuriyet, 2 Mayıs 1939, s. 4 (Hikâye)

Saadet İkesus, Yarım Ay, nr.108, 15 Eylül 1939, s.6-7 (Hikâye)

Güzel Yabancı, Cumhuriyet, 9 Aralık 1939, s.4 (Hikâye)

1940

Meksika Bataklıklarında, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940
(Çocuk kitabı)

Batı Hikâyesi Parmak Çocuk, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940
(Çocuk kitabı)

Yuvasız Çocuk, İstanbul, Yeni mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940 (Çocuk kitabı)

Sakarya Yollarında, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940 (Çocuk kitabı)

Doğan'ın Kamp Hatıraları, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940
(Çocuk kitabı)

Okumağa Başladım, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940 (Çocuk kitabı)

Bir Eski Rüya, Yarım Ay, nr.113, İkinci Kanun 1940, s.5,24(Hikâye)

Gururum İçin, Yarım Ay, nr. 118, 15 Mayıs 1940, s. 6-7(Hikâye)

Mukaddes Alev, Yarım Ay, nr.122, 15 Eylül 1940, s.6-7 (Hikâye)

En Büyük Teselli, Yarım Ay, nr.123, 1 İkinci Teşrin 1940, s.6-7 (Hikâye)

1941

Çırpınan Sular, İstanbul, Semih Lütfi Kitabevi, 1941 (Roman)

Ayrılan Yollar, Yarım Ay, nr.125, 1 İkinci Kanun 1941, s. 4-5,23(Hikâye)

Bir Dönüm Noktası, Yarım Ay, nr.126, 1 Şubat 1941, s. 10-11,20 (Hikâye)

Bir Avuç Kül, Cumhuriyet, 1 Şubat 1941, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Gizli Işık, Cumhuriyet, 17 Şubat 1941, s.2 (Hikâye)

Ödeşmek İçin, Cumhuriyet, 21 Şubat 1941,s.2 (Hikâye)

Kaçan Kadın, Cumhuriyet, 27 Şubat 1941, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Satılacak Son Şey, Yarım Ay, nr.128, 1 Mart 1941, s. 6-7,22 (Hikâye)

Ölüme Hasretim, Cumhuriyet, 4 Mart 1941, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Hasret Mektubu, Cumhuriyet, 9 Mart 1941,s.2 (Hikâye)

Mühim Bir Rol, Yarım Ay, nr. 129, 15 Mart 1941, s.8-9 (Hikâye)

Bir Tesadüf, Cumhuriyet, 13 Mart 1941, s.2 (Hikâye)

Uçurum, Cumhuriyet, 24 Mart 1941, s.2 (Hikâye)

Baharı Bekliyorum, Cumhuriyet, 31 Mart 1941, s.2 (Hikâye)

Dinen Ses, Cumhuriyet, 23 Nisan 1941, s.2 (Hikâye)

Sen Öldürdün, Cumhuriyet, 8 Ağustos 1941, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Çapraşık Duygular, Cumhuriyet, 19 Eylül 1941, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Şahane Tablo, Cumhuriyet, 29 Eylül 1941, s.2(Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Dağınık Hisler, Cumhuriyet, 5 Ekim 1941, s.2 (Hikâye)(Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Suç, Cumhuriyet, 10 Ekim 1941, s.2 (Hikâye)

Katil Odur, Cumhuriyet, 27 Ekim 1941, s.2 (Hikâye)

Son Şarkı, Cumhuriyet, 31 Ekim 1941, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Bar Kadını, Cumhuriyet, 12 Kasım 1941, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Yüz Karası, Yarım Ay, nr.138, 15 İkinci Teşrin 1941, s.6-7 (Hikâye)

İz, Cumhuriyet, 16 Kasım 1941, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Değişen Yol, 28 Kasım 1941, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Serseri, Cumhuriyet, 4 Aralık 1941, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Zilha Kadın, Cumhuriyet, 14 Aralık 1941, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Bir Macera, Cumhuriyet, 28 Aralık 1941, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

1942

Ateşten Damla, İstanbul, Semih Lütfi Kitabevi,1942 (Roman) (17 Ekim – 12 Aralık 1938 Tarihleri arasında Cumhuriyet'te tefrika edilmiştir.)

Bir Ömür Sevi, Cumhuriyet, 11 Ocak 1942, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Mazinin Kadını, Yarım Ay, nr.143, 15 Şubat 1942, s.4-5 (Hikâye)

Karar, Yarım Ay, nr.144, 1 Mart 1942, s.6-7,13 (Hikâye)

Bu Benim Hikâyemdir, Yarım Ay, nr.145, 15 Mart 1942, s.4-5,15 (Hikâye)

Bir Gençlik Hatası, Yarım Ay, nr.148, 1 Mayıs 1942, s.4-5,13 (Hikâye)

Sarsıntı, Yarım ay, nr. 150, 1 Haziran 1942, s.4-5,12 (Hikâye)

Sen Gideli, Yarım Ay, nr.152, 1 Temmuz 1942, s.4-5,14 (Hikâye)

İnanış, Cumhuriyet, 14 Temmuz 1942, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Yollarımız Ayrıdır, Yarım Ay, nr.153, 15 Temmuz 1942, s.4-5,14 (Hikâye)

Hatıralar Yağmuru, Yarım Ay, nr. 154, 1 Ağustos 1942, s.7,13(Hikâye)

Küçük Sucu, Cumhuriyet, 10 Ağustos 1942, s.2 (Hikâye)

Gizlenen Acılar, 3 Eylül 1942, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Denize Küskün, Cumhuriyet, 7 Eylül 1942, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Yaşama Yorgunluğu, Cumhuriyet, 25 Eylül 1942, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Düğünden Sonra, Yarım Ay, nr.158, 1 Birinci Teşrin 1942, s.5-6(Hikâye)

Bir Yaprak Gibi, Cumhuriyet, 5 Kasım 1942, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Birkaç Tane Taş, Yarım Ay, nr.161, 15 İkinci Teşrin 1942, s. 12-13 (Hikâye)

Tuzak, Cumhuriyet, 22 Kasım 1942, s.2 (Hikâye) (Gizlenen Acılar'da yer alır.)

Çaresizlik, Yarım Ay, nr.163, 15 Birinci Kanun 1942, s. 4-5 (Hikâye)

Korkunç Duvar, Yarım Ay, nr. 165, 15 Son Kanun 1942, s.4-5,14 (Hikâye)

1943

Sızı, İstanbul, Semih Lütfi Kitabevi, 1943 (Roman) (2-8 Mayıs 1942 tarihlerinde bazı bölümleri Cumhuriyet'te tefrika edilmiştir.)

Kırık Kalpler, Yarım Ay, nr. 168, 1 Mart 1943, s. 8-9,11(Hikâye)

Tahrir Vazifeleri, Yarım Ay, nr. 169, 15 Mart 1943, s.4,11 (Hikâye)

Gizli Günahlar, Yarım Ay, nr.171, 15 Nisan 1943, s. 4-5,11(Hikâye)

Beni Unutmalısın, Yarım Ay, nr.174, 1 Haziran 1943, s.8,11 (Hikâye)

Sel Gibi, Yarım Ay, nr. 175, 15 Temmuz 1943, s.4-5,14 (Hikâye)

Bir Gece Şarkısı, Yarım Ay, nr. 176, 1 Ağustos 1943, s.4-5,12 (Hikâye)

Yolcu, Yarım Ay, nr. 177, 15 Eylül 1943, s.4-5 (Hikâye)

1944

Uyuyan Hatıralar, İstanbul, İnkılâp Yayınevi, 1944 (Roman)

Uzaklaşan Yol, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1944 (Roman)

Gizlenen Acılar, İstanbul, Semih Lütfi Kitabevi, 1944 (Hikâye) Bazı hikâyeler Cumhuriyet'te yayınlanmıştır.

1945

Büyük Rüzgâr, İstanbul, Semih Lütfi Kitabevi, 1945 (Roman)

Kaybolan Ses, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1945 (Roman)

1946

İnanmışım Allah, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1946 (Roman)

Böylesi Daha İyi, Son Posta, nr:5637+144, 8 Eylül 1946 Pazar, s. 5, 8 (Hikâye)

Denizci, Son Posta, nr: 5637 + 160, 24 Eylül 1946 Salı, s.5,8(Hikâye)

Günün Adamı, Son Posta, nr:5637+172, 6 Ekim 1946 Pazar, s.5, 6(Hikâye)

Gizli Dertler, Son Posta, nr: 5637+179, 13 Ekim 1946 Pazar, s. 5, 6(Hikâye)

Hesaplaşma, Son Posta, nr: 5637+186, 20 Ekim 1946 Pazar, s. 5, 7(Hikâye)

Küçük İnsanların Derdi, Son Posta, nr: 3657+240-6357+241, 16-17 Aralık 1946, s. 3,5 (Hikâye)

Dolmayan Boşluklar, Son Posta, nr: 5637+247-248, 23-24 Aralık 1946, s.3, s.5 (Hikâye)

1947

Bir Avuç Hatıra, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1947 (Roman)

Eser, Ulus, nr.9149, 5 Ocak 1947 Pazar, s. 7 (Hikâye)

Köşedeki Boşluk, Son Posta, nr: 5637+264, 9 Ocak 1947 Prş, s.5 (Hikâye)

Çözümler, Ulus, nr. 9156, 12 Ocak 1947, Pazar, s.9 (Hikâye)

Eski Günahlar, Son Posta, nr: 5637+271, 16 Ocak 1947 Prş, s. 5 (Hikâye)

Dönecek, Son Posta, nr: 5637+282/283, 27-28 Ocak 1947, s.8 (Hikâye)

Yeni ve Değişik Şeyler, Son Posta, nr: 5637+292, 6 Şubat 1947, s.5 (Hikâye)

Analar, Son Posta, nr: 5637+299, 13 Şubat 1947, s. 5(Hikâye)

Geç! Artık Çok Geç! Ulus, Nr. 9184, 9 Şubat 1947 Pazar, s.5-9 (Hikâye)

Olağan Şeyler, Ulus, nr. 9191, 16 Şubat 1947 Pazar, s. 5-10 (Hikâye)

O Günler, Ulus, nr.9210, 7 Mart 1947 Cuma, s. 5(Hikâye)

Bir Kadın Kaprisi, Ulus, nr. 9230, 27 Mart 1947 Perşembe, s.6 (Hikâye)

Karım ve Metresim, Ulus, nr.9268, 4 Mayıs 1947 Pazar, s.8 (Hikâye)

Bir Evin Hayali, Ulus, nr.9296, 1 Haziran 1947 Pazar, s.6 (Hikâye)

Kocama Açık Mektup, Ulus, nr.9345, 20 Temmuz 1947 Pazar, s. 8(Hikâye)

Taksiler, Ulus, nr.9349, 24 Temmuz 1947 Perşembe, s.6 (Hikâye)

İhtiras, Ulus, nr.9427, 12 Ekim 1947 Pazar, s.4 (Roman, Tefrika No: 1)

İhtiras, Ulus, nr.9428, 13 Ekim 1947 Pazartesi, s.4 (Roman, Tefrika No: 2)

İhtiras, Ulus, nr.9429, 14 Ekim 1947 Salı, s.4 (Roman, Tefrika No: 3)

İhtiras, Ulus, nr.9430, 15 Ekim 1947 Çarşamba, s.4 (Roman, Tefrika No: 4)

İhtiras, Ulus, nr.9431, 16 Ekim 1947 Perşembe, s.4 (Roman, Tefrika No: 5)

İhtiras, Ulus, nr.9432, 17 Ekim 1947 Cuma, s.4 (Roman, Tefrika No: 6)

İhtiras, Ulus, nr.9433, 18 Ekim 1947 Cumartesi, s.4 (Roman, Tefrika No: 7)

İhtiras, Ulus, nr.9434, 19 Ekim 1947 Pazar, s.4 (Roman, Tefrika No: 8)

İhtiras, Ulus, nr.9435, 20 Ekim 1947 Pazartesi, s.4 (Roman, Tefrika No: 9)

İhtiras, Ulus, nr.9436, 21 Ekim 1947 Salı, s.4 (Roman, Tefrika No: 10)

İhtiras, Ulus, nr.9437, 22 Ekim 1947 Çarşamba, s.4 (Roman, Tefrika No: 11)

İhtiras, Ulus, nr.9438, 23 Ekim 1947 Perşembe, s.4 (Roman, Tefrika No: 12)

İhtiras, Ulus, nr.9439, 24 Ekim 1947 Cuma, s.4 (Roman, Tefrika No: 13)

İhtiras, Ulus, nr.9440, 25 Ekim 1947 Cumartesi, s.4 (Roman, Tefrika No: 14)

İhtiras, Ulus, nr.9441, 26 Ekim 1947 Pazar, s.4 (Roman, Tefrika No: 15)

İhtiras, Ulus, nr.9442, 27 Ekim 1947 Pazartesi, s.4 (Roman, Tefrika No: 16)

İhtiras, Ulus, nr.9443, 28 Ekim 1947 Salı, s.4 (Roman, Tefrika No: 17)

İhtiras, Ulus, nr.9444, 29 Ekim 1947 Çarşamba, s.4 (Roman, Tefrika No: 18)

İhtiras, Ulus, nr.9445, 30 Ekim 1947 Perşembe, s.4 (Roman, Tefrika No: 19)

İhtiras, Ulus, nr.9446, 31 Ekim 1947 Cuma, s.4 (Roman, Tefrika No: 20)

İhtiras, Ulus, nr.9447, 1 Kasım 1947 Cumartesi, s.4 (Roman, Tefrika No: 21)

İhtiras, Ulus, nr.9448, 2 Kasım 1947 Pazar, s.4 (Roman, Tefrika No: 22)

İhtiras, Ulus, nr.9449, 3 Kasım 1947 Pazartesi, s.4 (Roman, Tefrika No: 23)

İhtiras, Ulus, nr.9450, 4 Kasım 1947 Salı, s.4 (Roman, Tefrika No: 24)

İhtiras, Ulus, nr.9451, 5 Kasım 1947 Çarşamba, s.4 (Roman, Tefrika No: 25)

İhtiras, Ulus, nr.9452, 6 Kasım 1947 Perşembe, s.4 (Roman, Tefrika No: 26)

İhtiras, Ulus, nr.9454, 8 Kasım 1947 Cumartesi, s.4 (Roman, Tefrika No: 27)

İhtiras, Ulus, nr.9455, 9 Kasım 1947 Pazar, s.4 (Roman, Tefrika No: 28)

İhtiras, Ulus, nr.9456, 10 Kasım 1947 Pazartesi, s.4 (Roman, Tefrika No: 29)

İhtiras, Ulus, nr.9457, 11 Kasım 1947 Salı, s.4 (Roman, Tefrika No: 30)

İhtiras, Ulus, nr.9458, 12 Kasım 1947 Çarşamba, s.4 (Roman, Tefrika No: 31)

İhtiras, Ulus, nr.9460, 14 Kasım 1947 Cuma, s.4 (Roman, Tefrika No: 32)

İhtiras, Ulus, nr.9462, 16 Kasım 1947 Pazar, s.4 (Roman, Tefrika No: 33)

- İhtiras, Ulus, nr.9462, 16 Kasım 1947 Pazar, s.4 (Roman, Tefrika No: 34)
- İhtiras, Ulus, nr.9463, 17 Kasım 1947 Pazartesi, s.4 (Roman, Tefrika No: 35)
- İhtiras, Ulus, nr.9464, 18 Ekim 1947 Salı, s.4 (Roman, Tefrika No: 36)
- İhtiras, Ulus, nr.9465, 19 Kasım 1947 Çarşamba, s.4 (Roman, Tefrika No: 37)
- İhtiras, Ulus, nr.9467, 21 Kasım 1947 Cuma, s.4 (Roman, Tefrika No: 38)
- İhtiras, Ulus, nr.9468, 22 Kasım 1947 Cumartesi, s.4 (Roman, Tefrika No:
39)
- İhtiras, Ulus, nr.9469, 23 Kasım 1947 Pazar, s.4 (Roman, Tefrika No: 40)
- İhtiras, Ulus, nr.9470, 24 Kasım 1947 Pazartesi, s.4 (Roman, Tefrika No: 41)
- İhtiras, Ulus, nr.9471, 25 Kasım 1947 Salı, s.4 (Roman, Tefrika No: 42)
- İhtiras, Ulus, nr.9472, 26 Kasım 1947 Çarşamba, s.4 (Roman, Tefrika No: 43)
- İhtiras, Ulus, nr.9475, 29 Kasım 1947 Cumartesi, s.4 (Roman, Tefrika No:
44)
- İhtiras, Ulus, nr.9476, 30 Kasım 1947 Pazar, s.4 (Roman, Tefrika No: 45)
- İhtiras, Ulus, nr.9477, 1 Aralık 1947 Pazartesi, s.4 (Roman, Tefrika No: 46)
- İhtiras, Ulus, nr.9478, 2 Aralık 1947 Salı, s.4 (Roman, Tefrika No: 47)
- İhtiras, Ulus, nr.9480, 4 Aralık 1947 Çarşamba, s.4 (Roman, Tefrika No: 49)
- İhtiras, Ulus, nr.9481, 5 Aralık 1947 Perşembe, s.4 (Roman, Tefrika No: 52)
- İhtiras, Ulus, nr.9482, 6 Aralık 1947 Cuma, s.4 (Roman, Tefrika No: 52)
- İhtiras, Ulus, nr.9483, 7 Aralık 1947 Cumartesi, s.4 (Roman, Tefrika No: 53)
- İhtiras, Ulus, nr.9484, 8 Aralık 1947 Pazar, s.4 (Roman, Tefrika No: 54)
- İhtiras, Ulus, nr.9486, 10 Aralık 1947 Salı, s.4 (Roman, Tefrika No: 56)
- İhtiras, Ulus, nr.9488, 12 Aralık 1947 Perşembe, s.4 (Roman, Tefrika No: 57)
- İhtiras, Ulus, nr.9489, 13 Aralık 1947 Cuma, s.4 (Roman, Tefrika No: 58)

İhtiras, Ulus, nr.9490, 14 Aralık 1947 Cumartesi, s.4 (Roman, Tefrika No: 59)

İhtiras, Ulus, nr.9491, 15 Aralık 1947 Pazar, s.4 (Roman, Tefrika No: 60)

İhtiras, Ulus, nr.9492, 16 Aralık 1947 Pazartesi, s.4 (Roman, Tefrika No: 61)

1948

İhtiras, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1948 (Roman) (Ulus'ta tefrika edilmiştir.)

İki Bahar Akşamı, Ulus, nr.9538, 15 Şubat 1948 Pazar, s.4 (Hikâye)

Bir Ayrılık Günü, Ulus, nr. 9559, 22 Şubat 1948, Pazar, s.9 (Hikâye)

Bir Diyalog, Ulus, nr. 9566, 29 Şubat 1948 Pazar, s. 8 (Hikâye)

Kaybettikten Sonra, Ulus, nr.9573, 7 Mart 1948 Pazar, s.9 (Hikâye)

Apartman Katları, Ulus, nr. 9580, 14 Mart 1948 Pazar, s.9 (Hikâye)

Koydaki Ev, Ulus, nr.9622, 25 Nisan 1948 Pazar, s.5 (Hikâye)

Mumların Kırkı da Söndü, Ulus, nr. 9636, 9 Mayıs 1948, Pazar, s.5 (Hikâye)

Hayat Mücadelesi Kolay Değil, Ulus, nr. 9649, 23 Mayıs 1948 Pazar, s.5 (Hikâye)

Yalnız Onlar İçin, Ulus, nr. 9656, 30 Mayıs 1948 Pazar, s.5 (Hikâye)

Büyük Bir İş, Ulus, nr. 9669, 13 Haziran 1948 Pazar, s.5 (Hikâye)

“Bir Felaket Bin Nasihatten”, Ulus, nr. 9683, 27 Haziran 1948, s.5-6 (Hikâye)

Korku, Ulus, nr.9703, 18 Temmuz 1948 Pazar, s.6 (Hikâye)

Yerine Getirilmeyen Özençler, Ulus, nr. 9713, 28 Temmuz 1948 Çarşamba, s.4-5 (Hikâye)

Pişmanlık, Ulus, nr.9724, 8 Ağustos 1948 Pazar, s.4 (Hikâye)

Ayrılmalar Kavuşmalar, Ulus, nr. 9731, 15 Ağustos 1948 Pazar, s.4 (Hikâye)

Açık Hava Hamamı, Ulus, nr. 9745, 29 Ağustos 1948 Pazar, s.4 (Hikâye)

1952

Tarih, V. Sınıf, Ankara, MEB Yayınları, 1952 (Ders Kitabı)

1953

Resimli Yurttaşlık Bilgisi Orta 1, İstanbul, Bir Yayınevi, 1953 (Ders Kitabı)

Resimli Yurttaşlık Bilgisi Orta 2, İstanbul, Bir Yayınevi, 1953 (Ders Kitabı)

1955

Gençliğimin Rüzgârı, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1955 (Roman)

1957

Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, İstanbul, Kanaat Yayınları, 1957 (Ders Kitabı)

1958

Özlediğim Kadın, İstanbul, Türkiye Yayınevi, 1958 (Roman)

1962

Aynadaki Kız, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1962 (Roman)

Hürriyet Gazetesi'nde tefrika edilmiştir.

1964

Ayrı Dünyalar, İstanbul, Arkın Kitabevi, 1964 (Roman)

1969

H. Rahmi Gürpınar, *Muhabbet Tilsimi*, 2. Baskı, İst: Atlas Kitabevi, 1969,
Yeniden Basım

1970

Ben ve O, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1970 (Roman)

H. Rahmi Gürpınar, *Dirilen İskelet*, 2. baskı, İstanbul: Atlas Kitabevi, 1970,
Yeniden Basım

1971

Malazgirt Zaferi, Ankara, MEB Halk Eğitim Genel Müdürlüğü, 1971 (Çocuk Kitabı) Okumağa Başladım, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940 (Çocuk kitabı)

Tarihte Türk Kadını, Ankara, MEB Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü, 1971 (Tarih kitabı)

H. Rahmi Gürpınar, Dünyanın Mihveri Kadın mı, Para mı?, 2. Baskı, İst: Atlas Kitabevi, 1971, Yeniden Basım

H. Rahmi Gürpınar, Ölüm Bir Kurtuluş Mudur?, 2. Baskı, İst: Atlas Kitabevi, 1971, Yeniden Basım

1972

Küçük Dünyalar, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1972 (Çocuk Kitabı)

Mutluluk, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1972 (Çocuk kitabı)

H. Rahmi Gürpınar, Aşk Batağı (Bir Muadele-i Sevda,) 3. Baskı, İst: Atlas Kitabevi, 1972, Yeniden Basım

H. Rahmi Gürpınar, Şık, 5.Baskı, İst: Atlas Kitabevi, 1972, Yeniden Basım

H. Rahmi Gürpınar, Sevda Peşinde, 3. Baskı, İst: Atlas Kitabevi, 1972, Yeniden Basım

H Rahmi Gürpınar, Meyhanede Kadınlar, 2.Baskı, İst: Atlas Kitabevi, 1972, Yeniden Basım

1973

Günah Yolu, Hayat Mecmuası'nda 1973-1974'te tefrika edilmiştir fakat kitap olarak yayınlanmamıştır.

Olaylar Gemisi, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1973 (Çocuk Kitabı)

Milli Destanlarımızdan: Oğuz ve Ergenekon Destanı, Şereflikoçhisar, Yatılı Bölge Okulu Basımevi, 1973 (Çocuk kitabı)

H. Rahmi Gürpınar, Kaderin Cilvesi, 2. Baskı, İst: Atlas Kitabevi, 1973, Yeniden Basım

H. Rahmi Gürpınar, Toraman 4. Baskı, İst: Atlas Kitabevi, 1973, Yeniden Basım

1974

Kurtuluş Savaşı Başlarken, Ankara, MEB Halk Eğitimi Yayınları, 1974 (Çocuk kitabı)

1975

Millet Malı, Ankara, Halk Eğitim Genel Müdürlüğü, 1975 (Çocuk Kitabı)

1977

Ata'nın Romanı, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1977 (Çocuk Kitabı)

Karakız, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1977 (Çocuk kitabı)

1979

Atatürk Bizimle, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevi, 1979 (Çocuk Kitabı)

1981

En Büyük Türk'ten Bize, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri Kol. Şti., 1981 (Çocuk Kitabı)

H. Rahmi Gürpınar, Nimetşinas, Hakka Sığındık, Meyhanede Kadınlar [Hikâyeler], (Tahir Nejat Gencan ile birlikte), 3. Baskı, İst: Atlas Kitabevi, 1981, Yeniden Basım

1982

Vatan Toprağı, Ankara, Kurtuluş Yayınları, 1982 (Çocuk Kitabı)

Masal Dünyası, İstanbul, Damla Yayınları, 1982 (Çocuk Kitabı)

Ortaöğretim Kurumları T.C. İnkılâp Tarihi, Ankara, MEB Yayınları, 1982 (Ders Kitabı)

1984

Lise ve Dengi Okullar İçin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, İstanbul, Milli Eğitim Basım, 1984 (Ders Kitabı)

1985

Dragos'ta Tatil, İstanbul, İnkılâp Yayınevi, 1985 (ocuk Kitabı)

1986

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Ankara, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, 1986 (Ders Kitabı)

5. SONUÇ

Mükerrem Kamil Su, Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında, bilhassa Tek Parti döneminde adından sıklıkla söz edilen bir kadın sanatçımızdır. Yazar, eserlerinde hem taşra şehir ve kasabalarının hem de İstanbul ve Ankara gibi metropollerin yaşam biçimini yansıtmıştır. Bir yandan yeni nesillere millî kimlik bilinci aşılama gayretinde olan sanatçı, öte yandan bireysel ve toplumsal meseleleri eserlerinde ele almıştır. Mükerrem Kâmil Su, çocukluğu, eğitim hayatı, evlilikleri, memuriyet hayatı ve kişisel hayatının diğer hususiyetleriyle dikkat çekici bir şahsiyettir. Buna ilave olarak, yazar hikâye, roman ve tiyatro türünde yazdığı edebî nitelikli eserlerinin yanı sıra, aynı zamanda makale, deneme vb. türlerdeki çalışmalarıyla hem Tek Parti dönemi hem de 1950 sonrasında Türk edebiyatının tanınmış isimlerinden birisidir.

Eski Nafia Nezareti müfettişlerinden Halil Hulusi Bey ve Hatice Hanım'ın kızı olan Mükerrem Kâmil Su, 1 Temmuz 1904 yılında Bursa'da doğmuştur. İlkokulu İstanbul'da, Sultanahmet Camii yakınındaki Taşmektep'te tamamlayan Mükerrem Kamil Su, ardından Çapa Kız Muallim Mektebi'ne devam eder. Yazarın arkadaşları ona ufak, tefek ve küçük bir yapıya sahip olduğundan, Çapa'da "Küçük Mükerrem" diye hitap etmişlerdir.

1922'de Çapa Kız Muallim Mektebi'nden mezun olan yazar, ilk evliliğini Bursa'da Süleyman Saadettin Tanaydı ile yapmıştır. Bu evliliğinden iki çocuğu olan yazar, ilk eşiyle fazla evli kalmamış, çeşitli sebeplerden dolayı boşanmıştır. Ardından Balıkesir'in Edremit kazasında tanıştığı Kâmil Su ile 1933'te ikinci evliliğini gerçekleştirmiştir.

Mükerrem Kâmil Su, memuriyet hayatına Balıkesir'de başlamıştır. 1922'de Çapa Kız Muallim Mektebi'nden mezun olan sanatçı, mezun olur olmaz, Balıkesir'in Burhaniye kazasına ilkokul öğretmeni olarak tayin edilmiştir. Burhaniye, Edremit ve Balıkesir merkez ilçedeki çeşitli okullarda ilkokul öğretmenliği yapan Mükerrem Kâmil Su, 1936 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü'nde lise öğretmenliği sınavını vererek,

lise öğretmenliğine başlamıştır. 1936-1938 yılları arasında Balıkesir'in en köklü modern eğitim kurumlarından Balıkesir Lisesi'nde edebiyat öğretmeni olarak çalışan sanatçı, 1939'da Ankara Cebeci Birinci Ortaokulu'na Türkçe öğretmeni olarak tayin edilmiştir. Ankara'ya tayininden yaklaşık iki ay sonra, bu okuldaki görevinden ayrılan sanatçı, Maarif Vekâleti hesabına 'Türk ve İslam Sanatı' üzerinde ihtisas yapmak üzere Almanya'ya gönderilen eşi tarih öğretmeni Kamil Su ile birlikte Berlin'e gitmiştir. Berlin'deki günlerini Almanca kurslarına devam ederek geçiren Mükerrerem Kâmil Su, Türkiye'ye döndükten sonra, sınavlara girerek yabancı dil öğretmenliği yapmayı arzu etmiş, fakat bu düşüncesinde başarılı olamamıştır. Mükerrerem Kâmil Su, 1940 yılında İkinci Dünya Savaşı'nın şiddetlenmesi üzerine Almanya'dan Türkiye'ye dönmüştür.

Türkiye'ye dönüşünden sonra, önce Ankara'da Dördüncü Ortaokul'da ardından Ankara Kız Lisesi'nde edebiyat öğretmeni olarak çalışmalarını sürdürmüştür. Mükerrerem Kâmil Su, 1956'da emekliye ayrılmıştır.

Bu arada Ankara Radyosu'nda çalışan sanatçı, radyo bünyesinde Kadın Saati ve Türk Edebiyatında Portreler başlıklı programları hazırlayıp sunmuştur. Bu programların yurt içi ve yurt dışı radyo dinleyicileri üzerine epeyce etkisi olduğu bilinmektedir.

Yazar, emekliliğinden sonra kendisini edebi ve kültürel çalışmalara vermiş, bir yandan roman ve hikâyelerini yayımlarken öte yandan Hüseyin Rahmi'nin romanlarının bir kısmını sadeleştirerek yayımlamıştır. 1980 yılında basın şeref kartı almaya hak kazanan Mükerrerem Kâmil Su, 23 Temmuz 1997'de vefat etmiştir.

Mükerrerem Kâmil Su'nun ilk edebî eseri "Çingenenin Aşkı" başlıklı yayımlanmamış hikâyesidir. Lise yıllarındaki edebiyat öğretmeni Süleyman Şevki Bey'in teşvikleriyle edebiyata yönelen Mükerrerem Kâmil Su'nun edebi şahsiyetinin gelişimini ilk yazıları, Balıkesir yılları yazı hayatı, Ankara dönemi yazı hayatı ve son yılları yazı hayatı olmak üzere dört aşamada değerlendirmek mümkündür. Balıkesir döneminde yazar, eserlerinde Atatürk döneminin milli romantik sanat anlayışından etkilenmiş, bu devrin ruhuna uygun eserler verme yoluna gitmiştir. Söz konusu dönemde bilhassa Halkevleri bünyesinde aktif olarak çalışan Mükerrerem Kâmil Su'nun yazıları, ağırlıklı olarak Balıkesir'de yayımlanmakta bulunan yerel gazete ve

dergilerde çıkmıştır. *Kaynak, Türk Dili, Gençler Yolu, Alkım* gibi Balıkesir dergi ve gazetelerinde yazı ve hikâyeler yayımlayan sanatçı, Balıkesir döneminde aynı zamanda ulusal alanda da tanınmaya başlamıştır. Bu sebeple Mükerrerem Kâmil Su'nun Balıkesir dönemini "Milli Romantik Dönemi" olarak adlandırmak doğru olacaktır. Yazar, Balıkesir döneminde yazdığı eserlerinden milli bilincin uyanmasına katkıda bulunmak istemiştir. Türk Kurtuluş Savaşı'nın izlerinin en yoğun bir şekilde hissedildiği Balıkesir'de yazı hayatına başlayan sanatçı, doğal olarak Balıkesir Kuva-yi Milliye şehri olmasının verdiği atmosferden etkilenmiştir. Bu dönemde ağırlıklı olarak toplumsal meseleler üzerinde yoğunlaşan Mükerrerem Kâmil Su, romanlarında idealist kahramanları canlandırma yoluna gitmiştir.

Yazarın Ankara dönemi 1939'dan itibaren başlamaktadır. Aynı zamanda İkinci Dünya Savaşı'nın başlangıç yılına denk gelen bu dönemi yazarın belirli açılardan bunalıma düşmesinden dolayı, bazen kötümser bir ruh hâlini tasvir ettiği görülür. Yazarın iyimserliği bırakıp, kötümser bir ruh hâline bürünmesinde, İkinci Dünya Savaşı'nın dünyaya ve insanlığa yaydığı olumsuz atmosferin etkileri vardır. Bu sebeple Mükerrerem Kâmil Su bilhassa 1940'lı yıllarda yazdığı eserlerde kişilerin bireysel problemleri ve kişisel çelişkileri ve çatışmalarını anlatmıştır. Bu sebeple Ankara dönemini yazarın bireysel problemler ve kişisel çelişkiler dönemi olarak nitelemek mümkündür.

Ankara, yazar için yeni hayatın başlangıcıdır. Aynı zamanda farklı bakış açılarına Ankara'da ulaşma imkânı bulan Mükerrerem Kâmil Su, ilk yurt dışı deneyimini de yine Ankara döneminde yaşamıştır. Ankara Radyosu'ndaki çalışmalarının da yazara farklı tecrübeler kazandırdığını söylemek mümkündür. Ankara döneminde sanatçı, çeşitli süreli yayınlarda hikâye ve romanlarını önce tefrika etmiş, ardından bunların önemli bir kısmını kitap olarak yayımlamıştır.

Mükerrerem Kâmil Su, son döneminde, edebiyattan kısmen uzaklaşmış, kendisini çocukların eğitimine yönelik çalışmalara adanmıştır. Çocuk edebiyatı üzerine denemeler kaleme alan sanatçı, aynı zamanda çocuk eğitimine yönelik ders kitapları da yazmıştır.

Kısaca, Mükerrerem Kâmil Su, gerek öğretmenliği, gerek edebî ve kültürel çalışmalarıyla Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının önde gelen kadın sanatçıları arasında yer almaktadır. Romanları, hikâyeleri, denemeleri, makaleleri, radyo

alışmaları, yetiştirdiği öğrencileri ve hazırladığı ders kitaplarıyla Cumhuriyet döneminde nc kadınlardan birisi olmuştur. Onun eserleri Türk toplumunun sosyolojik ve psikolojik yapısını farklı yönleriyle yansıtan metinlerdir. Aynı zamanda sanatçı, bir okur kitlesine ulaşmış, edebî açıdan nitelikli eserler yazmıştır. Bütün bunlar Mükerrem Kâmil Su'nun Cumhuriyet dönemi Türk romanı içinde bir yer edindiğini göstermektedir. Bununla beraber, Mükerrem Kâmil Su'nun romanları ve hikâyeleri metodik ve ayrıntılı bir şekilde analiz edilirse, yazarın Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatındaki yeri tam olarak tespit edilebilir.

KAYNAKÇA

- ALGÜL, Ali, *Mükerrem Kamil Su'nun Romanları ve Romancılığı*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010.
- ARKIN, G., *Mükerrem Kamil Su ile Bir Mülakat*, Yarım Ay, nr.55,15 Mayıs 1937, s.8-9,27
- BAKIRCIOĞLU, N. Ziya, *Başlangıcından Günümüze Türk Romanı*, İstanbul, Ötüken Yayınları, 2009.
- BANARLI, Nihat Sami, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1987.
- Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, cilt 17, s.10840, 1993
- Cumhuriyet, "30 Yıl Boyunca Anadolu'ya Işık Götürdü" , 5 Aralık 1994, s.20
- Cumhuriyet, "Eğitimci Su Öldü", 24 Temmuz 1997, s.3
- ENGİNÜN, İnci, *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2013.
- FAKI, Nurdan, *Mükerrem Kamil Su ve Çocuk Edebiyatı*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2010
- İŞİK, İhsan, *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi*, Ankara, Elvan Yayınları, 2002.
- KABAKLI, Ahmet, *Türk Edebiyatı*, İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 2004.
- KARACA, Emin, *Unutulmuş Sosyalist Esat Adil: Esat Adil Müstecaplıoğlu'nun Hayatı, Mücadelesi ve Eserleri*, Belge Yayınları, 2008.
- KIRÇAK, Cenk, *İkinci Bahar- Mükerrem Kamil Su ile Bir Röportaj*, TRT Ankara Radyosu, 1992.
- NACİ, Enver, *Kadın Romancılar: Mükerrem Kamil Su*, Yarım Ay Dergisi, , nr.128, 1 Mart 1941s.11,23.
- ÖZDEMİR, Zekeriya, *Adrarmyttion'dan Efeler Toprağı Edremit'e*, Ankara, Kanomat Ltd. Şti., 2000, s.536
- SU, Mükerrem Kâmil, *Bayrağıma*, Gençler Yolu, nr. 71, 30 Nisan 1932, s.8.
- SU, Mükerrem Kâmil, *Köye Doğru*, Gençler Yolu, nr.72-73-74, 15 Mayıs-15 Haziran 1932.

- SU, Mükerrerem Kâmil, *İnkılâbın Yeni Bir Temeli: Halkevi*, Kaynak, nr. 1, Şubat 1933, s. 26-27
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Çünkü Kadınsın*, Kaynak, nr.2, 19 Mart 1933, s.51
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Unutmak İşte*, Kaynak, nr.3, 19 Nisan 1933, s.87-88
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Sevgim ve İstirabım*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1934
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Kalbimi Seriyorum*, Kaynak, nr. 22, İkinci teşrin 1934, s.482
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Kocam Taşlaştı*, Kaynak, nr. 19-20, Ağustos/Eylül 1934, s.446-447
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Kadın Anne Olunca*, Türk Dili, nr. 9787-88, İkinci teşrin 3,5 1935, s. 3
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Bir Çocuğum Olsaydı*, Kaynak, nr. 33, 29 Ekim 195-35, s.777-7778
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Bursa İpeklileri*, Türk Dili, nr. 9822-9823, Birinci kanun 14-15 1935, s.3
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Kadın*, Kaynak, nr.37, 19 Şubat 1936, s. 27
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Sevdiğim Kız Vatansızdı*, Yarım Ay, nr.21, 1936, s.16-17
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Bu Oyun Bir Hatıraya Bağlıdır*, Yarım Ay, nr. 1, Ağustos 1936, s. 16-17
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Dinmez Ağrı*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi,1937.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Yanılmayan Sevgi*, Yarım Ay, nr.60, 1 Ağustos 1937, s.2-3,23
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Altı Eylül Kurtuluş Bayramı Münasebetiyle Halkevinde Verilen Söylevlerden*, Kaynak, nr. 56, 19 Eylül 1937, s. 212-213
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Sus Uyanmasın*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1938.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *İstiranca Eteklerinde*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi,1939.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Kalbim İkiye Bölündü*, Yarım Ay, nr. 94, 15 İkinci kanun 1939, s 8-9
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Meksika Bataklıklarında*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Batı Hikâyesi Parmak Çocuk*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Yuvasız Çocuk*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Sakarya Yollarında*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Doğan'ın Kamp Hatıraları*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Okumağa Başladım*, İstanbul, Yeni Mecmua Çocuk Neşriyatı, 1940.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Çırpınan Sular*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1941.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Dağınık Hisler*, Cumhuriyet, 5 Ekim 1941, s.2
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Ateşten Damla*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1942.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Ateşten Damla*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1942.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Mazinin Kadını*, Yarım Ay, nr. 143, 15 Şubat 1942, s. 4-5
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Denize Küskün*, Cumhuriyet, 7 Eylül 1942, s. 2

- SU, Mükerrerem Kâmil, *Sızl*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1943.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Gizli Günahlar*, Yarım Ay, nr. 171, 15 Nisan 1943, s. 4-5,11
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Uyuyan Hatıralar*, İstanbul, İnkılâp Yayınevi, 1944.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Bir Avuç Kül*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1944.
- SU, Mükerrerem Kâmil, , *Uzaklaşan Yol*, İstanbul, İnkılâp Yayınevi, 1944.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Gizlenen Acılar*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1944.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Büyük Rüzgâr*, İstanbul, Semih Lütfü Kitabevi, 1945.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Kaybolan Ses*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1945.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *İnanmışım Allah*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1946.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Böylesi Daha İyi*, Son Posta, nr. 5637+144, 8 Eylül 1946 Pazar, s. 5,8
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Bir Avuç Hatıra*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1947.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Çözümler*, Ulus, nr. 9156, 12 Ocak 1947 Pazar, s.9
- SU, Mükerrerem Kâmil, *İhtiras*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1948.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Apartman Katları*, Ulus, nr. 9580, 14 Mart 1948 Pazar, s. 9
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Tarih, V. Sınıf*, Ankara, MEB Yayınları, 1952.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Resimli Yurttaşlık Bilgisi Orta 1-2*, İstanbul, Bir Yayınevi, 1953.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Gençliğimin Rüzgârı*, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 1955.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, İstanbul, Kanaat Yayınları, 1957.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Özlediğim Kadın*, İstanbul, Türkiye Yayınevi, 1958.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Aynadaki Kız*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1962.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Ayrı Dünyalar*, İstanbul, Arkın Kitabevi, 1964.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Ben ve O*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1970.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Malazgirt Zaferi*, Ankara, MEB Ankara Halk Eğitim Genel Müdürlüğü, 1971.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Tarihte Türk Kadını*, Ankara, MEB Ankara Halk Eğitim Genel Müdürlüğü, 1971.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Küçük Dünyalar*, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1972.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Mutluluk*, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1972.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Günah Yolu*, Hayat Mecmuası'nda 1971-1974 yıllarında tefrika edilmiştir fakat kitap halinde neşredilmemiştir.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Olaylar Gemisi*, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1973.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Milli Destanlarımızdan: Oğuz ve Ergenekon Destanı*, Şereflikoçhisar, Yatılı Bölge Okulu Basımevi, 1973.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Kurtuluş Savaşı Başlarken*, Ankara, MEB Halk Eğitimi Yayınları, 1974.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Millet Malı*, Ankara, MEB Halk Eğitimi Yayınları, 1975.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Ata'nın Romanı*, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1977.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Karakız*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1977.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Atatürk Bizimle*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1979.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *En Büyük Türk'ten Bize*, İstanbul, İnkılâp ve Aka Kitabevleri. Şti., 1981.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Vatan Toprağı*, Ankara, Kurtuluş Yayınları, 1982.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Masal Dünyası*, İstanbul, Damla Yayınları, 1982.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Ortaöğretim Kurumları TC İnkılâp Tarihi*, Ankara, MEB Yayınları, 1982.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Lise ve Dengi Okullar İçin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük*, İstanbul, Milli Eğitim Basım, 1984.
- SU, Mükerrerem Kâmil, *Dragos'ta Tatil*, İstanbul, İnkılâp Yayınevi, 1985.

SU, Mükerrerem Kâmil, *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi ve Atatürkçülük*, Ankara, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, 1986.

TDV İslam Araştırmaları Merkezi,

YALÇIN, Alemdar, *Siyasal ve Sosyal Değişmeler Açısından Cumhuriyet Dönemi Türk Romanı (1920-1946)*, Akçağ Yayınları, 2006.

Yeni Rehber Ansiklopedisi, 5. Cilt, s. 208

<http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrmetin.php?idno=070462>

<http://www.biyografya.com/biyografi/5036>

EK 1: NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ

NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ			İL		İLÇESİ		MAHALLESİ/KÖYÜ		CİLT NO		HANE NO	
SIRA	BSN	C	YAKINLIK DEREJESİ	T.C. KİMLİK NO	ADI	SOYADI	BABA ADI	ANA ADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	MED.HALİ VE DİNİ	TESCİL TARİHİ	OLAYLAR VE TARİHLERİ
1	8	K	Kendisi	14959027568	MUKERREM	SU	HALLİ	HATİCE	BURSA 01.07.1994	Dul İslam	09.09.1933	KAPALI KAYIT Ölüm: 12.09.1933 Evlendirme:
2	4	E	Eş	5251394912	KAMİL	SU	MUSTAFA	ZELİHA	MANİSA 01.07.1909	Bvli İslam	09.01.1926	28.03.1994 Evlendirme: 12.09.1933 Boğazma:
DÜŞÜNCELER												
BSN	/11320 olan doğum tarihi miladiye çevrilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 39. maddesi ve Nüfus İşleri Kanununun 07.08.2006 tarihli Olunma											
8	MUKERREM	DOĞUM :										
8	MUKERREM	EVLENME (12.09.1933) : EVLENEREK BURSA MERKEZ İLÇESİNDEN GELMİŞTİR.										
8	MUKERREM	VAŞİYET (00.00.1969) : ANKARA 4 NOT.29-3-1969 GÜN 3961 SAYI İLE VASİYETİ VARDIR										
8	MUKERREM	VAŞİYET (00.00.1969) : VASİYET OLAYI VARDIR.										
8	MUKERREM	NAKİL (00.00.1986) : KİŞİ 1988 YILINDA 1231(CANKAYA) 76.830.1 İLÇE CİLT. HANE, SIRA YA NAKİL GİTMİŞTİR.										
8	MUKERREM	İDARI BİRİM BÖLME (08.04.2014) : CİLT NUMARASI 5 OLARAK DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. GENEL MÜDÜRLÜK 2014 / 794										
4	KAMİL	DOĞUM :										
4	KAMİL	İDARI BİRİM BÖLME (08.04.2014) : CİLT NUMARASI 5 OLARAK DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. GENEL MÜDÜRLÜK 2014 / 794										

İŞBU NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ KURUM İÇİ İŞ VE İŞLEMLERİNDE KULLANILMAK ÜZERE ALINMIŞTIR.

Nüfus Kayıt Örneği

Nüfus Kayıt Örneği

NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ				İL		İLÇESİ		MAHALLESİKÖYÜ		CLT NO		HANE NO		
SIRA	BSN	C	YAKINLIK DERECESESİ	T.C. KİMLİK NO	ANKARA		ÇANKAYA (1231)		YUKARI BAĞÇELİLER M.		76		830	
				ADI	SOYADI	BABA ADI	ANA ADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	MED.HALİ VE DİNİ	DİJ	İSİM	TESCİL TARİHİ	OLAYLAR VE TARİHLERİ	
1	1	K	Kendisi	14959027568	MUKERREM	SU	HALİL	HATİCE	BURSA	Dij	İslem	09.09.1937	Ölüm: 23.07.1997 Evlendirme: 12.09.1933 Beyanname:	
DÜŞÜNCELER														
BSN	ADI													
1	MUKERREM	VASYİYET (00.00.0000) ; ANK.4-NOTER.31.02.969 TR.70127 SKR İLE 29.03.969 TR.3961 YEVNOLU VASYİYET VARDIR.												
1	MUKERREM	VASYİYET (00.00.0000) ; VASYİYET OLAYI VARDIR.												
1	MUKERREM	DOĞUM /1320 olan doğum tarihi miltadiye çevrilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 39. maddesi ve Nüfus İşleri Kanununun 07.08.2006 tarihli Oluşuna dayanılarak doğum tarihi tamamlama işlemi yapılmıştır. AİLE KÜTÜKLERİNDE ANNE KAYDI BULUNMAKTADIR. AİLE KÜTÜKLERİNDE BABA KAYDI BULUNMAKTADIR.												
1	MUKERREM	EVLENİME (12.09.1933) ; EVLENEREK BURSA MERKEZ İLÇESİNDEN GELMİŞTİR.												
1	MUKERREM	NAKİL (00.00.1986) ; KİŞİ 1986 YILINDA 1513 (MANİSA MERKEZ) 5.27.8 İLÇE. CLT. HANE. SİRADA NAKİL GELMİŞTİR.												

İŞBU NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ KURUM İÇİ İŞ VE İŞLEMLERİNDE KULLANILMAK ÜZERE ALINMIŞTIR.

SIRA		BSN	C	YAKINLIK	T.C. KİMLİK NO	İL	İLÇESİ	MAHALLESİ/KÖYÜ	ÇİLT NO	HANE NO
1	1	K	Kendisi	1495927588	MÜKERREM	BURSA	OSMANGAZI (1932)	TAHTA KALE MAHALLESİ	78	221
					ADI	SOYADI	BABA ADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	MED. HALİ VE DİNİ	OLAYLAR VE TARİHLERİ
					MÜKERREM	---	HALLİ	BURSA 01.07.1994	Evlü	KARALI KAYIT Düny: 12.09.1933 Evlüme: Evlüme: Evlüme:
DÜŞÜNCELER										
BSN	ADI	EYLENME (12.09.1933) : EYLENEREK MANİSA MERKEZ İLÇESİNE GİTTİ.								
1	MÜKERREM	/17322 olan doğum tarihi yanlışlıkla değiştirilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 39. maddesi ve Nüfus Kanunu'nun 07.08.2009 tarihli Çıkarılışına dayanarak doğum tarihi tanıtılmama işlemi yapılmıştır. AİLE KÜTÜKLERİNDE ANNE KAYDI BULUNMAKTA DİR. AİLE KÜTÜKLERİNDE ANNE KAYDI BULUNMAKTA DİR. AİLE KÜTÜKLERİNDE ANNE KAYDI BULUNMAKTA DİR.								
1	MÜKERREM	DOĞUM	BABA KAYDI BULUNMAKTA DİR.							

İŞBU NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ KURUM/ÇİŞ VE İŞLEMLERİNDE KULLANILMAK ÜZERE ALINMIŞTIR.

Nüfus Kayıt Örneği

NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ			İLÇESİ		MAMİLLESKÖYÜ		HANE NO	
SIRA	BSN / C	YAKINLIK DEREJESİ	T.C. KİMLİK NO	İSTANBUL	BEYOĞLU (1185)	PAZARCIĞI MAHALLESİ	12	223
			ADI	SOYADI	BABA ADI	ANA ADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	MED HALİ VE TARİHİ
1	7	K	Kendi	1495907568	MUKERREM	HALLİ	HATİCE	BURSA
								Dum: KAYIT Kilne: 00.00.0000 Beynani: 00.00.0000
2	4	E	Eski Eşi	4102648846	SÜLEYMAN SADETTİN	TAHAYOL	IBRAHİM HALİM	İSTANBUL
								Dum: 22.12.1960 Kilne: 00.00.0000 Beynani: 00.00.0000
3	9	K	Kız	10378092774	SELMA SERAP	TAHAYOL	SÜLEYMAN SADETTİN	İSTANBUL
								Dum: KAYIT Kilne: 00.00.0000 Beynani: 00.00.0000
DÜŞÜNCELER								
7	MUKERREM	DOĞUM	/1320 olan doğum tarihindeki doğrultusunda 5492 sayılı Kanunun 30. maddesi ve 547/1 ve 54/10. Md. hükmü ile 07.08.2006 tarihli Oluruna dayanılarak doğum tarih tamamlanma işlemi yapılmıştır. AILE KÜTÜKLERİNDE ANNE KAYDI BULUNMAMAKTADIR. AILE KÜTÜKLERİNDE BABA KAYDI BULUNMAMAKTADIR.					
7	MUKERREM	EVLİ ENNE	(00.00.0000) : EVLENEREK GELDİĞİ YER OSANGAZI İLÇESİ TAHTAKALE 78 CİLT 221 HANE 139A					
7	MUKERREM	BOŞANMA	(00.00.0000) : BOŞANMAK İTTİĞİ YER OSANGAZI İLÇESİ TAHTAKALE 78 CİLT 221 HANE 139A					
7	MUKERREM	DİĞER	(00.00.2015) : GENEL MÜDÜRLÜK MAKAMININ 13.07.2015 TARİH VE 44592 SAYILI OLURUNA İSTİNADEN ---/1340 OLAN EVLENME TESCİL TARİHİ ---/1924 OLARAK İLGA EDİLMİŞTİR.					
4	SÜLEYMAN SADETTİN	DOĞUM	(1318 OLAN DOĞUM TARİHİ İLAZİMİYLE GECİRİLMİŞTİR. 15111033 OLAN KAYIT TARİHİ İLAZİMİYLE GECİRİLMİŞTİR. 5492 SAYILI İŞLEM YAPILMIŞTIR.					
4	SÜLEYMAN SADETTİN	DİĞER	(00.00.2015) : GENEL MÜDÜRLÜK MAKAMININ 13.07.2015 TARİH VE 44592 SAYILI OLURUNA İSTİNADEN ---/1340 OLAN EVLENME TESCİL TARİHİ ---/1924 OLARAK İLGA EDİLMİŞTİR.					
4	SÜLEYMAN SADETTİN	DİĞER	(00.00.2015) : GENEL MÜDÜRLÜK MAKAMININ 13.07.2015 TARİH VE 44592 SAYILI OLURUNA İSTİNADEN ---/1340 OLAN EVLENME TESCİL TARİHİ ---/1924 OLARAK İLGA EDİLMİŞTİR.					
9	SELMA SERAP	EVLİ ENNE	(00.00.0000) : ARSLAN ORHAN YILDIRIM İLE EVLİDİR					
9	SELMA SERAP	EVLİ ENNE	(00.00.0000) : EVLENEREK İTTİĞİ YER ANKARA MERKEZ İLÇESİ ÖZTÜRK İMAH Bİ CİLT 361 HANE 139 B9A					

İŞBU NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ KURUM ÇIŞ VE İŞLEMLERİNDE KULLANILMAK ÜZERE ALINMIŞTIR.

Nüfus Kayıt Örneği

SIRA		BSN	C	YAKINLIK DEREJESİ	T.C. KİMLİK NO	İLİ		İLÇESİ		MAHALLEŞİKÖYÜ	CİLT NO	HANE NO
						ANKARA		ALTINDAĞ (1139)		HACIBAYRAM MAHALLESİ	83	1238
						ADI	SOYADI	BABA ADI	ANA ADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	MEDHALİ VE DİNİ	OLAYLAR VE TARİHLERİ
1	9	K		Kendisi	10378092774	SELMA SERAP	YILDIRAN	SÜLEYMAN SADETTİN	MUKERREM	İSTANBUL 02.07.1927	Evli İslam	Ölüm: 14.04.1969 Evlenme: 00.00.0000 Boşanma: 27.12.2010
2	3	E		Eşi	10393092254	ARSLAN ORHAN	YILDIRAN	ALİ FERİHİ	HACER İCLAL	İSTANBUL 01.07.1931	Evli İslam	Ölüm: 00.00.0000 Evlenme: 00.00.0000 Boşanma: 00.00.0000
3	10	E		Oğlu	10375092838	HALİL PARS ÖNDER	YILDIRAN	ARSLAN ORHAN	SELMA SERAP	KAYSERİ 05.05.1952	Evli İslam	Ölüm: 5AĞ Evlenme: 24.06.1976 Boşanma: 00.00.0000

DÜŞÜNCELER

2008 TESCİL YILI 506 TESCİL NUMARASI İLE KİŞİ ALTINDAĞ İLÇESİNİN ÖZTÜRK MAHALLEKÖYÜNÜN 350. HANESİNİN 9. SIRASINDAN (07.03.2008) : GELDİ.

2008 TESCİL YILI 506 TESCİL NUMARASI İLE KİŞİ ALTINDAĞ İLÇESİNİN ÖZTÜRK MAHALLEKÖYÜNÜN 350. HANESİNİN 9. SIRASINDAN (07.03.2008) : GELDİ.

EMEK MAH. BİRKEK CAD. NO. 131 İÇ KAPI NO. 3 ÇANKAYA / ANKARA

1937 OLAN DOĞUM TARİHİ MİLADİYE CEVRLİMİŞTİR. 5406 SAYILI KANUNUN 39. MADDESİ VE NUF. VAT. İŞ. GN. MD. LÜĞÜNÜN İÇERİĞİNDE YER ALAN DOĞUM TARİHİ OLURUNA DAYANILARAK DOĞUM TARİHİ TAMAMLAMA İŞLEMİ YAPILMIŞTIR.

07.08.2006 TARİHLİ OLURUNA DAYANILARAK DOĞUM TARİHİ TAMAMLAMA İŞLEMİ YAPILMIŞTIR.

KİŞİ 1949 YILINDA 1458KASTAMONU MERKEZİ 27.23.6 İLÇE. CİLT. HANE. SİRADAN NAKİL GELMİŞTİR.

(00.00.1949) : KİŞİ 1949 YILINDA 1458KASTAMONU MERKEZİ 27.23.6 İLÇE. CİLT. HANE. SİRADAN NAKİL GELMİŞTİR.

2008 TESCİL YILI 506 TESCİL NUMARASI İLE KİŞİ ALTINDAĞ İLÇESİNİN ÖZTÜRK MAHALLEKÖYÜNÜN 350. HANESİNİN 3. SIRASINDAN (07.03.2008) : GELDİ.

2008 TESCİL YILI 506 TESCİL NUMARASI İLE KİŞİ ALTINDAĞ İLÇESİNİN ÖZTÜRK MAHALLEKÖYÜNÜN 350. HANESİNİN 3. SIRASINDAN (07.03.2008) : GELDİ.

ANKARA - KEÇİÖREN İLÇESİ TARAFINDAN 201070040 NO İLE TESCİL EDİLMİŞTİR.

(27.12.2010) : ATASEHIR ATATÜRK MAH. SEDEF CAD. ATAZAKIŞH SITESİ B3 BLOK NO. 5 İÇ KAPI NO. 134 ATASEHIR / İSTANBUL

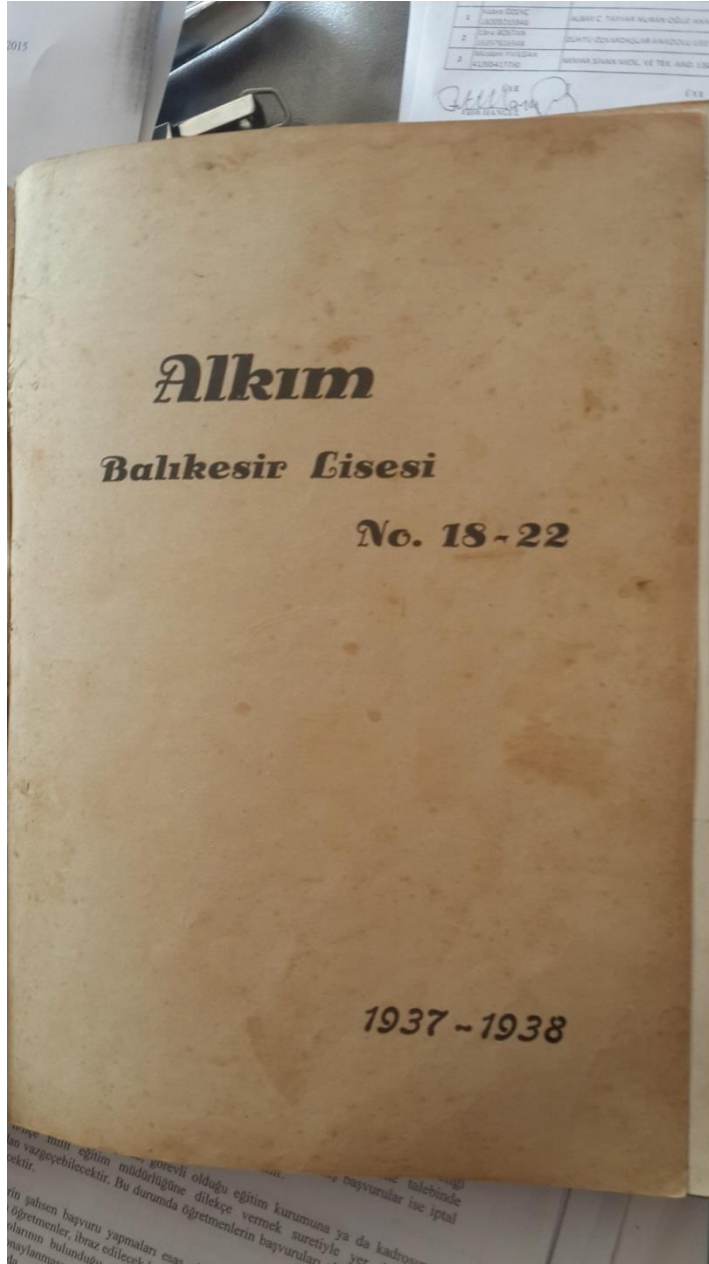
2008 TESCİL YILI 506 TESCİL NUMARASI İLE KİŞİ ALTINDAĞ İLÇESİNİN ÖZTÜRK MAHALLEKÖYÜNÜN 350. HANESİNİN 10. SIRASINDAN (07.03.2008) : GELDİ.

2008 TESCİL YILI 506 TESCİL NUMARASI İLE KİŞİ ALTINDAĞ İLÇESİNİN ÖZTÜRK MAHALLEKÖYÜNÜN 350. HANESİNİN 10. SIRASINDAN (07.03.2008) : GELDİ.

İŞBU NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ KURUM İÇİ/İŞ VE İŞLEMLERİNDE KULLANILMAK ÜZERE ALINMIŞTIR.

Nüfus Kayıt Örneği

EK 2: ALKİM DERGİSİ, BALIKESİR , 1937 - 1938

3	MARİNE ÇOLUK 25543307874 16435593444	BALIKESİR ANADOLU LİSESİ
4	Zeynep EYAR	MENHAET VEHBI BOLAK MESLEKİ V LİSESİ
1	Kubra ÖZELİC 28303215846	ALBAY C. TAYYAR NURAN OĞUZ AN
2	Edra BOŞTAN 16357816948	ZUHUTU ÖZKARDAŞLAR ANADOLU Lİ
3	Müslüm YILGIZAN 41395417790	MİMAR SİLAN MESL. VE TEK. AND. L.

Mesret Şaylan (Edebiyat öğretmeni); Belkis Özkut (Kimya öğretmeni); M.çir Dılmaç (Fransızca öğretmeni); Kâmil Su (Tarih öğretmeni); Mükerrrem Su (Türkçe öğretmeni); Naci Aleo (Riyaziye öğretmeni); Bedia Aleo (Coğrafya öğretmeni)

Öğretmenlerimiz

başvuru süresi içinde, görevli olduğu eğitim kurumunu belirterek, onaylanmış bilgi dayalı bilgi il/ilçe milli eğitim müdürlüğüne dilekçe ile başvurulması gerekmektedir. Bu durumda, başvuru talebinde bulunulmuş başvurular ise iptal edilecektir.

2	2795228242	BANÇELİEVLER ANADOLU LİSESİ
3	25942301874	BALIKESİR ANADOLU LİSESİ
4	25942301874	MEHMET VEHİD BOLAK MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
1	28302123946	ALBAY C. TAYYAR NURAN OĞUZ ANADOLU LİSESİ
2	28302123946	ZUHTU ÖZKARDAŞLAR ANADOLU LİSESİ
3	41385417790	MİMAR SİHAN MESL. VE TEK. AND. LİSESİ

Oğretmenlerimiz:

DÜNYACE - EDEBİYAT
 Mükerrer Ergin İlhami Ersoy Mükihibe Berkin Mükerrer Kâmil Su
 Cahmi Berkin Kemal Demiryaz Muzaffer Gürbüz
FELSEFE - YURTBUĞUNU - TARİH - COĞRAFYA
 Esmet Demirel Mustafa İzzet Kâmil Su
 Cevat Çoban Saad Vagroughi Melike Serin
 Bediâ Alex
 Hamit Altay

G.Y.E.
F. İLHANCI

Okulumuz

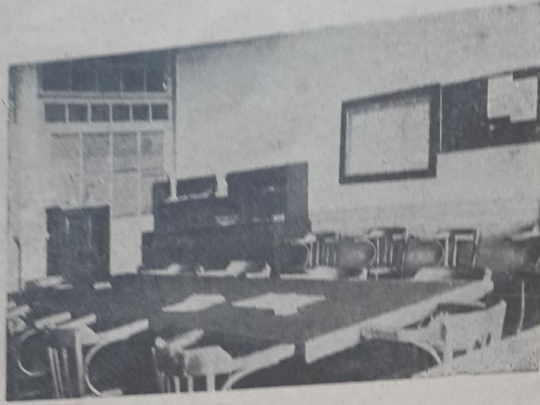

Okul Bahçesi

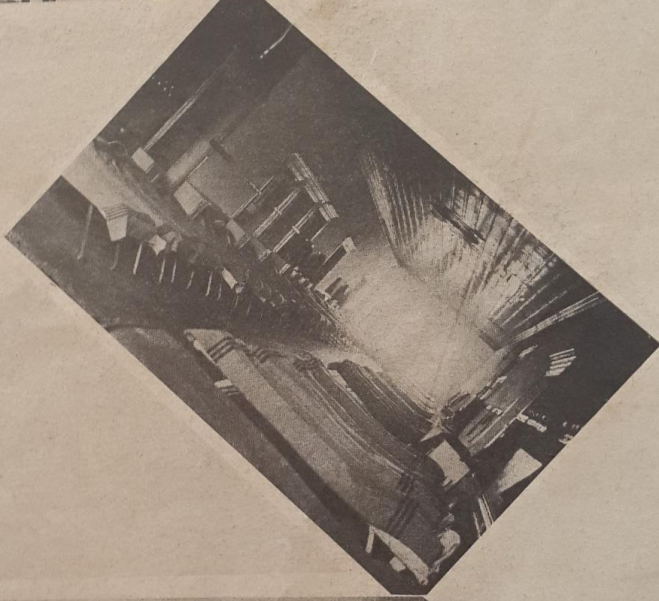

Kütüphane

... içinde, görevli old...
... m müdürü...
... sağlanacaktır.
... onaylanmış bas...
... düzeltme tel...
... sayılı bilgi

Öğretmen odası — Kütüphane — Lâboratuvar

Yemek salonu — Yatakhane — Lâvabolar

Basın Şeref Kartı No. : 00726

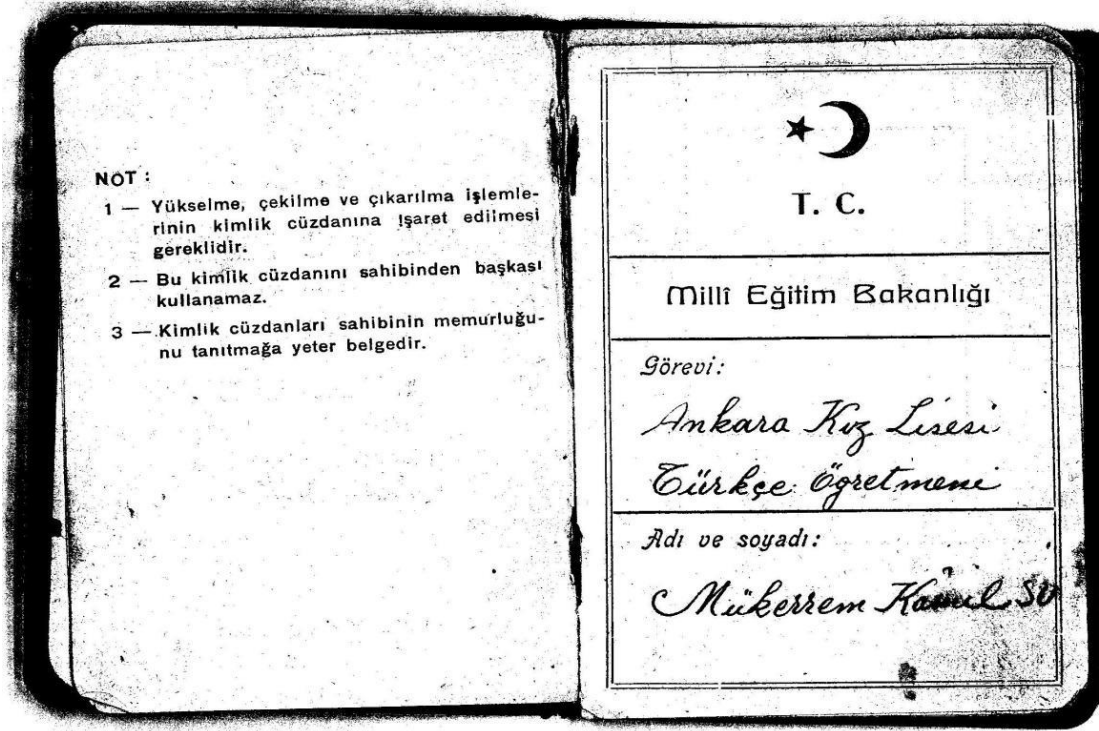
7 Haziran 1980

Basın Şeref Kartı Belgesi

265 sayılı Kanununun 10. maddesi uyarınca hazırlanıp Bakanlar Kurulunun 8 Eylül 1973 gün ve 7/7090 sayılı kararıyla yürürlüğe konulan Basın Kartları Yönetmeliği'nin 29. maddesi gereğince kurulan ve daha önce Basın Şeref Kartı almış gazeteci Ali Abalı, Gazeteciler Cemiyetinden Mustafa Yücel, İzmir Gazeteciler Cemiyetinden Ahmet Yazıcıoğlu, Türkiye Gazeteciler Sendikası'ndan Acar Şölen ve Ayberk Temel, Türk Basın Birliği'nden Niyazi Acun, Anadolu Basın Birliği'nden Lütfü Akcan, Türkiye Gazete Sahipleri Sendikası'ndan Remzi Erkürem, Ankara Gazete Sahipleri Sendikası'ndan Erdoğan Tokatlı, Basın - Yayın Genel Müdürlüğü'nden Uğur Büke ve Taşkın Yücel'den oluşan Komisyonun 8-9 Kasım 1979 tarihlerinde yaptığı toplantılarda «Basın Şeref Kartı» istekleri incelenmiş ve Türk Basınında yirmi yıldan fazla emek ve hizmeti geçtiği saptanan **Şn. Mükerrrem Kamil Su'ya** «Basın Şeref Kartı» verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu belge Komisyonun kararı üzerine düzenlenmiştir.

Barlas KÜNTAY
Turizm ve Tanıtma Bakanı

Basın Şeref Kartı

Mükerrem Kamil Su'ya ait Öğretmen Kimlik Cüzdanı (1946)

Mükerrem Kamil Su'ya ait Öğretmen Kimlik Cüzdanı (1946)

Le passeport est valable
pour Une année
à partir du 2.11.1956
jusqu'au 1.11.1957

Türkiye Cumhuriyeti

Pasaport № 441822 Kayıt № 2767

Bir sene müteberdir.

1 - Tabiiyet ilmühaberi her şahıs için mecburidir. Konsolosluğumuzun bulunduğu mahalde ikamet arzusunda bulunan her vatandaş, vüsülü tarihinden itibaren 6 ay zarfında konsoloshaneye gidip ismini yazdırmağa ve bir kita tabiiyet ilmühaberi almağa mecburdur.

2 - Konsoloslar yerlerinde tabiiyet ilmühaberi olmayarak mahalli ikametlerinde sakin olan vatandaşları himayeden imtina edeceklerdir.

3 - Müddeti muayyenesi mürur edipte tabiiyet ilmühaberini tecdidetirmemiş olan vatandaşlar hakkında ilmühaberi bulunmayanlara yapılacak muamele tatbik edilecektir.

TC

Kıymeti 20 kuruştur. №: 441822

Pasaport 2. Kasım 1956

İsmi Mükerrem Kamil
Hüviyeti = SU = Tacandağı

№: 441822

Mükerrem Kamil Su'ya ait pasaport.(1956)

İsmi	<u>SU</u> <u>Mükerrem Kamil</u>	Nom	<u>SU</u> <u>Mükerrem Kamil</u>
Babasının ismi	<u>Halil</u>	Nom du père	<u>Halil</u>
Doğduğu yer	<u>Bursa</u>	Lieu de naissance	<u>Bursa</u>
Doğduğu sene	<u>1904</u>	Date de naissance	<u>1904</u>
San'atı	<u>inuharir ve Romancı</u>	Qualité ou profession	<u>Ecrivain</u>
Pasaportu aldığı yerdaki ikametgâhi	<u>Ankara</u>	Domicile	<u>Ankara</u>
Gideceği yer	<u>Almanya ve bütün yabancı memleketler</u>	Destination	<u>Allemagne et tous les pays étrangers</u>
Seyahat sebebi	<u>Tetlik</u>	But de son voyage	<u>Pour étude</u>
Eşkâli		Signalement	
Boy	<u>1.61</u>	Taille	<u>1.61 cm.</u>
Renk	<u>Bugday</u>	Teint	<u>Bleu</u>
Gezgin rengi	<u>Kestane</u>	Couleur des yeux	<u>bleu</u>
Sakalın rengi	<u>-</u>	Couleur de la barbe	<u>-</u>
Saçın rengi	<u>Siyah</u>	Couleur des cheveux	<u>-</u>
Beyaz	<u>-</u>	Moustaches	<u>-</u>
Sabit alameti farisâ	<u>-</u>	Signes particuliers	<u>-</u>
№: 441822		№: 441822	

Mükerrem Kamil Su'ya ait pasaport.(1956)

T.C.
SAĞLIK ve SOSYAL YARDIM
BAKANLIĞI

Ölü sahibine verilecektir.

GÖMME İZİN KAĞIDI

Dip Koçanı Sıra No : 181

I - Formun doldurulduğu :

a) İl : İSTANBUL
b) İlçe : FATİH

II - Ölünün :

a) Adı : Mükerrrem
b) Soyadı : SU
c) Baba Adı : HALİL
d) Ana Adı : HATİCE
e) Yaşı (Bitirilen yaş) : 93
f) Cinsiyeti : KADIN
g) Açık ey adresi : Ayrc. caay
cad. Aydın apt. No.16/17
SUAOYU
b) Ölüm sebebi : (Esas sebep yazılacak)
Kronik Myelositik lösemi
i) Öldüğü tarih : 23. 7 / 19 92

III - Ölümüne bakanın :

a) Adı : HAKAN
b) Soyadı : BOZKURT

Yukarıda adı, soyadı ve hüviyeti yazılı ölünün gö-
mülmesine izin verilmiştir.

Mühür ve İmza
24. 7 / 19 92
EROL
İÇ HASTALIKLAR ANABİLİM DALI
634 00 00 98/1400

Gömme İzin Belgesi

MÜKERREM KAMİL SU'YA AİT ÖRNEK METİNLER

BAYRAĞIMA¹¹⁸

Göklerin ışıklarını göğsünde yaşatan alev etekli bayrağım. Senin kızıl aşkınla tutuşan yalnız ben değilim. Arkamda aynı sevgiyi duyan, aynı hürmeti sana ulaştıran koca bir Türk milleti var.

Bu millet ki: Senin açtığın yolda yürümek, ilerlemek için bir dakika tereddüt etmedi. Mazide bu ateş rengin yaşlara büründüğü zaman ettiği yemini bozmadı. Vatani kurtarmak, senin güzel rengini yine sana bağışlamak için dışarıdaki düşmanlarla olduğu kadar içeridekilerle de uğraştı.

Düşmanı mai sulara gömen Türk askeri sulatanlık süsü altında bizi içimizden yiyen mikropları da yok etti.

Biz senin zaferler kovalayan eteklerinden ayrılmak istemiyoruz.

Biz senin kızıl ve beyaz renginle tutulmuş Türk Milleti, kanımızı uğruna dökerek senden ayrılmadan ölmek istiyoruz.

Fakat sen yaşamalısın.

Sen yeni Türk tarihine şeref ve zaferler sunarak uzun, pek uzun zaferler yaşamalısın benim aziz bayrağım.

¹¹⁸ Bayrağıma, Gençler Yolu, nr.71, 30 Nisan 1932, Yıl 4, Cilt 4, s.8, Balıkesir (Mensur Şiir)

KÖYE DOĞRU¹¹⁹

-4 PERDELİK ÇOCUK TEMSİLİ-

BİRİNCİ PERDE

SAHNE: Bir şark minderi, sandalyeler, küçük koltuklar, etajer, ortada bir masa, mecmualar, vazo ve çiçekler... Yerde halılar,

Eyi bir ailenin oturma odası.

Vildan Hanım bir koltukta örgü ile meşguldür, gözlerinde gözlük vardır.

Anne – Nazan nerede Pervin?

Hizmetçi - Henüz odalarından inmediler Hanımefendi.

Anne - Acaba rahatsız falan olmasın.

Hizmetçi – Hayır efendim. Sabahleyin çıktığımda gazete okuyorlardı.

Anne – Sen benim ilacımı getir, hadi.

Hizmetçi – Peki efendim.

(Pervin çıkar, biraz sonra elinde bir bardakla gelir. Büyük hanım ilacımı içtikten sonra hizmetçi bardağı alarak odadan çıkar. Vildan Hanım biraz gazeteleri karıştırır, okur. Sonra kendi kendine söylenmeye başlar.)

Anne – Gittikçe işi arttırdılar, a canım. Adeta bir harp halini aldı. Nedir bu insan boğuşması, anlaşılmıyor ki... Rus harbi biter. Balkanlar ateşlenir. Balkanlardan sonra cihan harbi başlar ki rabbim bir daha göstermesin. Bütün dünya ateşler içinde. Bir kıyamet ki misli görülmemiş. Dökülen kanın, yıkılan yuvanın, harap olan yurtların haddi hesabı yok. Onun sersemliği üstümüzden gitmeden bir harp daha.

¹¹⁹Köye Doğru, Gençler Yolu, nr.72, 15 Mayıs 1932, Yıl 4, Cilt 4, s.10-11-12, Balıkesir (Piyas)

Köye Doğru, Gençler Yolu, nr.73, 31 Mayıs 1932, Yıl 4, Cilt 4, s.13-14, Balıkesir (Piyas)

Köye Doğru, Gençler Yolu, nr.74, 15 Haziran 1932, Yıl 4, Cilt 4, s.12-13, Balıkesir (Piyas)

Lakin bu dünya tarihine Türkler namına misli görülmemiş, bir zafer kaydeden bu kurtuluş harbini gururla hatırlamamak mümkün değil.

Oh...Helal olsun dökülen o kanlara...

(Bu esnada içeriye ev kıyafeti ile giyinmiş zarif bir genç kız girer.)

Nazan – Günaydın anneciğim, nasılsınız?

Anne – Günaydın yavrum. Geç kaldın bugün, meraklandım doğrusu.

Nazan – Gece iyi uyuyamadım anne, Bilmem neden uykun açıldı, hep karma karışık rüyalarla yatağымda döndüm durdum.

Anne – Miden bozulmuş olmalı.

Nazan – Yok. Bilmem içimde ismini bilmediğim bir sıkıntı var. Zaten dünnden beri böyle idim. Demin neler söylüyordunuz kendi kendinize anne?

Anne – Ha şey.. Şu sonu gelmeyen harplerden bahsediyordum. Hele Kürtlerin isyanları yok mu?

Yok, Şeyh Sait isyanı, yok Ağrı harekâtı... Usandık a canım.

Nazan – A... Anneciğim. Bu Ağrı harekâtına bir harp süsü vermek gülünç olur. Bunu ben hoşla giden, heyecanlı bir bir manevra bir harp oyunu telakki ediyorum.

Anne – Ah. Nazan. Ben Jülide'yi çok merak ediyorum. O taraflarda bir hain olmasalar bari.

Nazan – Yok anne. Gerçi biraz karışık, tehlikeli mıntıkada bulunuyorlar amma, bir şey olmaz. Mühim bir mesele olsa eniştem hiç onları orada bırakır mıydı?

Anne – Fakat Jülide gelmek istemedi. Kocasını ona çocuklarla beraber İstanbul'a gitsen çok iyi olur diye müteaddit defalar yazdığı halde o ayrılmak istemedi.

Nazan – Ablamın hakkı var anne. Böyle basit bir eşkıya tenkilinde yuvasını bırakıp o kadar uzak yollardan geçmeği lüzumsuz buldu.

Anne – Onu ben bilirim. Kocasına bir hal olmasın diye. (İstihfafla) sanki onu kurtaracakmış. Doğrusu insan evvela can benim canım demeli.

Nazan – Anneciğim. Herhalde insan genelinde pek kendini düşünmüyor. Daha feragatli, daha fedakâr oluyor.

Anne – Yine bana bu taş değil mi?

Nazan – Estağfurullah anneciğim. Fakat siz canınızın kıymetini çok bilirsiniz de...

(Bu esnada Hizmetçi Pervin içeriye girer. Bir zarif tepsi içinde birkaç mektup getirir.) (Nazan mektupları alır. Hepsine göz gezdirdikten sonra zarfın birini açar. Vildan Hanım tekrar örgüsünü eline almıştır.)

(Nazan mektubu okurken gülümseyerek, başını annesine çevirir.)

Nazan – Anne, Selma beni çaya çağırıyor. Yarın isim günü imiş.

“Vildan Hanım kalkar, dışarıya çıkarken;”

Anne – E... Gidecek misin?

Nazan – Çok isterim anne.

(Vildan Hanım çıkar. Nazan ikinci bir mektubu eline alır. Okurken fevkalade müteessir olup ağlayarak masaya kapanır. Pervin içeriye girer.)

Pervin – Ne oldunuz küçük hanım, neniz var.

(Nazan ağlamakta devam eder.)

Pervin – Lakin söylemeniz e küçük hanım, niçin ağlıyorsunuz, fena bir haber mi aldınız?

(Nazan başını kaldırarak işaretle evet der.)

Pervin – Odanıza çıksanız bari. Hanım efendi sizi ağlarken görmese. Bilirsiniz ne kadar sinirlidir. Maazallah hemen bayılır.

Nazan – Doğru söylüyorsun Pervin. Öyle büyük bir felaket haberini aldım ki... Lakin sen annemin buraya gelmesine mani olsan.

Pervin – Şimdi bahçededir. Pek çabuk gelmez zannederim. Çiçeklerle meşgul.

Nazan – Öyle. Çiçeklerle kendisini saatlerce unuttur. Ah Pervin eniştem ölmüş. Hem de ne feci bir şekilde.

Pervin – Aman ne söylüyorsunuz küçük hanım. Ne felaket. Zavallı Jülide Hanım.

Nazan – Evet zavallı ablacığım. Bak nasıl yazıyor Pervin dinle.

“Nazan elindeki mektubu okur”

“Kardeşim Nazan,

Sana vereceğim çok büyük bir felaket haberini bütün metanetini toplayarak oku. Seni kudretli, metin bir genç kız olarak tanıdığım için annemi teselli etmek vazifesini sana bırakıyorum. Enişteni kaybettin çocuğum. Hain Kürtler bir dağ geçidinde otomobilini durdurmuşlar, kendisini zorla mağaralarına götürmüşler. Orada yaralılarını gösterdikten, ilaçlarını temin ettirdikten sonra kendisini paramparça etmişler. Onun zavallı cesedini bile bulamadık.

Ben iki yavrumla öyle bedbaht kaldım ki... Ne kadar yazsam sana bu büyük acıyı ifade edemem.

Yılmazla, Yıldızı alarak hemen hareket edeceğim. Artık buralarda durmak benim için imkânsız. Teessürden deli gibiyim.

Anneme bu haberi yavaş yavaş ver. Kendisine bir hal olmasından korkarım.”

(Mektubu bırakarak)

Nazan – Görüyorsun ya Pervin, ah bunu anneme nasıl söylemeli?

Pervin – Hakikaten mühim bir mesele küçük Hanım. Kim bilir kaç defa baygınlıklar geçirecektir. Zavallı Hanımefendi.

Nazan – Annem enişteme acımdan ziyade ablamı düşünerek üzülür. Evet, kim bilir kaç kere bayılacak?

Lakin ben ablam için sızlanıyorum. Düşün Pervin, bu kadar genç yaşta iki küçük yavru ile kalmak ne hazindir.

İKİNCİ PERDE

(Geniş bir divanda muhtelif yastıklar arasında büyük hanım yatmaktadır, bir koltukta siyah elbiseli bir genç kadın gazete okuyor, sahne teferruatı birinci perde de olduğu gibidir. Biri oğlan, diğeri kız iki küçük çocuk muhtelif oyuncaklarla oynamaktadırlar.)

Anne – Jülide, biraz yüksek sesle oku da ben de dinleyeyim kızım. Çok canım sıkılıyor.

Jülide – Peki anneciğim.

Anne – Yok daha iyisi, okumada. Okuduklarını anlat yavrum.

Jülide – Anneciğim. Ağrı harekâtı da maziye karıştı. Müşir Fevzi Paşa gazetede Salih paşaya teşekkür ederken bütün silah arkadaşlarını selamlıyor.

Anne – Millete geçmiş olsun yavrum.

(O esnada sokak kıyafeti ile Nazan içeriye girer. Paltosunu, şapkasını çıkarmadan annesine dönerek :)

Nazan – Nasıl oldunuz anne? Ablacığım sen nasılsın?

Ben iyi haberlerle geldim. Haftaya hareket ediyorum. Yaşasın köy muallimliği.

Jülide – Köy mü? Hangi köy? Niçin köye tayin edildin, lakin burada kalman mümkün değil mi idi Nazan?

Nazan – Oh ablacığım, biliyorsun ki İstanbul'da çalışmak istemiyordum. Ben mektebe girdiğim günden beri daima bir köy hocası olacağımı düşünmüştüm. Ben aldığım imanı henüz bir küçük hayvan yavrusu gibi her şeyden bihaber köy çocuklarına aşılama, onlara ışık ve hayat vermek istiyordum. Bana seviyeleri az çok yükselmiş muhit çocuklarını okutmak... Salonda oyuncaklarla oynamak kadar basit geliyor.

Ah abla. Göreceksin ne iyi bir hoca olacağım. Belki alıştığım hayattan uzak kalmak beni ilk zamanlarda biraz üzecek. Fakat ben kendime o kadar çalışacak şey bulacağım ki, hiçbir mahrumiyeti düşünecek vakit bulamayacağım.

Onların saçlarını tararken, tırnaklarını keserken kendi çocuklarımla uğraşıyormuşum gibi zevk duyacağım.

Anne – Nazan bunu böyle yapmayacaktın kızım. Böyle henüz çocuk denilebilecek çok genç bir yaşta bir başına gurbetlere çıkmak hiç doğru değil. Ben gençliğimde baban uzak yerlere tayin edilecekte gurbete çıkacağım diye halecanlar geçirirdim. Terfi falan gözüm görmezdi;

Hem ben bir başıma köprüden vapura binip Boğaz içine bile gitmeğe cesaret edemezdim.

Nazan – Öyle amma anneciğim. O zamandan bu zamana kadar aradan çok seneler geçti. O vakit aileler arasında bir kır gezintisi bile mühim bir mesele halini alırdı.

Hâlbuki şimdi tahsil görmüş bir genç kız eline çantasını alarak Amerika'ya kadar bile gidebilir.

Jülide – Anne Nazan haklı. Senelerden beri hep bir gaye ye erişmek için çalıştı. Onu bırakmalıyız. Memleket böyle genç mefkûrelere çok muhtaç. Her şey cehaletten çıkıyor. Dünyada bütün fenalıkların membaı cehalet.

İnsanlar akıl erdiremedikleri müşküller karşısında en küçük bir telkine kapılacak kadar zayıf oluyorlar. Ben kardeşimin başında kuvvetli bir bilgi, kalbinde dürüst bir imanla, bütün bir faziletle uzaklara gidişini takdir ediyorum.

Bize gelince: Tabii çok üzüleceğiz. Onun sevgili sesi evden uzaklaşınca tabii ki onu çok arayacağız. Çünkü onun neşesi ile oyalanmağa o kadar alışmıştık ki...

(Nazan şapkasını ve mantosunu acele ile çıkarıp bir sandalye üzerine bırakarak ablasının dizlerinin dibine oturur. Onun ellerini alarak, sevmeğe başlar.)

Nazan – Benim iyi kalpli ablacığım. Dünyada beni senden iyi anlayacak kimse yoktur. Ben de ayrılırken müteessir olacağım. Evet belki... Çok ayıp amma... Ağlayacağım. Seni burada yapayalnız bırakmak, hasta annemin başında, iki küçük yavrunun arasında üzgün ve mahzun bırakmak bana çok ağır gelecek.

Lakin asla bilmezsin. İçimde sanki yanan bir dağ, bir volkan var. Önüne geçemeyeceğim bir kuvvet beni içimden alıp götürüyor. Koşmak, o uzak yerlere kavuşmak, oradaki köy çocuklarının arasına katılmak bana delice bir sevinç veriyor.

Jülide – Git Nazan, yolun açık olsun yavrum. Beni, hepimizi hiç düşünme. Ben bu gamlı hayata o kadar alıştım ki... Bütün emel ve saadetimi bu iki küçük yavrumun başına bırakmak şimdi bana nihayetsiz bir zevk veriyor. Babalarını ilk kaybettiğim zaman bu acıya dayanamam, bu büyük felaketi hazmedemem zannediyordum. İnsanlar o kadar mütehammil mahlûklardır ki... Üzerinden aylar, seneler geçen bu felaket de bütün diğer yaralar gibi kabuk bağladı.

Bilhassa onun memleket uğrunda ölüşü... Kurtuluştaki onun da bir damla kanı bulunuşu beni müteselli etti.

O, şark köylerine yardıma koşarken öldürülmüştü. Mademki ölüm mukadder diyorum. Hepimiz muhakkak öleceğiz. Şu halde şehit olarak Vatan için mahvolmak daha şerefli değil mi?

Yılmaz her zaman telkin yapıyorum. Babası gibi ciddi bir Doktor olması için onun üzerinde en kuvvetli bir ruh mütehasısı gibi çalışıyorum. Bana o kadar acıma Nazan.

Elimde işlenecek iki eserim var.

ÜÇÜNCÜ PERDE

(Bir köy mektebi odası... Talebeler perişan ve pis bir halde yerlere oturmuşlardır. Önlerinde karışık takunyaları vardır. Saçları dağınık ve birçok örgülü... Başlarını büyük mendillerle bağlamışlardır. Kırık bir tahta, arkası kopuk bir hasır iskemle, Parça parça olmuş ters asılı iki harita... Çocuklar birbirleri ile boğuşmaktadırlar.)

Dışarıda bir gürültü olur. Biraz sonra içeriye bir erkekle beraber Nazan girer.

Müfettiş – Buyurunuz Nazan Hanım, size mektebinizi takdim ediyorum.

(Nazan etrafa hayretle bakar, çocuklar şaşkın bir haldedirler.)

Müfettiş – Gerçi ilk tesir hiç de ayı olamayacak. Bunu muterifim. Fakat biz bu günün genç kızlarından nevmidi, bedbinlik gibi hiç beklemiyoruz. Bizim kanaatimize göre imanlı, faziletli bir muallim bir taş kavuğunda bile hayat bilgileri aşılabilir.

Nazan – Evet evet. Zahmet buyurmayınız efendim. Ben isteyerek geldim. Mamafih itiraf edeyim ki, bir köy mektebi dendiği zaman hiç de bu kadar harap, karanlık ve pis bir yere düşeceğim aklıma gelmemiştir.

Eskiden köy hocalığını düşününce... Hayalimde yemyeşil kırların arasında insanın ruhuna gülen beyaz bir mektep... Her köşesinden çiçekler, yapraklar taşan şairane bir yuva gelirdi.

Pencereleri geniş, tavanı yüksek, çocukları da seması gibi aydınlık ve temiz tasavvur ederdim. Hâlbuki bugün bir ahırdan hiç de farkı olmayan bir oda...

Oh, neyse... Bunları biraz yol yorgunluğunun ve yeni bir yeri yadırgamanın tesirine veriniz efendim.

Müfettiş – Peki, bana müsaade Nazan Hanım. Araba beni istasyona hemen götürmeli ki treni kaçırmayayım. En küçük bir müşküle tesadüf ettiğinizde derhal beni haberdar edersiniz. Her hususta size yardıma amade olduğumu arz ederim.

Nazan – Teşekkür ederim Müfettiş Bey.

Müfettiş – Allaha ısmarladık efendim.

Nazan – Selametle Bey Efendi.

(Müfettiş çıkar. Nazan şapkasını, mantosunu çıkararak asacak bir yer arar, bulamayınca dışarıya götürür. Çocuklarla konuşmağa başlar.)

Nazan – Buraya gel bakalım küçük, senin ismin ne?

Çocuk -

Nazan – Niçin cevap vermiyorsun? Başını kaldır bakayım.

Bir Başkası – Utanıyor Hoca'nım.

Nazan – A..... Ben sizin hocanızım. Hiç utanılır mı?

(O esnada içeriye bir köy kadını girer. Hademedir, yerden bir temenna ederek:)

Hademe – Sefa geldiniz Hoca'nım. Eşyaları nereye alayım?

Nazan – Dışarıya bir kenara koyunuz. Sonra odaya beraber çıkarız. Ben mektebin muallimlere ayrılan odasında yerleşeceğim.

(Nazan çocukların yüzlerini yüzüne kaldırır. İsimlerini sorar onlarla biraz meşgul olduktan sonra.)

Nazan – Hadi çocuklar, bana bir marş söyleyiniz, bakayım.

(Talebede sükût)

Nazan – Siz şarkı söylemesini bilmiyor musunuz?

Talebelerden biri – İyi bilmiyoruz. Türkü biriz amma, söylemeğe utanırız Hoca'nım.

Nazan – Kitaplarınızı çıkarın bakayım.

(Çocuklar koyunlarından, ceplerinden param parça olmuş birer kitap çıkarırlar. Nazan okumalarını tecrübe eder, çocuk kekeleyerek okurken yanındakine dürter... Unuttum. Neydi bu gı.. Der... Nihayet)

Nazan – Hadi siz bugün evinize gidiniz de ben biraz mektep yerleştireyim.

(Talebe dağılırken birkaç köy kadını gelir. Dışarıda gürültü sesleri.)

Kadınlardan biri – Hu Hoca'nım... Hoşgeldine geldik. Çık bakam.

Nazan – Buyurun efendim.

Kadınlardan biri – Anana haber ver bakam. Biz Hoca'nım'ı görmeye geldik.

Nazan – Hoca benim efendim. Buyurun. Lakin sizi oturtacak yer bulamayacağım.

(Dışarıdaki hademeye seslenir:)

Nazan – Baksanıza. Sizin isminiz ne idi?

(Dışarıdan bir ses:)

Hademe – Ne?

Nazan – Adın ne senin?

Hademe – Fatma...

Nazan – Fatma Hanım. Benim eşyalarımın arasından bir iki halı alıver de hanımlar otursunlar.

Kadınlardan biri – Yok yok. Biz bir şey istemeyiz. Yere otururuz. Evde nereye oturuyoruz ki sanki...

(Yerlere çökerler)

Diğer bir kadın – Parnak (Parmak) kadar çocuk. Nasıl hoca olmuş ki gı...

Diğer bir kadın – Demek evlatlarımızı sen okutacan ha... Allah zihin açıklığı versin.

Diğer bir kadın – Giden Hoca'nım bizim mektuplarımızı arada bir yazıverirdi. Pek burun ederdi amma... Muhtaçlık. N'aparsın? Elden gelmeyince... Günlerce yalvarırdım. Sen de yazar mısın?

Nazan – Yazarım kadını. Ne zaman isterseniz mektup da yazarım, mektup da okurum.

Kadınlardan biri – Pek de güler yüzlü ayol..

Diğer biri – Hadi biz gidelim dinlensin gari.. Yol yorgunudur. Hadi hoşça gal... Sen de bize gel. Alçak gönüllülük et de...

(Hepsi birden “Hoşça gal, hoşça gal.” diye çıkarlar.)

Nazan – Güle güle yine buyurun. Fatma Hanım çocuklar hep böyle yerlerde mi otururlar. Sıra yok mu bu mektepte?

Fatma Kadın – Bir iki sıra vardı ama çocuklar rahat oturmazlar diye bodruma atmıştı giden Hoca'nım.

Nazan – Şimdi Fatma kadın, ben öteki oda da üstümü deniştirip geleceğim. Seninle beraber kollarımızı sıvayarak şu mektebi temizleyip yerleştireceğiz. Sıraları çıkaracağız. Burasını biraz oturulabilecek bir hale getireceğiz. Hadi bakalım. İşimize bir dakika geçirmeden başlayalım.

DÖRDÜNCÜ PERDE

(Aradan üç sene geçmiştir. Muntazam bir sınıf, sıralar, yazı tahtası, haritalar, Himaye-i etfal ve kırmızı ay kutuları, camlı dolap – müze makamında – Her şey iyi bir şekilde yerleştirilmiştir. Talebeler iyi giyinmişler, beyaz yaka takmışlardır.)

Nazan – Çocuklar. Hadi bakalım. Bana son defa bir marş daha söyleyiniz. Arabada gittiğim kadar hep seslerinizi kulaklarımda bulmak istiyorum.

(Çocuklar ayağa kalkarak düzgün bir sesle veda şarkısını söylerler)

Yaz geldi mektebe elveda

Biraz da yapıyoruz dolaşalım biz

Kuşlar gibi bizi bekliyor her dağ

Yaz geldi mektebe artık elveda

(Bu esnada dışarıdan gürültülü sesler gelir. Kapı vurularak içeriye köy kadınları girerler. Kadınlardan biri ağlayarak Nazan'ın eteklerine sarılır.)

Bir kadın – Ah bizleri nasıl bırakıp ta gidiyon. Öksüz kalıyoz. Boynumuzu büküyon. Seni burada gelin ideydik. Tacını duvağını burada sürüseydin. Köyümüzün biricik gadını ola galaydın.

Diğer biri – Mektuplarımızı yazardın, çocuklarımızın üstünü, başını dikerdin, dertlilere teselli verirdin, ağlayanları güldürür, düşkünleri görürdün.

Ah köyümüzün anası idin, bizleri kimlere bırakıp gidiyon ki...

Diğer biri – Ya benim bu galın gafama okumayı, yazmayı nasıl sundun? Ah ayrılıyoz, gı...

Nazan – A siz böyle ağlarken beni şaşırttınız... Zaten ben de müteesirim. Üç senedir yaşadığım bu yerlerden ayrılmak bana da o kadar ağır geliyor ki...

Fakat gitmeğe mecburum. Hayatımın sonuna kadar burada kalamam ki... Değil mi? Bana hak vermiyor musunuz?

(Fatma Kadın örtüsünün ucuna gözlerini silerek)

Fatma Kadın – Haklısın hocanım, haklısın. Ama biz senden nasıl ayrılacağız diye gaygulaniyoruz. Elbet bu küçük köyde galamazdın. O uzun gış gecelerinde bana anlatırdın da İstanbul’u, bir masal gibi datlı datlı dinlerdim. Oranın goca goca denizleri, ev gibi gemileri, saraylar gibi gonakları duruken böyle küçük köyde nasıl galırdın?

Nazan – Hayır Fatma Kadın. Ben öyle garip ruhlu bir kızım ki... Emin ol o anlattığım güzel yerlere zevk için gitmiyorum. Evet, İstanbul dünyanın en güzel bir memleketidir. Orada insan günlerin, gecelerin nasıl geçtiğini fark edemez. Orada her dakika bir başka eylence bularak yaşanır. Fakat ben zevka koşmuyorum. Fatma Kadın. Biliyorsun ki annem iyice ihtiyarladı. Yataktan çıkamayacak kadar halsiz ve hasta. Sonra ablam o kadar yalnız kaldı ki...

Üç sene evvel buraya bir mektep vazifesini omuzlarıma alarak gelmişim. Şimdi de aileme olan vazifemi yapmağa gidiyorum. İlk günlerde buraya geldiğime pişman olmadım değil. Çocuklardaki neşesizlik, tembellik, mektepteki vesaitsizlik canımı çok sıkıyordu. Gündüz bütün gayretlerime rağmen istediğim bir şekilde mektep hayatı kuramadığıma üzülyordum. Çocuklar büyük insanlar: evet güngörmüş, felaket geçirmiş insanlar gibi ağır başlı ve gamlı idiler.

Onları canlandırmak, neşelendirmek için hangi çareye başvursam boşa çıkıyordu. Geceleri mezarlıktan gelen uğultulu rüzgârın sesini dinleye dinleye kendime sorardım.

- Nazan, İstanbul’daki parlak hayatı, rahat aile yuvasını bırakıp da buraya ne yapmağa geldin?

Bazen üstüme fena fena hisler çöker, hemen buradan kaçmak isterdim. Fakat bu vahşi düşünceler çok sürmedi. Hepinize alıştım, hepinizi sevdim.

Aylar geçtikçe ümitlenmeğe başladım. Ve bugün köye yeni yapılmış bir mektep, oldukça iyi bir terbiye görmüş çocuklar bırakarak gittiğime memnunum.

Benim vefakâr arkadaşlarım. Ey temiz kalpli köy kadınları. Ben gideceğim. Fakat orada herkese her genç ruha aşılacağıym ki...

Gidiniz. En uzak köylere gidip hoca olmaktan korkmayınız. Orada bir damla gurbet yaşına mukabil bütün kalple bağlanan büyük ruhlu insanlar vardır.

Orada iyilikler unutulmaz, fesatlık yoktur, öğrendikleri bir küçük şey için size ilelebet minnettar olurlar diyeceğim.

Bütün genç talebeler bu köyü anlatacağım. İnsanların bir rehber bulduktan sonra ne bitmez, tükenmez bir gayretle çalıştıklarını, insana her dakikada yakın bir dost olduklarını söyleyeceğim.

Bu köy gibi her yere biraz ışık, biraz iman, biraz bilgi nuru serpmek için bütün genç arkadaşlarıma telkinler yapacağım.

Çünkü hepimiz bilmeliyiz ki... Birçok aziz vatan şehitlerinin kanına mal olan bu toprak... Bakılmağa, yükselmeğe çok muhtaçtır.

Her sahada... İlim İnkılâp ve İktisat sahasında...

ÇÖZÜLMELER¹²⁰

Genç kız elindeki gazeteyi masanın üstüne bırakarak:

— Günün modası halini aldı artık!

dedi. Nedir bu kuzum, günde en az dört vaka. Yaralama, bıçaklama, vücudunu delik deşik etme...

Arkadaşı elindeki örgüye devam ederek:

— Evet, dedi. Hemen hemen hepsi de kıskançlık yüzünden. Nerede ise insan bir erkekle konuşmaktan, selâmlaşmaktan bile korkacak. Kendisinden yüz çeviren nişanlıyı, vefasız metresi, baştan çıkmış kadını vurmak, öldürmek aldı, yürüdü. Sanki bunu yapmakla ellerine ne geçiyor? Kendilerini de mahvediyorlar. Yıllarca hapisanelerde sürünmek, asılmak var bunun ucunda.

— E... "öfke baldan tatlıdır,

derler. Adamların gözü kızınca dünyaya metelik vermiyor, çektiler mi kamayı, tabancayı iş olup bitiveriyor. Bu türlü vakalar beni alâkadar ediyor doğrusu... Bazı kimseler gazeteyi açar açmaz, hikâye sütununu, roman tefrikalarını gözden geçirirler. Bazıları da zabıta haberlerine bayılırlar. Hele hâdise ballandıra ballandıra anlatılırsa...

Memduha örgüsünü bırakarak:

— Evet, genç, güzel bir kadın diye başlar, resimlerde cazip olursa...

Nazan bir kakhaha attı ve son günlerin cinayetlerini karikatürize etmeye başladı. Bir köşede dalgın dalgın kitap okuyan Fehime yeğeni ile arkadaşının sosyal bir yarayı alaya almalarına tahammül edemedi. Kitabı kapayarak:

— Bu türlü facialar karşısında nasıl olup da gülebiliyorsun Nazan diye yeğenine hitap etti. Bunun bir çözüme olduğunu fark etmemiş gibi konuşuyorsun.

¹²⁰ Çözümler, Ulus, nr. 9156, 12 Ocak 1947, Pazar, s.9 (Hikâye)

Genç kız adam sende der gibi bir hareket yaptı, öbürü sözlerine devam ediyordu:

— Bir memlekette bu türlü vakaların artması hayra alâmet değildir. Harbin doğurduğu facialardan biri de bu türlü sarsıntılardır. Açlık, yoksulluk, bazı örnekler ve görenekler, sinir sistemindeki bozukluklar birer sebep olabilir. Bununla beraber yine de ölen ve öldüren suçludur.

Kızların ikisi birden:

— A, a diye söze karıştılar. İkisi de mi suçlu? Bu da nesi?

Fehime kelimelerin üstüne basarak:

— Öldürülen kadın suçludur diye ısrar etti. Kararsız ve hercai olduğu için. Öldüren suçludur: Allah'ın verdiği bir cana kıymağa hakkı olmadığını idrâk edemediğinden. Ve cemiyet suçludur.

Nazan'la Memduha:

— Anladık, anladık diye arkadaşlarının sözünü kestiler. Şimdi fazia ciddî şeyleri araştırmanın sırası mı?

Nazan ayağa kalkarak:

— Herifin biri kafayı çekip silâha sarılıyor. Bir veya kir kişiyi öldürüyor. Bundan bize ne? dedi.

Fehime acı bir gülümseme ile baktı:

— Bize ne öyle mi? Bu memleket bana ne, bize neden çok zarar gördü, görüyor da... Biz bu toprağın çocukları değil miyiz? Elbette onun her şeyi ile alâkadar olmakta haklıyız. Faydalı olmak için sadece bir mevki tutmaya lüzum yoktur. İnsan uzaktan da, işgal ettiği küçücük bir köşeden de gücü yettiği nispette bir şeyler yapabilir.

Memduha elinde tuttuğu örgüyü bir tarafa bıraktı. Koltuğa yaslanarak arkadaşını dinlemeğe koyuldu. Nazan alaylı bir tavırla odada dolaşiyor, pencereden bakıyor, yeğenin bir türlü alışamadığı hallerini her zamanki gibi gülünç buluyordu. Fehime kendisini dinleyen genç kıza anlatmakta devam ediyordu:

— Evet, azizem, kadınlık ve kadını unutup erkekleri birbirine katan kadın da, vazifelerini unutup bir kadının pençesinde elini kana boyayan erkek de bütün suçlarına rağmen yine de acınacak durumdadırlar. Çünkü hastadırlar. Hislerinin esiridirler. İradeleri zayıftır. İnançtan mahrumdurlar. Kuvvetli bir bağa muhtaçtırlar. Belki millî duygulardan da nasiplerini almamışlardır. Aşkla, cinsi münasebetlerinin mahiyetini tefrikten acizdirler. Bunun içindir ki, ölmek de, öldürmek de onlara kolay gelir.

Memduha kırık bir sesle:

— Fakat bütün günahlarına rağmen cemiyet içinde serbest serbest dolaşacak insanlar da vardır, dedi.

Katil, kanundan yakasını kurtaramaz. Ya canından, ya hürriyetinden olur. Fakat sinsiler, ellerine bulaşan kanı hissetmemiş ve gizlemiş olanlar güneşin, rüzgârın, güzel şeylerin hasretini çekmeden rahat rahat yaşarlar. Bence onlar, çıldırtıcı bir öfkenin kurbanı olarak cinayet işleyerek daha tehlikelidirler.

Nazan arkadaşının karşısındaki koltuğa oturarak:

— Galiba bir hikâye! dedi. Ona da müstehzi gözlerle baktı.

— Evet, bir adam lazım. Şimdi iyi bir mevki sahibidir. Tam bir vicdan huzuru içinde yaşar. Onun katil olduğunu bilen bile yoktur. İlk karısı mükemmel bir kadındı. Çok sevişirlerdi. Aile saadetine örnek teşkil ederlerdi. Bununla beraber adam yine de karısını aldattı. Kadın bunu öğrenince çok sarsıldı. Kocasına belli etmeden ıstırap çekti. Böyle bir vaka yalnız kendi başına gelmiş gibi bir his içinde idi. Akrabalarının, arkadaşlarının bile yüzlerine bakmaya utanıyordu. Yavaş yavaş her şeyden elini çekti. Evine, daha doğrusu kendi içine çekildi. Bedbahtlığını etrafa sezdirmemek için rol yapıyor, ayrıca bundan da yoruluyordu. Yalnız evinin duvarları ve eşyası bu ıstıraba alışkın idi. Günden güne eriyordu. Bugün çoğumuz bu tip bir kadını deli diye, budala diye vasıflandırıyoruz.

Nazan:

— Fakat kendine yazık etmiş diye söze karıştı. Bir kere alelade bir ihanet meselesine lüzumundan fazla ehemmiyet vermiş. Kan koca arasında bu gibi şeylerin her zaman ve her şerait altında cereyan ettiğini düşünememiş. Bu türlü meselelerin

sayılamayacak kadar çok olduğunu, o nispette çıkar yollar da bulunduğunu hesap etmeli idi... Bu kadar basit bir hâdiseyi bir facia haline sokmak elbette ki budalalıktır.

Fehime:

— Belki sen haklısın diye yeğenin yüzüne baktı. Fakat hâdiselerin her insan üstünde etkisi de tepkisi farklı oluyor. Bize gülünç görünebilen bir şey, bir diğeri için darbedir.

Memduha:

— Evet, o kendine etti. Fazla mı seviyordu, fazla mı mağrurdu, hassasiyeti marazî mi idi, bunları tahlilden âcizim. Bildiğim şey, derin bir melankoli içinde kendini mahvettiğidir.

— Kocasını bildi mi bunu bari?

— Hayır, o bu sırrı öğrenmedi. Bir müddet acı çekti. Sonra eve başka bir kadın geldi. Bir müddet aksayan aile hayatı yine intizamım buldu. İşte ben asıl bu gizli katillere lanet ediyorum. Günahlarının farkında olmadan, güneşin, rüzgârların hasretini çekmeden yaşayanlara, çeşitli zevklere dalıp yine de mesut olanlara, olabilenlere kızıyorum.

Şimdi kızların üçü de susuyordu. Ruhlarına karanlıklar inmişti. Bunlar öyle meseleler, öyle sefaletler, öyle çözümlerdi ki, bu türlü davalara el koymak ve bu çetin ruh hastalıklarının içinden çıkmak henüz hayatı anlamaktan uzak olan bu kızların harcı değildi.